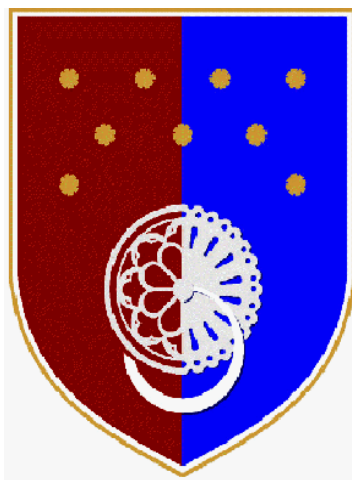

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
ZAVOD ZA INFORMATIKU I STATISTIKU

**STATISTIČKI GODIŠNJAK
KANTONA SARAJEVO
2017 GODINA**

Godina XIX

Sarajevo 2019 godina

PREDGOVOR

Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo radi mjesečnu i godišnju publikaciju "Statistički bilten" Kantona Sarajevo, sa namjerom da upozna nadležne organe i institucije Kantona Sarajevo, kao i druge korisnike sa osnovnim statističkim podacima i pokazateljima iz oblasti ekonomskih i drugih kretanja na području Kantona Sarajevo.

Statistički bilten Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo dostupan je na internet stranici **<http://zis.ks.gov.ba>**

Ova publikacija sadrži podatke koje prikuplja i obrađuje Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, koje dostavljaju izvještajne jedinice prema Programu statističkih istraživanja i njihovoj periodičnosti, a na osnovu Sporazuma sa Federalnim zavodom za statistiku broj:

01-05.2-1373/18 od 24.12.2018 i 240-05-379/18 od 19.12.2015. godine, o provođenju statističkih istraživanja na području Kantona Sarajevo, kao i dio podataka koje prikuplja i obrađuje Federalni zavod za statistiku od interesa za FBiH i Kantone. Federalni zavod za statistiku podatke mjesečno objavljuje u Biltenu pod nazivom: "Mjesečni statistički pregled Federacije Bosne i Hercegovine po kantonima".

Za informacije o drugim kantonima, Statistički bilten Federalnog zavoda za statistiku dostupan je na internet stranici **<http://www.fzs.ba>**

Prezentirani su podaci za 2017. godinu iz oblasti: geografski i meteorološki podaci, registar poslovnih subjekata, stanovništvo, investicije, industrija, poljoprivreda, šumarstvo, građevinarstvo, saobraćaj, unutrašnja trgovina, vanjska trgovina, turizam, zaposlenost, nezaposlenost i plaće, obrazovanje, kultura, socijalna zaštita, zdravstvena zaštita, pravosuđe.

Detaljnije informacije o pojedinim statističkim istraživanjima dostupne su na sljedećim internet stranicama:

Statistička istraživanja za zaposlene i nezaposlene dostupna su na internet stranici

<http://www.juszzks.com.ba>

Statistička istraživanja turizma dostupna su na internet stranici

<http://www.sarajevo-tourism.com>

Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo u cilju poboljšanja kvaliteta ovog biltena sa zahvalnošću će primati eventualne primjedbe, prijedloge i sugestije.

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka navedu izvor.

SADRŽAJ	Str.
PREDGOVOR	2
SADRŽAJ	3
I TERITORIJALNI, GEOGRAFSKI I METEOROLOŠKI PODACI	
METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	5
GEOGRAFSKI PODACI	9
GODIŠNJE VRIJEDNOSTI VAŽNIJIH METEOROLOŠKIH POJAVA	10
II REGISTAR POSLOVNIH SUBJEKATA	
REGISTAR POSLOVNIH SUBJEKATA METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	11
REGISTRIRANI POSLOVNI SUBJEKTI PREMA PODRUČJIMA KD BiH 2010 I OPĆINAMA	13
REGISTRIRANI POSLOVNI SUBJEKTI PREMA PODRUČJIMA KD BiH 2010	14
III STANOVNIŠTVO	
METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	15
STAROSNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA , procjena	18
PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA	19
IV INVESTICIJE	
METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	21
OSTVARENE INVESTICIJE U NOVA STALNA SREDSTVA PO NAMJENI ULAGANJA	22
OSTVARENE INVESTICIJE U NOVA STALNA SREDSTVA PO NAMJENI ULAGANJA I TEHNI	23
V INDUSTRIJA	
INDUSTRIJA METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	24
INDEKSI OBIMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE - PREMA GLAVNIM INDUSTRIJSKIM	26
VI POLJOPRIVREDA	
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	27
PRINOSI USJEVA	29
PRINOSI VOĆA	30
ORANIČNA POVRŠINA PO NAČINU KORIŠTENJA	31
BROJNO STANJE STOKE I STOČNA PROIZVODNJA	32
PROIZVODNJA I PRODAJA ŠUMSKIH SORTIMENATA	33
VII GRAĐEVINARSTVO	
GRAĐEVINARSTVO METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	34
VRIJEDNOST IZVRŠENIH GRAĐEVINSKIH RADOVA	36
VIII SAOBRAĆAJ	
PRIJEVOZ I KOMUNIKACIJE METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	27
CESTOVNI PRIJEVOZ PUTNIKA	40
CESTOVNI PRIJEVOZ PUTNIKA I ROBE	41
REGISTRIRANA CESTOVNA MOTORNA I PRIKLJUČNA VOZILA PREMA GODINAMA STARO	42
REGISTRIRANA CESTOVNA MOTORNA I PRIKLJUČNA VOZILA	44
IX VANJSKA TRGOVINA	
VANJSKA TRGOVINA METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	45
IZVOZ UVOZ U 2017	47
X UNUTRAŠNJA TRGOVINA	
UNUTRAŠNJA TRGOVINA METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	48
PROMET U DISTRIBUTIVNOJ TRGOVINI	50
DOMAĆI SAJMOVI, 2017	51
XI CIJENE	
CIJENE METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	52
INDEKSI POTROŠAČKIH CIJENA1)	54
GODIŠNJI LANČANI INDEKSI POTROŠAČKIH CIJENA	55
XII TURIZAM	

TURIZAM METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	56
DOLASCI I NOĆENJA TURISTA	57
TURISTIČKI KAPACITETI	58
XIII ZAPOSLENI, NEZAPOSLENI I PLAĆE	
ZAPOSLENOST, NEZAPOSLENOST I PLAĆE METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	59
ZAPOSLENE, NEZAPOSLENE OSOBE I PLAĆE PO OPĆINAMA.	60
NEZAPOSLENE OSOBE PREMA STRUČNOJ SPREMI	61
XIV OKOLIŠ	
OKOLIŠ METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	62
NASTALI OTPAD PO PODRUČJIMA KLASIFIKACIJE DJELATNOSTI KD BiH 2010	63
PRIKUPLJENI I ODLOŽENI OTPAD	64
XV OBRAZOVANJE	
OBRAZOVANJE METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	65
REDOVNO OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE	68
VISOKO OBRAZOVANJE	69
XVI KULTURA; UMJETNOST I SPORT	
KULTURA, UMJETNOST I SPORT METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	70
POZORIŠTA I KINA	75
XVII ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	76
ZDRAVSTVENI RADNICI U BOLNICAMA, ISPISANI BOLESNICI I BOLESNIČKI DANI ISPISA	78
RADNICI ZAPOSLENI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA PREMA STEPENU STRUČNE SPREMI	79
DJELATNOST OPĆE MEDICINE, 2017	80
DJELATNOST ZAŠTITE ŠKOLSKE DJECE, 2017	81
XVIII PRAVOSUĐE	
PRAVOSUĐE METODOLOŠKA OBJAŠNENJA	82
OPTUŽENE I OSUĐENE PUNOLJETNE I MALOLJETNE OSOBE PREMA KAZNENOM DJELU	83
OPTUŽENE PUNOLJETNE I MALOLJETNE OSOBE PREMA VRSTI ODLUKE	84

GEOGRAFSKI I METEOROLOŠKI PODACI

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

GEOGRAFSKI PODACI

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o geografskim koordinatama, površini i dužini granica preuzeti su od Uprave za geodetske i imovinskopravne poslove Bosne i Hercegovine, podaci o jezerima i nadmorskim visinama planinskih vrhova su iz topografskih karata razmjere/mjerila 1:25.000.

Ostali geografski podaci preuzeti su od Federalnog ministarstva okoliša i turizma.

Definicije

Pod pojmom **planine** najčešće se podrazumijevaju uzvišenja iznad 500 m nadmorske visine, dok se uzvišenja ispod 500 m nazivaju brijegom, iako su te granice proizvoljne i variraju. Planine preko 1500 m nadmorske visine su poredane prema visini vrha.

METEOROLOŠKI PODACI

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o zemljotresima, temperaturi zraka, količini padavina i vodostaju rijeka preuzeti su od Federalnog hidrometeorološkog zavoda, koji vrši osmatranje, mjerenje i prikupljanje ovih podataka preko mreže stanica u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Mjerenja i osmatranja meteoroloških parametara u 2015. godini vršena su na 15 meteoroloških stanica u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Vazdušni pritisak/tlak izražen je u hektopaskalima (hPa) ili milibarima (mb). **Relativna vlažnost zraka** izražena je u procentima (%). **Temperature zraka** se izražavaju u stepenima / stupnjevima Celsijusa (°C).

Definicije

Podaci o **srednjoj dnevnoj temperaturi** se odnose na srednje mjesečne vrijednosti, koje su izračunate na osnovu mjerenja svakog dana u 7:00, 14:00 i 21:00 sat po lokalnom vremenu, prema formuli: $(t7+t14+2\cdot t21)/4$.

Srednja godišnja temperatura vazduha je izračunata na isti način, tj. kao mjesečni prosjek.

Podaci o **padavinama/oborinama** se odnose na mjesečnu i godišnju količinu padavina/oborina izraženu u milimetrima (mm). Jedan milimetar padavine/oborine znači da je pala 1 litra padavine na 1 metar kvadratni (l/m²).

Broj dana sa **kišom i snježnim pokrivačem** predstavlja dane u kojima su naznačene pojave iznosile najmanje 0.1 mm i najmanje 1 cm snježnog pokrivača.

Padavina se smatra kiselom ako je pH < 5,6.

Klima

Prema svom geografskom položaju Federacija Bosne i Hercegovine se nalazi na granici dva velika klimatska pojasa. Sa sjevera imamo utjecaj umjereno kontinentalne klime iz Panonske nizije, a sa jugozapada utjecaj mediteranske klime sa Jadranskog mora.

Stoga razlikujemo tri osnovne klimatske oblasti: Oblast umjereno kontinentalne klime na sjeveru (Umjereni klimatski pojas), koji dolinama većih rijeka prodire duboko prema središnjem dijelu; Oblast planinske i predplaninske klime u središnjem planinskom dijelu (Planinsko kotlinski pojas), te Oblast mediteranske klime na jugozapadu (Maritimni pojas).

Zavisno od nadmorske visine razlikujemo i nekoliko prijelaznih oblasti između ovih glavnih, a na najvećim nadmorskim visinama u centralnom planinskom pojasu govorimo i o oblastima alpske klime.

Umjereni klimatski pojas ima umjereno kontinentalnu klimu sa dosta oštrim zimama i toplim ljetima. Srednje temperature zraka u januaru/siječnju su niže 0,0°C, dok se u julu/srpnju srednje temperature kreću od 18,7 do 23,0°C. Apsolutne minimalne temperature u zimskom periodu spuštaju se i do -27,0°C, dok apsolutne maksimalne u ljetnjem periodu dostižu i 40,0°C. Srednje godišnje temperature zraka (višegodišnji prosjek) kreće se u rasponu između 10,0 i 13,0°C.

Prosječne godišnje sume padavina/oborina opadaju od zapada prema istoku i variraju između 700 mm na istoku i 1400 mm na zapadu zemlje. Idući prema centralnim predjelima sa porastom nadmorske visine srednje temperature zraka lagano opadaju, a sume padavine/oborine rastu. Dolinama velikih rijeka utjecaj ovog klimatskog pojasa je izraženiji i dopire dublje prema jugu zemlje.

Planinsko kotlinski pojas (sa nadmorskom visinom od 500 do 2000 m i preko). Na planinama i visoravnima klima ima karakter planinske, i odlikuje se zimama koje karakteriziraju niske temperature zraka i obilnije snježne padavine, te blaga i kratka ljeta.

Na prostorima preko 1800-1900 m nad morem planinska klima ima sve odlike alpske klime. Prosječna temperatura najhladnijeg mjeseca je niža od -3,0°C a najtoplijeg niža od 18,0°C. Prosječno 2 - 4 mjeseca u godini imaju srednju temperaturu veću od 11,0°C.

U kotlinama je prisutna predplaninska klima. Srednja godišnja temperatura zraka se kreće od 8,00 do 11,0 °C. Ljeta su topla, a zime oštre sa čestim snježnim padavinama/oborinama. Režim padavina/oborina u planinsko kotlinskom pojasu je približno ravnomjeran tokom godine. Godišnje sume padavina/oborina se kreću između 800 i 1400 mm, a u planinskim predjelima padne i do 2000 mm.

Mediteranski pojas (dolina rijeke Neretve i njenih pritoka, kao i obližnja kraška polja) zbog blizine Jadranskog mora ima mediteransku klimu, odnosno izmijenjenu mediteransku klimu. Osnovna karakteristika ove klime su blage zime i žarka ljeta. Srednje temperature u januaru/siječnju su od 3,0 do 5,0°C, dok su u julu/srpnju i preko 24,0°C, ali je amplituda manja nego u sjevernim i centralnim dijelovima zemlje. Apsolutne maksimalne temperature se kreću i do 45,0°C.

Sume padavina/oborina su veoma visoke (od 1000 do 1800 l/m²). Najveće količine padavina/oborina su u hladnijem dijelu godine, dok su u ljetnim mjesecima relativno male, pa su u tom dijelu godine mogući i sušni periodi. Snijeg je rijetka pojava.

Analiza klimatskih anomalija na području Federacije Bosne i Hercegovine u 2015.

Srednje godišnje temperature zraka u 2015. godini bile su znatno iznad standardne normalne vrijednosti za period 1961-1990. godine na čitavom posmatranom prostoru Bosne i Hercegovine, i kretale su se između od 10,3°C u Bugojnu i 16,2°C u Mostaru. Na planinskim područjima srednje temperature zraka kretale su se od 2,7 °C na Bjelašnici do 8,6 °C na Ivan Sedlu. Temperaturna odstupanja kretala su se u rasponu od 1,0°C u Jajcu do 2,3°C u Gradačcu.

Analiza raspodjele percentila temperature je pokazala da temperaturne prilike u 2015. godine svrstavamo u kategoriju ekstremno toplo.

Najniža dnevna temperatura zraka izmjerena je u Kalesiji od -20,7 °C (01.01.), a na planinskim područjima najniža temperatura od -19,7 °C (01.01.) izmjerena je na Bjelašnici. Najniža srednja mjesečna temperatura u 2015. godini registrirana je u decembru/prosinu na MS Bugojno od -1,3 °C. Na planinskim predjelima najniža srednja mjesečna temperatura iznosila je u februaru/veljači na Bjelašnici -6,9 °C.

Najviša dnevna temperatura zraka od 41,9 °C (22.07.) izmjerena je u Mostaru. Na planinskim područjima najviša dnevna temperatura izmjerena je na MS Ivan Sedlo od 32,8 °C (19.07.). Najviša srednja mjesečna temperatura zraka od 29,5 °C zabilježena je u julu/srpnju na MS Mostar. Na planinskim predjelima najviša srednja mjesečna temperatura zraka registrovana je na MS Ivan Sedlo u julu/srpnju od 19,7 °C.

Analiza godišnjih suma padavina izraženih u % prosječnih vrijednosti pokazuje da su se u 2015. godini, odstupanja u odnosu na normalne količine padavina/oborina kretala između 73,1% u Drvaru i 120,7% na Bjelašnici. Ukupne sume padavina/oborina u 2015. godini kretale su se od 732,4 mm na MS Zenica do 1377,7 na MS Bihać. Padavine/oborine su bile na većini stanica ispod prosječnih suma. Izuzetak čine MS Bihać, Bjelašnica, Jajce i Kalesija gdje su sume padavina/oborina bile nešto iznad prosjeka. Prema raspodjeli percentila padavinske/oborinske prilike u 2015. godini svrstane su u kategorije vrlo sušno, sušno, normalno i kišno.

U Bihaću je izmjerena najveća visina snježnog pokrivača od 67 cm (07.02.). U planinskim predjelima najveća visina snježnog pokrivača izmjerena je na Bjelašnici od 325 cm (07.03.).

HIDROLOŠKI PODACI

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o nivou vode preuzeti su od Federalnog hidrometeorološkog zavoda, koji vrši mjerenje i prikupljanje ovih podataka, a dati su na osnovu dnevnih osmatranja i izraženi su u centimetrima (cm).

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Mrežu hidroloških stanica/postaja u Federaciji Bosne i Hercegovine krajem 2015. godine činilo je cca 90 stanica, od kojih niz podataka (X-vodostaj) ima svih cca 90 stanica.

Definicije

Vodomjerna letva (vodomjer) služi za neposredno očitavanje vodostaja. Vodomjerne letve se proizvode od emajliranog lima pojedinačne dužine od 1 metra, sa podjelom od 2 cm.

Vodostaj površinskih voda označava nivo/razinu vode u vodotoku, jezeru, moru ili akumulaciji i mjeri se u metrima (m) ili centimetrima (cm).

Na nekom uređenom mjernom mjestu za mjerenje vodostaja (vodomjera hidrološka stanica/postaja) vodostaj se mjeri u odnosu na neku referentnu visinsku tačku/točku ("kodu nule") za koju je prethodno geodetski određena nadmorska visina.

Za neposredno očitavanje vodostaja koriste se vodomjerne letve postavljene na način da se na njima očitava vodostaj relativno u odnosu na kodu nule. Na isti način vodostaji se mogu i trajno registrirati (zapisivati) upotrebom analognih ili digitalnih instrumenata za mjerenje vodostaja.

Podaci o vodostaju rijeka odnose se na najvažnije rijeke Federacije Bosne i Hercegovine i vodomjerne stanice za koje postoje podaci u vremenskom slijedu od deset godina.

Protok vode predstavlja zapreminu/volumen vode koja protiče kroz neku proticajnu površinu u jedinici vremena i izražava se u kubnim metrima u sekundi (m³/s) ili u litrima u sekundi (l/s).

SEIZMOLOŠKI PODACI

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o zemljotresima preuzeti su od Federalnog hidrometeorološkog zavoda, koji vrši osmatranje, mjerenje i prikupljanje ovih podataka preko mreže seizmoloških stanica/postaja.

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Mreža seizmoloških stanica/postaja Federalnog hidrometeorološkog zavoda postoji od 2010. godine. Na području Federacije Bosne i Hercegovine postoji šest digitalnih seizmoloških stanica: Sarajevo, Zenica, Bihać, Tuzla, Mostar i Livno.

Definicije

Zemljotres predstavlja osciliranje čestica tla izazvano prirodnim ili vještačkim uzrocima. Posljedica su oslobođene Zemljine unutrašnje energije. Nastaje usljed pomjeranja tektonskih ploča, kretanja Zemljine kore ili pojave udara, a posljedica je podrhtavanje zemljine kore zbog oslobađanja velike količine energije.

Epicentar je mjesto na Zemljinoj površini, okomito iznad hipocentra ili žarišta zemljotresa. To je najčešće i mjesto na kojem se zemljotres najjače osjeti i gdje napravi najveću štetu.

Hipocentar ili žarište zemljotresa je mjesto u unutrašnjosti Zemljine kore od koga počinju da se prostiru seizmički talasi.

Intenzitet zemljotresa odražava rušilački efekt zemljotresa na površini Zemlje. Izražava se različitim skalama, od kojih se u Evropi najčešće primjenjuje Merkali-Kankani-Zibergova (MCS) i Medvedova-Sponheuera-Karnikova (MSK) skala.

Hipocentralno vrijeme predstavlja vrijeme početka loma stijenske mase u hipocentru.

Magnituda zemljotresa predstavlja jedinicu mjere količine oslobođene energije u hipocentru. Izražava se magnitudnom skalom Rihtera koja ima 9 stepeni/stupnjeva.

Rihterova skala ili magnituda skala definirana je brojem kojim se označava energija proizašla iz zemljotresa. Skala se procjenjuje prema logaritamskom zapisu najveće amplitude.

Merkali-Kankani-Zibergova skala (MCS) češće nazivana kao Merkalijeva skala, definira pojave i promjene koje zemljotresi izazivaju kod ljudi i životinja uz ocjenu veličine štete na objektima, te sagledavanje promjena u prirodi kao posljedica zemljotresa.

PODACI O KVALITETU ZRAKA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci - indikatori kvaliteta zraka, preuzeti su od Federalnog hidrometeorološkog zavoda koji vrši mjerenje i prikupljanje ovih podataka putem mreže monitoringa kvaliteta zraka.

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Zagađenje zraka podrazumijeva direktno ili indirektno unošenje supstanci u zrak od čovjeka što rezultira takvim štetnim utjecajima koji ugrožavaju ljudsko zdravlje, nanose štetu životnim resursima i ekosistemima, materijalnim dobrima.

Ostvarivanje monitoringa kvaliteta zraka provodi se u skladu sa mogućnostima realizacije zahtjeva definiranim Pravilnikom o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka (Službene novine FBiH, br.21/01).

Za ocjenu kvaliteta zraka vrši se monitoring koncentracije zagađujućih materija definiranim o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka (Službene novine FBiH, br. 12/01), mjerenja pH vrijednosti i elektroprovodljivosti padavina ne tretiraju se kao parametri za ocjenu kvaliteta zraka.

GEOGRAFSKI I METEOROLOŠKI PODACI

Za ocjenu kvaliteta zraka vrši se monitoring koncentracije zagađujućih materija definisanim o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka (Službene novine FBiH, br. 12/01), mjerenja pH vrijednosti i elektroprovodljivosti padavina ne tretiraju se kao parametri za ocjenu kvaliteta zraka.

Kisele kiše nastaju pri procesima sagorijevanja u kojima nastaju sumporov dioksid, azotni oksidi i drugi plinovi koji pospješuju nastajanje kiselina. Takvi slobodni nemetalni oksidi oksidiraju u vlažnoj atmosferi sa vodenom parom u sumpornu i dušičnu kiselinu. Ove tvari se otopljene nalaze u zraku tako da onda na zemlju padaju sa padavinama/oborinama.

Kisele kiše predstavljaju pojavu koja utječe na degradaciju šuma i drugih vegetativnih zajednica, zakišeljavanje i smanjenje fertilnosti tla, a mogu negativno utjecati i na materijalna dobra osobito na objekte izgrađene od krečnjaka i drugih materijala koji su podložni korozivnom djelovanju kiselih padavina.

Definicije

Zagađivanje podrazumijeva direktno ili indirektno unošenje supstanci u zrak od čovjeka što rezultira takvim štetnim uticajima koji ugrožavaju ljudsko zdravlje, nanose štetu životnim resursima i ekosistemima, materijalnim dobrima.

Monitoring kvaliteta zraka jeste metodološki određen skup mjernih postupaka utvrđivanja koncentracija pojedinih materija u zraku na nekom prostoru i u određenom vremenskom periodu s ciljem stjecanja relevantnih podataka i informacija na osnovu kojih je moguće utvrditi izvore zagađenja zraka i utvrđivanja načina za smanjenje zagađenja i zaštite zdravlja ljudi, ekosistema i materijalnih dobara.

Ukupne suspendovane čestice jesu čestice ili aerosoli koje predstavljaju kompleksnu smjesu organskih i neorganskih supstanci (ugljikovodonika, metalnih oksida, kancerogena i dr.) i koje su prečnika manjeg od 100 μm .

Ukupne taložne materije su čestice prečnika većeg od 10 μm koje se uslijed sopstvene težine prenose iz zraka na razne površine (zemljište, vegetacija, voda, građevine i dr.).

Oksidi azota su zbir zapreminskih udjela azot monoksida i azot dioksida izraženih u jedinicama masene koncentracije azot-dioksida (NO_2) u mikrogramima po kubnom metru ($\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Čađ je masena koncentracija suspendiranih čestica ekvivalenta smanjenju refleksije filter papira zbog skupljanja crnih čestica i mjeri se samo u aglomeracijama gdje prevladavaju crne čestice.

Prizemni ozon predstavlja koncentraciju ozona (O_3) u najnižem sloju atmosfere izražen u jedinicama masene koncentracije u mikrogramima po kubnom metru ($\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Mjerenje je skup postupaka kojima se određuje vrijednost pokazatelja kvaliteta zraka i/ili posrednih pokazatelja kvaliteta zraka.

Pokazatelj kvaliteta vazduha je mjerljiva veličina nekog hemijskog/kemijskog elementa i/ili spoja, odnosno fizikalnog stanja i/ili pojave, koji uzrokuje promjenu kvaliteta zraka.

Posredni pokazatelj kvaliteta vazduha je mjerljiva veličina kojom se opaža promjena na biljkama, građevinama i u biološkim nalazima i koja ukazuje na učinak zagađenog zraka.

Gustoća mjerenja je broj mjernih rezultata pojedinog pokazatelja kvaliteta zraka i/ili posrednog pokazatelja kvaliteta zraka u jedinici vremena.

UKUPNA POVRŠINA cca km²

Bosna i Hercegovina		51,209.2
Federacija Bosne i Hercegovine	prema značajue	26,110.5
Kanton Sarajevo		1,276.9

VISINA I POVRŠINE OPĆINA

Broj	Općina	Šifra općine	Nadmorska visina, m	Površina cca km2
1.	Centar Sarajevo	10839	532	33.0
2.	Hadžići	10847	546	273.3
3.	Ilidža	11550	503	143.4
4.	Ilijaš	10863	450	308.6
5.	Novi Grad Sarajevo	10871	507	47.2
6.	Novo Sarajevo	11568	519	9.9
7.	Stari Grad Sarajevo	11584	541	51.4
8.	Trnovo	11592	816	338.4
9.	Vogošća	10928	500	71.7

PLANINE I PLANINSKI VRHOVI VEĆI OD 1500 METARA NADMORSKE VISINE

	Nadmorska visina	Vrh se nalazi na teritoriji općine
Treskavica	2088	Trnovo
Bjelašnica	2067	Trnovo
Trebević	1629	Sarajevo
Ozren	1534	Sarajevo
Igman	1647	Hadžići, Ilidža
Ivan Planina	1534	Hadžići, Konjic, Kreševo

GODIŠNJE VRIJEDNOSTI VAŽNIJIH METEOROLOŠKIH POJAVA ¹⁾

	2013	2014	2015	2016	2017
--	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

SREDNJE GODIŠNJE VRIJEDNOSTI

Pritisak/tlak zraka, mb	942.2	942.3	944.6	943.8	944.6
Temperatura zraka, °C	11.2	11.7	10.9	10.9	11.0
Relativna vlažnost zraka, %	68	71	69	70	68
Oblačnost (osmina)	5	5	4.6	4.7	4.0

GODIŠNJE VRIJEDNOSTI

Apsolutna max. temperatura zraka, °C	37.7	33.7	38.0	35.3	38.2
Apsolutna min.temperatura zraka, °C	-10.9	-10.7	-16.5	-13.4	-22.2
Količina padavina, l/m ²	931.7	1082.7	766.3	1008.1	937.3
Broj dana sa padavinama, ≥ 0,1 mm	163	123	150	166	145
Broj dana sa snježnim pokrivačem, ≥ 1 cm	50	18	56	31	70
Maksimalna visina snježnog pokrivača, cm	34	28	42	14	39
Trajanje sijanja sunca (sati)	1,950.0	1773.2	1,945.5	1871.3	2113.0

1) Podaci se odnose na meteorološku stanicu Sarajevo

VAŽNIJE METEOROLOŠKE POJAVE ZABILJEŽENE U PERIODU 1951.-2017.

	Srednje vrijednosti				Apsolutne vrijednosti			
	Godiš. Temp. zraka (oC)	Zimska temp. zraka (oC)	Ljetna temp. zraka (oC)	Godiš. sume oborina (l/m ²)	Max. Temp. zraka (oC)	Datum	Minimalna temp. zraka (oC)	Datum
Bjelašnica	1.5	-5.9	9.5	1,159	24.3	8/24/2007	-29.2	22.1.1963.
Ivan Sedlo	7.6	-1.2	16.2	1,467	35.5	8/24/2007	-26.2	12.1.1985.
Sarajevo	10.0	0.7	18.9	934	38.8	8/23/2007	-22.2	1/8/2017

Izvor: Federalni hidrometeorološki zavod

REGISTAR POSLOVNIH SUBJEKATA

REGISTAR POSLOVNIH SUBJEKATA METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Na osnovu/temelju Zakona o Klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, br. 64/07 i 80/11), Odluke o Klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010 (Službeni glasnik BiH, br. 47/10), Pravilnika o razvrstavanju poslovnih subjekata prema klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, br. 6/12), Federalni zavod za statistiku vodi Registar poslovnih subjekata (Administrativni registar) koji obuhvata poslovne subjekte i njihove dijelove, razvrstane prema pretežnoj djelatnosti koju obavljaju uz primjenu Klasifikacije djelatnosti (KD).

Klasifikacija djelatnosti je obavezan standard za određivanje djelatnosti, odnosno razvrstavanje poslovnih subjekata i njihovih dijelova u hijerarhijske nivoe (područje, oblast, grana i razred) utvrđene Odlukom o klasifikaciji djelatnosti, za potrebe statistike i različitih službenih i administrativnih zbirki podataka. Klasifikacija djelatnosti se zasniva na Statističkoj klasifikaciji ekonomskih djelatnosti Evropske unije (NACE) i upoređiva je sa Međunarodnom standardnom industrijskom klasifikacijom svih ekonomskih djelatnosti Ujedinjenih naroda (ISIC).

Kada je za poslovni subjekat rješenjem o upisu u registar kod nadležnog organa ili pravnim aktom utvrđeno obavljanje više djelatnosti, prvi upis djelatnosti koja će biti uvedena u Registar poslovnih subjekata kao pretežna djelatnost provodi se na prijedlog poslovnog subjekta. Svaki slijedeći upis promjene pretežne djelatnosti provodi se:

1. na zahtjev poslovnog subjekta, uz prikazivanje finansijskih/ finansijskih pokazatelja o poslovanju, i
2. po službenoj dužnosti na osnovu/temelju promjene rješenja o upisu u registar kod nadležnog organa ili promjene propisa, odnosno na osnovu/temelju podataka iz statističkih istraživanja.

Djelatnost dijelova poslovnog subjekta utvrđuje se prema rješenju o upisu u registar kod nadležnog organa ili prema aktu o osnivanju ili osnovnoj namjeni osnivanja polazeći od interne odluke poslovnog subjekta u čijem je sastavu, pod uslovom da tu djelatnost sadrži akt o osnivanju osnovnog poslovnog subjekta.

Zavod izdaje poslovnim subjektima i njihovim dijelovima obavještenje o razvrstavanju prema Klasifikaciji djelatnosti.

Upis prijava, promjena i odjava poslovnih subjekata prati se dnevnom ažurnošću Registra poslovnih subjekata u kantonalnim uredima i službama za statistiku Federalnog zavoda za statistiku. Izvori za Registar poslovnih subjekata su posebni registri koje vode nadležni registarski organi, odnosno zakon ili drugi pravni akti za subjekte kod kojih ne postoji obaveza upisa u posebne registre. Registarski organi su sudovi, ministarstva, općinski odnosno gradski organi uprave i drugi organi u čije registre se upisuju poslovni subjekti, odnosno zakon ili drugi pravni akti kojima se oni osnivaju.

Obuhvat i uporedivost

Registar poslovnih subjekata obuhvata: pravne osobe, fizičke osobe, te njihove dijelove.

U Registar poslovnih subjekata se uvode poslovni subjekti koji imaju sjedište na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, bez obzira na porijeklo/podrijetlo kapitala. Poslovni subjekti sa sjedištem na teritoriji Federacije BiH mogu da imaju svoje organizacione dijelove na području cijele BiH i tada se navedeni dijelovi poslovnog subjekta također upisuju u Registar.

Registar poslovnih subjekata predstavlja značajan standard društvenog sistema informiranja. Podaci iz Registra predstavljaju jedan od osnovnih izvora za punjenje i ažuriranje Statističkog poslovnog registra, koji služi kao osnova za provođenje statističkih istraživanja.

Definicije

Djelatnost je kombinacija resursa kao što su oprema, rad, tehnika proizvodnje, informativne mreže ili proizvodi čiji je rezultat određena roba ili usluga. Određena je inputom proizvoda (roba ili usluga), proizvodnim procesom i outputom proizvoda.

Poslovni subjekti mogu obavljati više odobrenih djelatnosti, ali se u Registar poslovnih subjekata kao pretežna djelatnost upisuje samo jedna djelatnost.

Pretežna djelatnost poslovnih subjekata koji ostvaruju dobit proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu, je djelatnost koja učestvuje odnosno doprinosi najvećim udjelom u formiranju ukupne dodane vrijednosti ekonomske cjeline koja se posmatra. Za poslovne subjekte koji ne ostvaruju dobit proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu, pretežna djelatnost se određuje prema najvećem udjelu broja zaposlenih, odnosno plaćama po pojedinim djelatnostima.

Poslovni subjekti su pravne osobe i fizičke osobe, uključujući i organe državne vlasti, organe državne uprave i organe lokalne i mjesne samouprave, koji obavljaju djelatnost u skladu sa pravnim propisima.

Pravne osobe su subjekti odnosno pravne tvorevine koje imaju zakonska prava i obaveze, a svojstvo pravne osobe stiču upisom u neki od posebnih registara ili na osnovu zakonskih propisa.

Dijelovi poslovnog subjekta su organizacione jedinice u sastavu poslovnog subjekta smještene na geografski određenom mjestu. Na svakom od tih mjesta obavlja se neka djelatnost u kojoj je zaposlena jedna ili više osoba. Dijelovi poslovnog subjekta mogu imati sjedište na istoj ili različitoj adresi i obavljati istu ili različitu djelatnost u odnosu na subjekt u čijem su sastavu.

Fizičke osobe - obrtnici, osobe koje obavljaju srodne ili druge samostalne djelatnosti, uključujući i slobodna zanimanja, su osobe koje samostalno i trajno obavljaju registriranu djelatnost u svoje ime i za svoj račun, a pri tom se mogu koristiti i radom drugih osoba.

Obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih i registriranih privrednih/gospodarskih djelatnosti u osnovnom, dopunskom ili dodatnom zanimanju od strane fizičkih osoba sa ciljem postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu.

Srodne djelatnosti su sve registrirane privredne i druge djelatnosti koje obavljaju fizičke osobe prema pravilima obavljanja obrta, a koja se ne smatraju obrtom.

Slobodna zanimanja su samostalne djelatnosti kao što su djelatnosti zdravstvenih radnika, advokata, notara, veterinaru, revizora, inženjera, prevodilaca, arhitekata, i sl.

REGISTRIRANI POSLOVNI SUBJEKTI PO DJELATNOSTI, stanje 31.12.2017.

Pravne osobe

Ukupno	17,551	116	17	1,079	62	47	808	4,423	438	554	673	163	774	1,895	698	293	319	294	1,166	3,704	-	28	
<i>Total</i>																							
Centar	4,935	20	7	168	21	7	155	964	51	168	255	57	135	748	189	106	81	96	386	1,308	-	13	
Hadžići	466	19	-	70	2	4	35	96	22	9	3	1	42	21	11	20	12	5	31	63	-	-	
Ilidža	2,982	26	6	277	5	7	188	977	99	79	77	8	291	209	155	24	41	39	135	339	-	-	
Ilijaš	362	16	1	53	-	5	14	71	18	3	1	-	38	12	8	20	9	5	26	62	-	-	
Novi Grad	2,988	11	1	187	6	13	163	939	162	58	96	26	95	220	97	35	47	37	226	567	-	2	
Sarajevo	3,389	10	1	151	18	8	169	846	46	98	175	50	90	478	130	45	78	63	177	748	-	8	
Novo Sarajevo	1,703	6	1	91	7	1	49	319	16	126	50	20	43	164	92	28	34	36	119	496	-	5	
Stari Grad	48	3	-	-	1	1	3	1	1	3	-	-	1	-	2	3	1	3	8	17	-	-	
Trnovo	678	5	-	82	2	1	32	210	23	10	16	1	39	43	14	12	16	10	58	104	-	-	
Vogošća																							

Ukupno	6,778	15	2	242	7	44	59	3,456	224	616	273	51	103	204	91	97	117	589	540	-	-	
Centar	1,562	3	-	32	2	6	16	779	41	191	68	8	18	46	22	20	25	105	168	-	-	
Sarajevo	262	5	1	17	-	2	-	109	6	22	17	-	3	4	4	7	6	34	23	-	-	
Hadžići	1,221	1	1	46	2	10	21	656	41	91	37	15	21	57	20	17	10	100	68	-	-	
Ilidža	207	1	-	13	-	2	1	85	8	23	10	-	5	2	1	8	4	27	17	-	-	
Ilijaš	1,381	3	-	54	1	7	8	795	70	84	45	13	20	26	3	8	29	126	81	-	-	
Novi Grad	1,161	-	-	41	2	6	11	592	30	78	55	9	20	35	20	13	19	113	102	-	-	
Novo Sarajevo	628	-	-	19	-	7	1	282	19	100	20	4	10	24	8	22	13	51	44	-	-	
Stari Grad	39	1	-	2	-	1	-	9	-	10	-	-	-	1	1	-	5	1	8	-	-	
Trnovo	317	1	-	18	-	3	1	149	9	17	21	2	6	9	12	2	6	32	29	-	-	
Vogošća																						

Obrt

Ukupno	11,085	603	-	1,639	3	2	433	2,219	1,355	###	51	48	1,110	218	-	53	311	105	1,039	1	-	
Centar	2,467	30	-	274	-	1	57	511	237	372	18	14	504	48	-	15	104	27	186	1	-	
Sarajevo	400	65	-	51	2	1	30	102	37	57	1	-	6	3	-	3	4	1	34	-	-	
Hadžići	1,311	55	-	180	-	-	71	335	163	199	5	9	78	21	-	6	37	2	133	-	-	
Ilidža	464	207	-	51	1	-	17	75	17	49	3	1	8	1	-	4	5	-	24	-	-	
Ilijaš	2,504	80	-	317	-	-	149	649	364	303	12	6	184	53	-	12	46	20	235	-	-	
Novi Grad	1,697	18	-	191	-	-	50	256	208	322	10	12	186	49	-	8	76	13	240	-	-	
Novo Sarajevo	1,658	17	-	511	-	-	35	187	264	269	-	4	111	31	-	3	31	36	138	-	-	
Stari Grad	100	72	-	-	-	-	-	-	9	12	-	-	1	4	-	-	-	-	1	-	-	
Trnovo	484	59	-	64	-	-	24	104	56	66	1	2	32	8	-	2	8	6	48	-	-	
Vogošća																						

REGISTRIRANI POSLOVNI SUBJEKTI PREMA PODRUČJIMA KD BiH 2010, stanje 31.12.2017.

		Pravne osobe		Obrt
		Osnovne pravne osobe	Jedinice usastavu	
	UKUPNO	17551	6778	11085
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	116	15	603
B	Vađenje ruda i kamena	17	2	-
C	Prerađivačka industrija	1079	242	1639
D	Proizvodnja i snabdjevanje/opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	62	7	3
E	Snabdjevanje/opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	47	44	2
F	Građevinarstvo	808	59	433
G	Trgovina na veliko i malo; popravak moptornih vozila i motocikla	4423	3456	2219
H	Prijevoz i skladištenje	438	224	1355
I	Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanja hrane (hotelijerstvo iugostiteljstvo)	554	616	1649
J	Informacije i komunikacije	673	48	246
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	163	273	51
L	Poslovanje nekretninama	774	51	48
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1895	103	1110
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	698	204	218
O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osigur.	293	91	0
P	Obrazovanje	319	97	53
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	294	117	311
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	1166	589	105
S	Ostale uslužne djelatnosti	3704	540	1039
T	Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	-	-	1
U	Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i organa	28	-	-

STANOVNIŠTVO

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o stanovništvu i domaćinstvima/kućanstvima uobičajeno se prikupljaju popisima svakih deset godina prema jedinstvenoj metodologiji na cjelokupnom području Bosne i Hercegovine.

U Popisu 2013. godine po prvi put je za utvrđivanje ukupnog broja stanovništva primijenjen koncept „**uobičajenog stanovništva**“. Po ovom konceptu osoba se smatra stanovnikom onog mjesta u kojem sama (u slučaju samačkog domaćinstva/kućanstva) ili s članovima svog domaćinstva/kućanstva provodi najveći dio svog vremena, odnosno dnevni odmor, nezavisno od toga gdje ima prijavljeno prebivalište. Time su u ukupno stanovništvo određenog mjesta uključene osobe koje su u tom mjestu živjele neprekidno najmanje godinu dana prije kritičnog momenta Popisa, kao i osobe koje su u tom momentu živjele kraće od 12 mjeseci s namjerom da u tom mjestu ostanu najmanje godinu dana.

Procjena broja stalnih stanovnika Federacije Bosne i Hercegovine sredinom godine uključuje prisutno stanovništvo i izbjeglice Federacije Bosne i Hercegovine u inozemstvu.

Procjene broja prisutnih stanovnika Federacije Bosne i Hercegovine sredinom godine kao i stope prirodnog kretanja stanovništva temelje se na rezultatima Popisa 1991., podacima o prirodnom priraštaju i podacima o broju raseljenih osoba i izbjeglica i broju povratka u prijeratno mjesto stanovanja, podacima o migracijama stanovništva i o registraciji prebivališta (boravišta) stanovnika FBiH.

Izvori podataka za rođene i umrle osobe i zaključene brakove su matične knjige, a za razvedene brakove dokumentacija nadležnih sudova. Podaci o rođenim i umrlim osobama te zaključenim i razvedenim brakovima odnose se na Federaciju BiH i predstavljaju konačne rezultate obrade podataka.

Definicije

- Starost i spol

Starosno-spolna struktura stanovništva predstavlja najvažniju demografsku odliku svake populacije. Struktura stanovništva po starosti i spolu se formira u dužem periodu, pod direktnim utjecajem kretanja nataliteta i mortaliteta, ali i migratornih tokova stanovništva. Aktuelni starosno-spolni sastav stanovništva stoga predstavlja jasnu sliku dosadašnjeg razvoja svake populacije i istovremeno, u velikoj mjeri, uslovljava buduće promjene u kretanju stanovništva.

Starost stanovništva za podatke Popisa 2013 iskazuje se u navršenim godinama života, prema stanju na dan 30. septembra/rujna 2013. godine u 24. 00 sata, što predstavlja kritični momenat Popisa.

- Etničko/nacionalno izjašnjavanje, izjašnjavanje o vjeroispovijesti i maternji jezik

Članom 12. Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u BiH 2013. godine je definirano da osobe nisu obavezne da se izjašnjavaju o etničkoj/nacionalnoj pripadnosti i vjeroispovijesti. U skladu s tim su imale mogućnost da se ne izjasne o ovim pitanjima (modalitet odgovora „Ne izjašnjava se“).

Odgovor na ova tri pitanja nije mogao ostati prazan i, ukoliko popisivač nije mogao dobiti odgovor, bio je dužan upisati „Nepoznato“.

Pod kategorijom „Nepoznato“ su obuhvaćene i osobe koje su smještene u bolnicama za trajni smještaj bolesnika, a za koje je podatke dala pravna osoba ili staratelj, zatim osobe mlađe od 15 godina koje su popisane u kolektivnim stanovima, osobe bez upisanog odgovora i osobe kod kojih je na popisnom obrascu označen i neki od ponuđenih modaliteta i upisan tekstualni odgovor koji je različit od označenog odgovora na obrascu.

Sve osobe kod kojih je upisan neki drugi odgovor koji ne odgovara modalitetima s obrasca i koji nije odgovor „Nepoznato“, u ovoj publikaciji su predstavljene kategorijom „Ostali“.

- Pismenost

Podaci o pismenosti prikupljeni su za osobe starosti 10 i više godina koja su bez ikakvog obrazovanja ili sa nepotpunim osnovnim obrazovanjem.

Pismenom se smatra osoba koja može s razumijevanjem pročitati i napisati izjavu o svom svakidašnjem životu, u suprotnom osoba je nepismena.

- Najviša završena škola

Podaci o najvišoj završenoj školi su prikupljeni za osobe starosti 15 i više godina.

Pod najvišom završenom školom se podrazumijeva vrsta škole čijim je završavanjem osoba stekla najviši nivo obrazovanja i diplomu ili svjedočanstvo o završenoj školi. Nije se pravila razlika da li je škola završena u redovnoj školi ili u školi koja zamjenjuje redovnu (npr. škole za obrazovanje odraslih), odnosno da li je završena polaganjem ispita u redovnoj školi ili završavanjem nekog kursa za skraćeno školovanje (npr. kurs za skraćeno završavanje osnovne škole itd.) u sklopu redovne škole.

Kursevi čijim se završetkom nije steklo svjedočanstvo redovne škole (npr. kurs za daktilografe, knjigovođe, frizere i sl.), se nisu uzimali u obzir kao odgovori na ovo pitanje, nego se davao odgovor o prethodno završenoj školi iz formalnog sistema obrazovanja. Ukoliko se osoba školovala u inozemstvu, kao odgovor je trebalo navesti odgovarajuću školu u zemlji.

- Kompjuterska pismenost

Podaci o kompjuterskoj pismenosti su prikupljeni za osobe starosti 10 i više godina. Osobe su se mogle izjasniti da znaju obavljati jednu ili više aktivnosti na računaru (obrada teksta, izrada tabela, korištenje *e-maila* i korištenje interneta) ili se izjasniti da ne znaju obavljati nijednu od ponuđenih aktivnosti.

Kompjuterska pismenost se definira kao sposobnost osobe da obradi tekst, izradi tabele, koristi *e-mail* i internet.

Djelimično kompjuterski pismenom osobom se smatra osoba koja zna obavljati bar jednu od navedenih aktivnosti.

Osoba koja ne zna obavljati nijednu od navedenih aktivnosti smatra se kompjuterski nepismenom.

- Radna snaga

Radno sposobno stanovništvo čini stanovništvo u radno sposobnoj dobi 15 i više godina (uobičajeno je to stanovništvo 15–64 godina starosti).

Ekonomski aktivno stanovništvo (radnu snagu) čine sve osobe sa zaposlenjem (zaposleni) i osobe bez zaposlenja (nezaposleni).

Ekonomski neaktivno stanovništvo (neaktivne osobe) su osobe koje su bez zaposlenja i sa ili bez aktivnog traženja zaposlenja, koje nisu bile raspoložive za rad u periodu od 01. do 15. oktobra 2013. godine. Prema statusu u neaktivnosti neaktivne osobe mogu biti učenici i studenti starosti 15 i više godina, penzioneri, osobe koje obavljaju kućne poslove (domaćica), osobe nesposobne za rad i ostale ekonomski neaktivne osobe. Ekonomski neaktivne osobe predstavljaju razliku između stanovništva starosti 15 i više godina i ekonomski aktivnog stanovništva.

Zaposlene osobe su osobe s navršenih 15 i više godina života koje su u toku referentne sedmice od 23. do 29. septembra 2013. godine:

- radile/obavljale aktivnost barem jedan sat kako bi stekle sredstva za život (bile plaćene);
- ili ako su bile privremeno odsutne s rada (zbog bolesti, godišnjeg odmora, porodiljskog dopusta itd.), a imaju posao na koji će se vratiti i za koji su plaćene kao zaposlenici, samozaposlenici ili u slobodnim zanimanjima;
- ili koje su radile u porodičnom biznisu i za to nisu bile plaćene.

U skladu s navedenim, u zaposlene osobe ubrajamo sve zaposlenike, poslodavce, samozaposlenike, neplaćene pomažuće članove domaćinstva, poljoprivrednike na vlastitom imanju sa i bez zaposlenih, učenike/studente koji, iako se obrazuju, obavljaju neku aktivnost, penzionere/umirovljenike koji i nakon penzionisanja/umirovljenja obavljaju neku aktivnost.

Ne smatraju se zaposlenima osobe koje obavljaju svakodnevnu aktivnost za vlastito domaćinstvo ili ako osoba radi u dobrotvorne svrhe ili volontira bez primanja naknade, osim ako nije pomažući član domaćinstva.

- Domaćinstvo

Domaćinstvom se smatra svaka porodična/obiteljska ili druga zajednica osoba (višečlano domaćinstvo), tj. grupa od dvije ili više osoba koje zajedno zauzimaju cijelu stambenu jedinicu ili njen dio i osiguravaju sebi hranu, a moguće i ostale potrepštine za život. Domaćinstvom se smatra i svaka osoba koja živi sama („samačko domaćinstvo“), tj. osoba koja živi sama u posebnoj stambenoj jedinici ili koja zauzima, kao stanar, posebnu sobu (ili sobe) u nekoj stambenoj jedinici, ali ni s jednim stanarom te stambene jedinice zajednički ne čini dio višečlanog domaćinstva.

- Domaćinstva koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost

Podaci o domaćinstvima koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost su dobijeni iz provedenog Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH od 01. do 15. oktobra 2013. godine, na osnovu pitanja iz oblasti poljoprivrede koja se odnose na korištenje/obradu poljoprivrednog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju i uzgoj stoke.

Podaci o broju domaćinstava koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost se odnose na višečlana i samačka domaćinstva, dok su isključeni podaci o broju tzv. kolektivnih domaćinstava koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost (ustanove za trajno zbrinjavanje djece i odraslih, manastiri-samostani, domovi za penzionere/umirovljenike i dr.).

Domaćinstvo može obavljati poljoprivrednu aktivnost u općini Popisa ili u drugoj općini na teritoriji Bosne i Hercegovine, međutim podaci se odnose se na općinu u kojoj je uobičajeno mjesto stanovanja nosioca domaćinstva.

Domaćinstvo koje obavlja poljoprivrednu aktivnost predstavlja domaćinstvo koje je dalo odgovor u Popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013. godine da je:

- u posljednjih 12 mjeseci koristilo/obrađivalo poljoprivredno zemljište za poljoprivrednu proizvodnju na teritoriji Bosne i Hercegovine: oranice i bašte/vrtove, voćnjake, vinograde, rasadnike i ostale stalne zasade (vrbici, zasadi novogodišnjih jelki za komercijalne svrhe i sl.), livade i pašnjake;

- ili na dan Popisa uzgajalo stoku, perad ili pčele, uključujući uzgoj ribe i gljiva.

Domaćinstva koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost i prodaju proizvode na tržištu su domaćinstva koja su povremeno ili stalno prodavala vlastite poljoprivredne proizvode na tržištu (zelena pijaca, otkup, vlastite prodavnice ili na imanju).

STANOVNIŠTVO

Stalnim mjestom stanovanja za vitalnu statistiku smatra se ono mjesto u kojem je osoba stalno nastanjena, tj. u kojem ima prebivalište.

Ako je osoba 2000. - 2015. godine bila prisutna u jednom mjestu stanovanja duže od jedne godine, onda se to mjesto smatralo njenim prebivalištem. Ako je iz navedenog prebivališta bila odsutna duže/dulje od godinu dana u inozemstvu, onda takvi događaji nisu obuhvaćeni podacima za datu godinu.

Podaci o živorođenim i mrtvorodenim osobama svrstavaju se prema mjestu stalnog stanovanja majke, o umrlim prema mjestu stalnog stanovanja umrle osobe, za zaključene brakove prema mjestu stalnog stanovanja mladoženje, a razvedeni brakovi se svrstavaju prema zadnjem prebivalištu bračnog para.

Podaci o umrlim osobama prema uzroku smrti razvrstani su prema X Reviziji Međunarodne statističke klasifikacije bolesti, povreda i uzroka smrti.

Živorodenim djetetom smatra se svako dijete koje pri rođenju diše i pokazuje druge znakove života kao što su kucanje srca, pulsiranje pupčane vrpce i jasni pokreti voljnih mišića. Ako dijete ubrzo nakon poroda umre, prvo se registrira kao živorođeno, a zatim kao umrlo dojenče.

Mrtvorodenim djetetom smatra se dijete rođeno, odnosno izvađeno iz tijela majke bez ikakvih znakova života, tj. ako nije disalo niti pokazivalo neki drugi znak života, nošeno je duže od 22 sedmice trudnoće i ima 500 grama ili više porođajne težine.

Izbacivanje mrtvog ploda koji je nošen manje od 22 sedmice, smatra se pobačajem (abortusom), bez obzira na to da li je riječ o prirodnom ili namjernom prekidu trudnoće, i ne registrira se u matičnim knjigama, niti su ti podaci iskazani u ukupnom broju mrtvorodenih.

Stručnom pomoći kod rođenja smatra se pomoć doktora medicine ili diplomirane primalje/babice. Ukupan broj rođenih sa stručnom pomoći čine rođeni u «zdravstvenoj ustanovi» i rođeni «na drugom mjestu sa stručnom pomoći».

Prirodni prirast, odnosno prirodni pad stanovništva razlika je između broja živorođene djece i broja umrlih osoba.

Stopa nataliteta predstavlja odnos između broja živorođenih i procijenjenog broja stanovnika, na 1000 stanovnika prisutnih sredinom godine.

Stopa prirodnog priraštaja predstavlja razliku stope nataliteta i stope mortaliteta.

Smrt je stalni prestanak svih znakova života u bilo koje vrijeme nakon što se desilo rođenje (prestanak vitalnih funkcija bez mogućnosti oživljavanja). Ova definicija isključuje mrtvorodenja koja se posebno definiraju.

Umrlom dojenčadi smatraju se djeca koja su umrla prije navršene prve godine života.

Uzrok smrti je ona bolest, bolesno stanje ili ozljeda koja za posljedicu ima smrt ili je pridonijela smrti, kao i okolnosti nesretnog slučaja ili nasilja koje su takve ozljede prouzrokovale. Uzroci smrti razvrstani su prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti, povreda i uzroka smrti - X revizija.

Stopa mortaliteta predstavlja odnos između broja umrlih i procijenjenog broja stanovnika na 1000 stanovnika prisutnih sredinom godine.

Stopa smrtnosti dojenčadi predstavlja odnos između broja umrle dojenčadi i broja živorođenih na 1000 živorođenih.

Brak je čin, ceremonija ili proces kojim se stvara zakonska veza muža i žene. Zakonitost unije uspostavlja se građanskim, vjerskim ili drugim sredstvima zavisno od toga kako ih definira zakon svake zemlje.

Razvod braka je krajnji zakonski raspad braka tj. ono odvajanje muža i žene koje stranama daje pravo da ponovo stupe u brak po građanskim, vjerskim i/ili drugim odredbama, sukladno sa zakonima svake zemlje.

STAROSNOJ STRUKTURI

Općina	Ukupno	0-14	15-64	65 i više
stanje 30.06. 2014. godine				
Kanton - ukupno	414,721	66,633	292,797	55,291
Muškarci		34,215	139,439	22,095
Žene	218,972	prema značajue	153,358	33,196
stanje 30.06. 2015. godine				
Kanton - ukupno	416,433	71,330	293,323	51,780
Muškarci	196,483	36,561	139,431	20,491
Žene	219,950	34,769	153,892	31,289
stanje 30.06. 2016. godine				
Kanton - ukupno	417,498	75,903	293,170	48,425
Muškarci	197,057	38,919	139,102	19,036
Žene	220,441	36,984	154,068	29,389
stanje 30.06. 2017. godine				
Kanton - ukupno	418,542	64,882	288,056	65,604
Muškarci	197,691	33,234	138,020	26,437
Žene	220,851	31,648	150,036	39,167
Centar Sarajevo	54,091	7,812	35,692	10,587
Muškarci	24,862	4,075	16,603	4,184
Žene	29,229	3,737	19,089	6,403
Hadžići	24,414	4,099	17,332	2,983
Muškarci	12,193	2,093	8,832	1,268
Žene	12,221	2,006	8,500	1,715
Iliđza	69,533	11,246	49,085	9,202
Muškarci	33,634	5,789	23,928	3,917
Žene	35,899	5,457	25,157	5,285
Ilijaš	20,398	3,516	14,471	2,411
Muškarci	9,776	1,813	6,985	978
Žene	10,622	1,703	7,486	1,433
Novi Grad Sarajevo	120,314	19,077	82,707	18,530
Muškarci	56,659	9,745	39,511	7,403
Žene	63,655	9,332	43,196	11,127
Novo Sarajevo	64,548	9,331	43,711	11,506
Muškarci	29,517	4,699	20,437	4,381
Žene	35,031	4,632	23,274	7,125
Stari Grad Sarajevo	36,090	4,932	24,374	6,784
Muškarci	17,117	2,529	11,776	2,812
Žene	18,973	2,403	12,598	3,972
Trnovo	1,318	154	755	409
Muškarci	623	66	369	188
Žene	695	88	386	221
Vojošća	27,836	4,715	19,929	3,192
Muškarci	13,310	2,425		1,306
Žene	14,526	2,290	10,350	1,886

PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA I BRAKOVI (nastavak)
VITAL STATISTICS AND MARRIAGES (continued)

	Godina Year	Živorodeni Live births	Umrli Deaths	Prirodni priraštaj Natural increase	Umrli dojenčad Infant deaths		Zaključeni brakovi Marriages	Razvedeni brakovi Divorces	
					ukupno Total	na 1000 živorodjenih Per 1,000 live births		ukupno Total	na 1000 zaključenih Per 1,000 marriages
Ukupno	2013	4,550	4,031	519	32	7.0	2,453	231	94.2
	2014	4,566	4,215	351	28	6.1	2,600	139	53.5
	2015	4,619	4,469	150	32	6.9	2,664	295	110.7
	2016	4,774	4,295	479	27	5.7	2,615	242	92.5
	2017	4,856	4,400	456	33	6.8	2,561	413	161.3
Grad Sarajevo ¹⁾	2013	3,013	2,890	123	22	7.3	1,556	162	104.1
	2014	2,930	3,016	-86	14	4.8	1,680	98	58.3
	2015	2,986	3,148	-162	20	6.7	1,724	212	123.0
	2016	3,085	3,017	68	12	3.9	1,714	169	98.6
	2017	3,093	3,119	-26	21	6.8	1,657	286	172.6
Centar	2013	666	719	-53	5	7.5	346	39	112.7
	2014	587	747	-160	2	3.4	365	25	68.5
	2015	623	763	-140	7	11.2	437	44	100.7
	2016	651	738	-87	6	9.2	414	39	94.2
	2017	651	706	-55	6	9.2	367	72	196.2
Hadžići	2013	256	193	63	2	7.8	142	13	91.5
	2014	281	212	69	6	21.4	177	13	73.4
	2015	258	216	42	2	7.8	175	11	62.9
	2016	284	220	64	3	10.6	153	6	39.2
	2017	304	242	62	2	6.6	147	23	156.5
Iliđa	2013	699	542	157	5	7.2	456	38	83.3
	2014	775	525	250	5	6.5	425	18	42.4
	2015	768	625	143	4	5.2	402	46	114.4
	2016	737	562	175	7	9.5	398	36	90.5
	2017	803	563	240	7	8.7	430	60	139.5
Ilijaš	2013	261	168	93	1	3.8	116	7	60.3
	2014	265	197	68	1	3.8	144	8	55.6
	2015	296	212	84	4	13.5	158	6	38.0
	2016	287	194	93	1	3.5	142	10	70.4
	2017	265	198	67	2	7.5	135	14	103.7
Novi Grad	2013	1,338	1,022	316	11	8.2	595	68	114.3
	2014	1,262	1,066	196	5	4.0	681	36	52.9
	2015	1,273	1,136	137	4	3.1	651	97	149.0
	2016	1,264	1,060	204	-	-	669	64	95.7
	2017	1,260	1,175	85	11	8.7	658	117	177.8
Novo Sarajevo	2013	672	698	-26	3	4.5	404	30	74.3
	2014	735	762	-27	4	5.4	395	22	55.7
	2015	701	764	-63	4	5.7	416	52	125.0
	2016	751	756	-5	4	5.3	382	45	117.8
	2017	741	769	-28	4	5.4	391	70	179.0
Stari Grad	2013	337	451	-114	3	8.9	211	25	118.5
	2014	346	441	-95	3	8.7	239	15	62.8
	2015	389	485	-96	5	12.9	220	19	86.4
	2016	419	463	-44	2	4.8	249	21	84.3
	2017	441	469	-28	-	-	241	27	112.0

nastavak

	Godina Year	Živorodeni Live births	Umrli Deaths	Prirodni priraštaj Natural increase	Umrli dojenčad Infant deaths		Zaključeni brakovi Marriages	Razvedeni brakovi Divorces	
					ukupno Total	na 1000 živorodeni Per 1,000 live births		ukupno Total	na 1000 zaključenih Per 1,000 marriages
Trnovo	2013	11	26	-15	-	-	8	1	125.0
	2014	12	35	-23	-	-	6	-	-
	2015	10	41	-31	-	-	12	2	166.7
	2016	9	45	-36	-	-	16	1	62.5
	2017	16	36	-20	-	-	11	2	181.8
Vogošća	2013	310	212	98	2	6.5	175	10	57.1
	2014	303	230	73	2	6.6	168	2	11.9
	2015	301	227	74	2	6.6	193	18	93.3
	2016	372	257	115	4	10.8	192	20	104.2
	2017	375	242	133	1	2.7	181	28	154.7

¹⁾ Grad Sarajevo (Općine: Centar Sarajevo, Novi Grad Sarajevo, Novo Sarajevo, Stari Grad Sarajevo)

INVESTICIJE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Federalni zavod za statistiku u ovom "Statističkom godišnjaku/ljetopisu" publicira podatke o investicijama u stalna sredstva za Federaciju BiH za 2015. godinu. Svi podaci su prikazani po područjima Klasifikacije djelatnosti BiH 2010, koja je usklađena sa evropskom klasifikacijom NACE Rev. 2.

Podaci o investicijama su prikupljeni putem sljedećih istraživanja:

- Godišnji izvještaj o investicijama u stalna sredstva (obrazac INV-01) za sve pravne osobe;
- za oblast poljoprivrede individualnog sektora (poljoprivredna gazdinstva) podaci su prikupljeni putem općina, a bazirani/temeljeni su na procjenama općinskih komisija.

Nisu obuhvaćena investiciona ulaganja samostalnih poduzetnika i domaćinstava/kućanstava.

Definicije i metodološka objašnjenja su zasnovana na metodologijama „Evropski/Europski sistem računa 1995“ (ESA-95) i „Sistem nacionalnih računa 1993“ (SNA-93).

Podaci o investicijama prikazuju ukupne isplate za investicije po osnovnim oblicima finansiranja/financiranja, ukupno ostvarene investicije i ostvarene investicije u nova stalna sredstva po tehničkoj strukturi.

Obrada podataka urađena je po dva osnovna principa:

- prema sjedištu i pretežnoj djelatnosti investitora (organizacioni princip) i
- prema lokaciji i djelatnostima kojima su investicije stvarno namijenjene, bez obzira na to u koju je djelatnost razvrstan investitor i gdje mu se nalazi sjedište (princip čistih djelatnosti).

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva koje nije moguće rasporediti po kantonima (putevi, pruge i sl.) se prikazuju kao neraspoređene investicije.

Definicije

Investicijama u stalna sredstva smatraju se nabavke/nabave preduzeća/poduzeća i drugih pravnih osoba radi dobivanja novih stalnih sredstava, povećanja vrijednosti ili zamjene postojećih stalnih sredstava (stambene zgrade, ostale zgrade i građevine, oprema i uređaji trajnijeg karaktera, osnovno stado, pošumljavanje i podizanje dugogodišnjih zasada, softver itd). Nabavljena investicijska dobra mogu biti nova ili polovna/rabljena, kupljena od drugih u zemlji i inozemstvu. Stalna sredstva mogu, također, biti stečena trampom, primljena kao kapitalni transfer u naturi ili proizvedena u vlastitoj režiji.

Obuhvataju se sve vrste ulaganja u nove kapacitete, kao i ulaganja za proširenje, rekonstrukciju i modernizaciju postojećih ili zamjenu zastarjelih, istrošenih ili slučajnom štetom uništenih kapaciteta. Ne obuhvata se redovno/redovito i tekuće održavanje stalnih sredstava, ulaganja u obrtna sredstva i vojno oružje za razaranje i oprema koja je potrebna za njegovo odašiljanje, usavršavanje osoblja, ispitivanje tržišta i kupovina zemljišta.

Isplatama za investicije smatraju se novčana ulaganja u toku/tijeku godine u nova i polovna/rabljena stalna sredstva, bez obzira na momenat njihove izgradnje ili nabavke/nabave.

Ostvarene investicije predstavljaju vrijednost fizički realizirane izgradnje, izrade ili nabavke/nabave novih i polovnih/rabljenih stalnih sredstava tokom/tijekom godine, bez obzira na to jesu li završene, je li i kada izvršena njihova isplata.

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva odnose se na onaj dio stalnih sredstava koji je nabavljen neposredno od izvođača građevinskih radova, proizvođača opreme ili proizveden u vlastitoj režiji, odnosno ona investicijska dobra koja još nisu bila predmet kupoprodaje između neposrednih korisnika tih dobara. Ovdje se uključuje i polovna/rabljena oprema nabavljena u inozemstvu, budući da izravno utječe na porast nacionalnog bogatstva u zemlji. Ostala polovna stalna sredstva nisu uključena u ostvarene investicije u nova stalna sredstva. U nabavku/nabavu novih stalnih sredstava svrstavaju se i investicije u veća poboljšanja postojećih stalnih sredstava.

U skladu sa metodologijama ESA-95 i SNA-93 stalna sredstva se grupišu na:

materijalna (opipljiva) stalna sredstva (građevinski radovi kojima su obuhvaćena i značajnija poboljšanja zemljišta; strojevi, oprema i transportna sredstva; ostala materijalna stalna sredstva koja obuhvataju osnovno stado, pošumljavanje i dugogodišnje zasade);

nematerijalna (neopipljiva) stalna sredstva (rudarska i mineralna istraživanja; softveri; originali na području književnosti, filma, muzike i slično; studije i projekti) i

troškove prijenosa vlasništva zemljišta (svi troškovi radi naknada stručnjacima koji su nastali kod jedinice koja povećava aktivu: naknade pravnici, arhitektima, inženjerima, procjeniteljima; provizije koje se plaćaju posrednicima u prodaji nekretnina i svi porezi na prijenos vlasništva nad zemljištem koje plaća kupac).

**OSTVARENE INVESTICIJE U NOVA STALNA SREDSTVA PO NAMJENI ULAGANJA
I TEHNIČKOJ STRUKTURI
PRINCIP ČISTIH DJELATNOSTI**

hilj. KM / 000 KM

Kanton	Ukupno	Građevinski objekti i prostori	Strojevi, oprema i transportna sredstva	Ostalo <i>Other</i>			
				Ukupno	biološka sredstva	proizvodi intelektualn og vlasništva	troškovi prijenosa vlasništva
2010	1,049,402	582,891	417,821	48,690	4,498	42,979	1,214
2011	909,214	308,233	542,410	58,571	3,667	54,365	538
2012	791,908	327,905	391,977	72,026	3,070	67,386	1,570
2013	1,029,177	592,024	382,594	54,559	4,424	49,731	404
2014	1,111,941	685,501	382,526	43,914	3,064	39,796	1,054
2015	819,914	334,142	427,395	58,377	3,223	54,046	1,107
2016	850,717	380,979	418,360	51,378	3,942	45,681	1,754
2017	862,447	375,536	421,721	65,190	4,320	58,263	2,608

OSTVARENE INVESTICIJE U NOVA STALNA SREDSTVA PO NAMJENI ULAGANJA I TEHNIČKOJ STRUKTURI,

2016 GODINA - PRINCIP ČISTIH DJELATNOSTI

hilj./tis. KM

Namjena ulaganja	Ukupno	Građevinski objekti i prostori	Strojevi, oprema i transportna sredstva	Ostalo			
				Ukupno	biološka sredstva	proizvodi intelektualnog vlasništva	troškovi prijenosa vlasništva
UKUPNO	850,717	380,979	418,360	51,378	3,942	45,681	1,754
Pravne osobe - ukupno	844,918	379,167	417,696	48,055	619	45,681	1,754
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	3,000	326	2,320	354	286	63	5
B Vađenje ruda i kamena	354	35	319	-	-	-	-
C Prerađivačka industrija	93,829	24,461	66,892	2,476	154	2,276	45
D Proizvodnja i snabdijevanje/ opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	32,086	16,638	12,319	3,129	47	2,979	103
E Snabdijevanje/opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	20,641	17,497	3,104	40	-	40	-
F Građevinarstvo	103,496	85,340	17,550	606	-	554	51
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	144,230	62,686	77,286	4,258	9	3,862	387
H Prijevoz i skladištenje	33,675	4,277	28,569	829	-	681	148
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	30,934	23,840	6,834	260	-	245	15
J Informacije i komunikacije	81,930	14,360	60,639	6,931	-	6,924	8
K Finansijske/Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	50,836	18,146	22,441	10,249	-	10,245	4
L Poslovanje nekretninama	44,981	38,388	5,129	1,464	6	503	956
M Stručne, naučne/znanstvene i tehničke djelatnosti	18,242	5,536	11,798	908	28	857	23
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	22,117	1,661	19,899	557	5	552	-
O Javna uprava i odbrana/obrana; obavezno/obvezno socijalno osiguranje	80,025	17,186	48,056	14,783	63	14,713	9
P Obrazovanje	13,228	5,760	7,278	190	-	190	-
Q Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite/skrbi	37,742	16,751	20,933	58	9	50	-
R Umjetnost, zabava i rekreacija	27,399	22,465	4,142	793	-	793	-
S Ostale uslužne djelatnosti	6,173	3,816	2,191	166	12	154	-
Poljoprivredna gazdinstva	5,799	1,812	664	3,323	3,323	-	-

INDUSTRIJA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metodi prikupljanja podataka

Glavni izvor podataka u ovom poglavlju jesu statistička istraživanja Mjesečni izvještaj industrije (M KPS IND-1) i Godišnji izvještaj industrije (IND-21/PRODCOM), koje je proveo Federani zavod za statistiku prema Programu statističkih istraživanja za Federaciju Bosne i Hercegovine.

Mjesečnim izvještajem industrije obezbjeđuju se podaci o broju zaposlenih u industriji, proizvedenim količinama i prometu industrije.

Godišnji podaci industrijske proizvodnje prate broj zaposlenih, ostvarenu proizvodnju, internu potrošnju vlastitih proizvoda, zalihe, prodaju (količinski i vrijednosno) i vrijednost izvoza. IND-21/PRODCOM daje pregled obima proizvodnje i vrijednosti prodaje industrijskih proizvoda (robe i usluge) u Federaciji Bosne i Hercegovine, koje su rezultat redovne proizvodnje izvještajnih jedinica (0) i proizvodnje koju izvještajne jedinice obavljaju na osnovu ugovora (1).

Standardi i klasifikacije

Prikupljanje podataka o industrijskoj proizvodnji na obrascu Mjesečni izvještaj industrije, vrši se na osnovu Metodologije za popunjavanje izvještaja i Mjesečne Nomenklature industrijskih proizvoda - Mjesečna NIP BiH 2013.

Podaci Godišnjeg izvještaja industrije za 2015. godinu prikupljeni su na osnovu Nomenklature industrijskih proizvoda Bosne i Hercegovine - NIP BiH /PRODCOM 2015, ažurirane sa izmjenama i dopunama prema EU PRODCOM listi za 2015.godinu.

Hijerarhijski nivoi proizvoda iz Nomenklature industrijskih proizvoda sadrže nivoe KD BiH 2010 (nivo razreda) usklađene sa EU klasifikacijom NACE Rev. 2. Koncepti i definicije koji se koriste za istraživanje M KPS IND-1 također su usklađeni s konceptima i definicijama iz Uredbe o kratkoročnim statistikama EU-e (STS R., EU Direktiva No.1165/98).

Jedinice i obuhvat

Izvještajne jedinice za Mjesečni izvještaj industrije i Godišnji izvještaj industrije su sva pravna lica koja zapošljavaju deset i više zaposlenih (preduzeća i lokalne jedinice), a koja su se bavila industrijskom proizvodnjom ili obavljali industrijske usluge definirane prema KD BiH 2010 iz područja B-Rudarstvo, C- Prerađivačka industrija i D- Snabdijevanje/opskrba električnom energijom i plinom.

Saglasno EU STS propisu br. 1165/98 i 1893/2006 sljedeće djelatnosti ne ulaze u obračun indeksa industrijske proizvodnje:

Grana 35.3 - Proizvodnja i snabdijevanje parom i klimatizacija

Oblast 36 - Sakupljanje, prečišćavanje i snabdijevanje vodom

Metod računanja indeksa

Indeksi industrijske proizvodnje izračunavaju se korištenjem Laspeyres-ove formule. Bazna godina za koju je utvrđen sistem pondera u FBiH je 2010. i primjenjuje se u obračunu FBiH indeksa od januara 2013. EU Uredbom (EC) No 472/2008 propisana je primjena bazne 2010. godine od januara 2013., u zemljama EU. Koncepti, definicije i metodologija koji se koriste za izračunavanje indeksa industrijske proizvodnje su usklađeni sa EU propisima u domenu kratkoročnih statistika (EU STS - Short Term Statistics).

Agregati glavnih industrijskih grupa (GIG)

Indeksi za GIG agregate izračunavaju se istom metodom kao indeksi po djelatnostima, samo se proizvodi grupiraju prema i pretežnoj upotrebi proizvoda unutar oblasti i grane djelatnosti iz klasifikacije KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2). Za izračunavanje indeksa za GIG agregate (EU MIGs) primjenjuju se nove definicije radi usklađivanja sa statističkim standardima EU.

AI Intermedijarni proizvodi: oblasti i grane KD BiH 2010: 07 – 09, 10.6, 10.9, 13.1 – 13.3, 16, 17, 20.1 – 20.3, 20.5, 20.6, 22 – 24, 25.5 – 25.7, 25.9, 26.1, 26.8, 27.1 – 27.4 i 27.9

AE Energija: oblasti KD BiH 2010: 05, 06, 19 i 35 (isključujući 35.3)

BB Kapitalni proizvodi: oblasti i grane KD BiH 2010: 25.1 – 25.4, 26.2, 26.3, 26.5, 26.6, 28, 29, 30.1 – 30.4, 32.5 i 33

CD Trajni proizvodi za široku potrošnju: oblasti i grane KD BiH 2010: 26.4, 26.7, 27.5, 30.9, 31, 32.1 i 32.2

CN Netrajni proizvodi za široku potrošnju: oblasti i grane KD BiH 2010: 10.1 – 10.5, 10.7, 10.8, 11, 12, 13.9, 14, 15, 18, 20.4, 21, 32.3, 32.4 i 32.9.

Definicije

Ukupna proizvodnja je ukupna količina određenog proizvoda definiranog Nomenklaturom industrijskih proizvoda, proizvedena u jedinici posmatranja u izvještajnoj godini, bez obzira na to da li je prodana trećim licima u zemlji ili inozemstvu (izvoz), stavljena na zalihe gotovih proizvoda (namijenjenih prodaji) ili je iskorištena za daljnju internu preradu (intermedijarni proizvodi), ili kombinirano.

Industrijski proizvodi se po principu tzv. homogene proizvodnje svrstavaju u industrijske oblasti i glavne industrijske grupe definirane na osnovu ekonomske namjene, odnosno krajnje potrošnje proizvoda (GIG), bez obzira na pretežnu djelatnost preduzeća u kome su proizvedeni.

Gotov proizvod - je svaki proizvod koji je u procesu proizvodnje dostigao odgovarajući stepen prerade ili dorade tako da je u Nomenklaturi industrijskih proizvoda naveden pod posebnom šifrom i nazivom. Pojam tako definiranog gotovog proizvoda obuhvata i sve radove dovršavanja proizvoda kojima pripadaju čišćenje, pakovanje, ispitivanje kvaliteta, klasiranje i slično. Neispravni proizvodi ("škart") se ne smatraju gotovim proizvodima.

**INDEKSI OBIMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE - PREMA GLAVNIM INDUSTRIJSKIM
GRUPACIJAMA I PODRUČJIMA KD BiH 2010**

	2014	2015	2016	2017
	2013	2014	2015	2016
INDUSTRIJA - UKUPNO	99.2	98.2	97.5	108.1
PREMA GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA				
AI Intermedijarni proizvodi	124.9	98.2	95.3	101.7
AE Energija	90.8	106.8	100.9	104.0
BB Kapitalni proizvodi	99.3	95.5	102.4	114.6
CD Trajni proizvodi za široku potrošnju	84.5	73.4	112.2	103.3
CN Netrajni proizvodi za široku potrošnju	99.1	97.1	94.8	109.9
PREMA PODRUČJIMA I OBLASTIMA KD-a				
B VAĐENJE RUDA I KAMENA	39.0	23.9	23.1	14.3
08 Vađenje ostalih ruda i kamena	39.0	23.9	23.1	14.3
C PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	101.7	96.4	96.8	109.2
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	107.0	106.0	101.7	104.3
11 Proizvodnja pića	90.8	98.9	96.2	118.4
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	88.7	79.8	78.1	79.7
14 Proizvodnja odjeće	113.8	103.3	103.8	82.2
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	95.5	98.0	86.6	120.4
16 Prerada drva i proizv. od drva i pluta osim namješ. proizv.predmeta od slame i pletarskih materijala	139.4	89.5	83.8	123.5
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	-	-	-	94.2
18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	90.2	117.4	132.7	102.0
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	78.1	61.2	111.5	106.4
20 Proizvodnja kemikalija i kemskih proizvoda	100.5	98.5	90.0	91.0
21 Proizvodnja osnovnih farmac. proizvoda i preparata	107.1	94.3	90.3	120.9
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	130.4	96.8	122.2	106.9
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	131.5	100.1	97.3	92.3
24 Proizvodnja baznih metala	17.6	263.2	121.9	152.8
25 Proizv.gotovih metal.proizvoda osim mašina i opreme	106.7	117.3	99.9	117.0
26 Proizvodnja računara te električnih i optičkih proizvoda	70.9	69.2	81.1	-
27 Proizvodnja električne opreme	137.3	84.7	80.7	60.4
28 Proizvodnja mašina i uređaja, d.n.	82.6	74.5	86.7	15.0
29 Proizvodnja motornih vozila,prikolica i poluprikolica	106.5	79.0	99.3	109.8
31 Proizvodnja namještaja	84.4	73.4	112.2	103.5
32 Ostala prerađivačka industrija	77.2	110.6	78.0	101.3
33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	134.8	177.1	118.4	53.2
D PROIZV.SNABDIJEVANJE/OPSKRBA ELEKTR. ENERGIJOM,GASOM/PLINOM I VODOM	90.8	106.8	100.9	104.0
35 Proizvodnja i snabdjevanje elektič.energijom i plinom (osim proizvodnje i snabd. parom i klimatizacija)	90.8	106.8	100.9	104.0

POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

BILJNA PROIZVODNJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o poljoprivrednom zemljištu i prinosima ratarskih i povrtnih kultura, broju stabala, čokota/trsova (ukupan broj i broj rodnih stabala, čokota/trsova) i prinosima voća prikupljaju se redovnim godišnjim statističkim istraživanjem. Izvještaj podnose pravni subjekti i dijelovi pravnih subjekata, a za porodična poljoprivredna gazdinstva podaci se dobivaju procjenom. Procjenu rade stručne osobe za poljoprivredu u općinama.

Definicije

Poljoprivredno zemljište je zemljišna površina koja se koristi za poljoprivrednu proizvodnju. U poljoprivredno zemljište se uključuje obradivo zemljište, pašnjaci, ribnjaci, trstici i bare.

Obradivo zemljište je zemljišna površina na kojoj se uzgajaju ratarski i povrtni usjevi, višegodišnji zasadi i trave i vrši obrada, kosidba i drugi poljoprivredni radovi i, po pravilu, ubiru prinosi svake godine. Obradivo zemljište čine oranice i bašte/vrtovi, voćnjaci, vinogradi i livade.

Oranica (njiva) je zemljišna površina na kojoj se obavlja ratarska proizvodnja. Na njoj se po utvrđenom redu (plodoredu) siju ratarski usjevi: žita, industrijsko bilje, povrtno bilje i stočno-krmno bilje. U oranično zemljište uključuju se i površine koje su "radi odmora" ostale neobrađene: zeleni ili crni ugar, zaležaji, parlozi i prelozi. Osim toga, oranicama se smatraju i površine pod loznicima i voćnim rasadima, površine pod cvijećem i ukrasnim biljem.

Rodna stabla voća i rodni čokoti/trsovi vinove loze su stabla, odnosno čokoti/trsovi koja su prema svojoj fiziološkoj zrelosti sposobna da pod normalnim uslovima/uvjetima za vegetaciju zametnu plod, bez obzira da li su u toj godini rodila ili ne.

Požnjevena površina je površina sa koje je požnjeven usjev i ubran prinos. Požnjevene površine mogu biti manje od zasijanih površina u slučaju kada su usjevi usljed elementarnih i drugih nepogoda potpuno uništeni, tako da na tim površinama nije obavljena žetva niti ubran prinos.

Prinos/prirod usjeva je iskazan kao hambarski prinos/prirod normalne vlažnosti po odbitku svih gubitaka prilikom žetve (berbe), transporta i vršidbe.

Prinos/prirod po jedinice površine (po ha) obračunat je na požnjevenu površinu.

Prinosi/prirodi po stablu-čokotu/trsu obračunati su po rodnom stablu, odnosno čokotu/trsu vinove loze.

STOČARSTVO

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci se odnose na statistička istraživanja iz područja stočarstva i ribarstva.

Statistika stočarstva prati posebno podatke za pravne osobe i dijelove pravnih osoba, a posebno za porodična/ obiteljska poljoprivredna gazdinstva/ gospodarstva.

Podaci o broju stoke za pravne osobe i dijelove pravnih osoba prikupljaju se redovnim godišnjim izvještajima.

Podaci o broju stoke i stočnoj proizvodnji za porodična/obiteljska poljoprivredna gazdinstva/ gospodarstva su procijenjeni od strane ovlaštene stručne osobe za poljoprivredu u općini.

Svi elementi za obračun stočne proizvodnje dobijaju se direktno iz istraživanja, a sadrže podatke o broju i težini stoke i peradi te o proizvodnji mlijeka, jaja, vune i meda.

Proizvodnja mlijeka odnosi se na neto-količine, tj. namuženo mlijeko, ne računajući količine koje posišu telad i janjad.

Podaci o broju grla zaklane stoke i peradi, bruto težini žive stoke i peradi i neto težini zaklane stoke i peradi su agregirani na temelju mjesečnog istraživanja o klanju stoke i peradi, a izvještajne jedinice su pravne osobe, dijelovi pravnih osoba kao i obrtnici registrirani prema KD BiH 2010, u djelatnosti prerada i konzerviranje mesa.

Bruto težina stoke predstavlja težinu stoke i peradi neposredno pred klanje.

Neto težina zaklane stoke je težina zaklanih životinja poslije otklanjanja određenih dijelova u zavisnosti od vrste i kategorije stoke, tj. težinu očišćene zaklane životinje.

Podaci iz ribolova i akvakulture prikupljaju se redovnim/redovitim godišnjim istraživanjem za pravne osobe i dijelove pravnih osoba registrirane prema KD BiH 2010 u djelatnosti ribolova i uzgoja slatkovodne ribe i morske ribe. Podaci se odnose na stanje 31.decembra/prosinca prethodne godine.

ŠUMARSTVO

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o posječnoj drvenoj masi, podizanju i obnovi šuma, šumskim požarima i štetama u šumama odnose se na državne i privatne šume, a podaci o proizvodnji i prodaji šumskih sortimenata te prijevoznim sredstvima i mehanizaciji u šumarstvu odnose se samo na državne šume. Podaci statistike šumarstva prikupljaju se mjesečnim i godišnjim istraživanjima.

Za državne šume podaci se prikupljaju od poslovnih subjekata koji se bave šumarstvom, a za privatne šume od nadležnog organa uprave.

Podaci o šumskim površinama kao i opći podaci o državnim šumama su preuzeti od Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Proizvodnja i prodaja šumskih sortimenata obuhvaća podatke samo onih poslovnih subjekata koji se bave stalnom proizvodnjom šumskih sortimenata. Ovim podacima nije obuhvaćena proizvodnja i prodaja zadružnih i drugih poslovnih subjekata koji se povremeno bave tom djelatnošću.

Statistika lovstva svoje istraživanje zasniva na evidencijama koje se formiraju u izvještajnoj jedinici.

Definicije

Pod šumom se smatra svaka površina veća od 500 m² obrasla šumskim drvećem, sa svrhom da služi za proizvodnju šumskih sortimenata ili da ima zaštitnu funkciju ili posebnu namjenu bez obzira na obrast i visinu stabala.

Raznodobne šume su visoke šume koje su nastale uglavnom iz sjemena. U njima se sječa i obnova vrši neprestano na cijeloj površini, pa su im stabla različite starosti i visine izmješana pojedinačno ili u grupama.

Jednodobne šume su visoke šume visokog oblika gajenja koje su nastale uglavnom iz sjemena, kao i vještački podignute šume i kulture u kojima su stabla približno jednake visine i starosti.

Izdanačke (niske) šume su šume nastale uglavnom od izdanaka iz panja.

Posječena bruto drvna masa obuhvaća posječene trupce (lišćara/listača i četinara/četinjača), jamsko drvo (lišćara/ listača i četinara/ četinjača), ostalo dugo drvo (lišćara /listača i četinara/ četinjača), prostorno drvo (lišćara/ listača i četinara/ četinjača), ogrijevno drvo (lišćara/ listača i četinara/ četinjača) te ostalo grubo obrađeno drvo. U bruto drvnu masu ulazi otpadak (gubitak koji nastaje pri sječi).

Dugo drvo (lišćara/ listača i četinara/ četinjača) obuhvaća: trupce, jamsko drvo i ostalo dugo drvo.

Trupci (lišćara/listača i četinara/četinjača) su dijelovi debla koji su namijenjeni daljem prerađivanju piljenjem, ponekad rezanjem ili ljuštenjem jer imaju povoljna fizička i kemijska svojstva te su namijenjena za industrijsku preradu. To su trupci za rezanje te trupci za furnir i ljuštenje.

Jamsko drvo (lišćara/listača i četinara/četinjača) namijenjeno je za razne tehničke svrhe jer ima vrlo povoljna fizička i kemijska svojstva. To je drvo koje se upotrebljava za izgradnju i održavanje jamskih rovova i okna, dakle za gradnju u zemlji i pod zemljom.

Ostalo dugo drvo (lišćara/listača i četinara/četinjača) obuhvaća sve vrste drva pogodne za mehaničku preradu, stupove za elektrovodove i TT vodove te ostalo oblo drvo.

Prostorno drvo (lišćara/listača i četinara/četinjača) obuhvaća drvo za drvene ploče (pogodno za mehaničku preradu), a celulozno i taninsko drvo, zbog svog povoljnog kemijskog svojstva, pogodno je za kemijsku preradu. Taninsko drvo je sirovina iz koje se preradom dobivaju taninski ekstrakti.

Industrijsko drvo ima povoljna fizička i kemijska svojstva, a namijenjeno je za industrijsku preradu.

Tehničko drvo je ono drvo koje je zbog povoljnih fizičkih i kemijskih svojstava namijenjeno za industrijsku upotrebu/ uporabu i razne tehničke svrhe.

Ogrijevno drvo je namijenjeno neposredno za ogrijev ili za proizvodnju drvenog ugljena.

Ostalo grubo obrađeno drvo obuhvaća sitno tehničko drvo, pogodno za izradu drvenih motki i kolja, raznih letvi i stupova za ogradu, ručica za alat i sl.

OSTVARENI PRINOSI USJEVA

Usjevi	2015			2016			2017		
	Požnje- vena površina u ha	Prinos, tona		Požnje- vena površina u ha	Prinos		Požnje- vena površina u ha	Prinos	
		ukupno	po ha		ukupno	po ha		ukupno	po ha
Pšenica	134	432	3.2	132	461	3.5	132	364	2.8
Raž	61	237	3.9	63	258	4.1	61	203	3.4
Ječam	183	511	2.8	167	486	2.9	155	446	2.9
Zob	115	316	2.7	85	248	2.9	89	234	2.6
Heljda	-	-	-	-	-	-	253	311	1.2
Tritikale	-	-	-	-	-	-	106	415	3.9
Kukuruz - zrno	209	646	3.1	210	948	4.5	217	723	3.3
Krompir/Krumpir	1,084	9,146	8.4	1,065	9,162	8.6	1,046	7,066	6.8
Crni luk	280	1,896	6.8	267	2,070	7.8	255	1,375	5.4
Grah - zrno	180	450	2.5	180	475	2.6	172	300	1.7
Kupus	198	1,488	7.5	199	2,499	12.6	188	1,586	8.4
Paradajz/Rajčica	100	650	6.5	104	715	6.9	99	593	6.0
Paprika zelena	56	362	6.5	61	495	8.1	64	360	5.6
Djetelina- sijeno	222	802	3.6	214	922	4.3	206	735	3.6
Lucerka/Lucerna	230	780	3.4	246	1,172	4.8	245	955	3.9
Kukuruz zeleni	175	2,887	16.5	342	9,567	28.0	328	6,912	21.1
Stočna repa	171	2,301	13.5	165	2,595	15.7	148	1,621	11.0
Travno – djet.smjesa	765	2,710	3.5	700	2,819	4.0	617	2,182	3.5

OSTVARENI PRINOSI USJEVA I VOCA

Voće	2015			2016			2017		
	Broj rodni stabala	Prinos		Broj rodni stabala	Prinos		Broj rodni stabala	Prinos	
		ukupno tona	kg po stablu		ukupno tona	kg po stablu		ukupn o tona	kg po stablu
Trešnje	40,350	360	8.9	41,180	379	9.2	41,790	202	4.8
Višnje	38,780	253	6.5	39,980	285	7.1	40,940	194	4.7
Kajsije	2,695	9	3.4	2,795	8	2.7	2,985	4	1.2
Jabuke	234,547	3,132	13.4	236,947	2,288	9.7	242,177	1,094	4.5
Kruške	187,051	2,055	11.0	188,651	1,685	8.9	191,551	686	3.6
Šljive	301,989	2,073	6.9	304,339	1,549	5.1	308,239	737	2.4
Breskve	2,900	13	4.3	3,320	15	4.4	3,455	7	1.9
Orasi	24,050	552	23.0	24,190	66	2.7	24,685	79	3.2

ORANIČNA POVRŠINA PO NAČINU KORIŠTENJA, 2017

	ha								
UKUPNO	10,832	5,294	1,040	47	2,522	1,686	270	53	5,215
Centar Sarajevo	306	57	2	-	50	6	3	-	246
Hadžići	2,570	643	138	27	446	32	56	10	1,861
Iliđža	2,167	1,933	118	-	885	930	126	8	100
Ilijaš	3,053	1,287	700	20	418	149	59	35	1,672
Novi Grad Sarajevo	417	414	30	-	294	90	3	-	-
Novo Sarajevo	54	52	-	-	50	2	1	-	1
Stari Grad Sarajevo	203	105	-	-	105	-	-	-	98
Trnovo	1,209	577	20	-	85	472	5	-	627
Vogošća	853	226	32	-	189	5	17	-	610

BROJNO STANJE STOKE I STOCNA PROIZVODNJA

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Brojno stanje stoke na kraju godine						
Goveda	9,677	9,303	9,726	10,934	11,200	10,636
Krave i steone junice	6,899	7,250	6,993	7,501	7,488	6,793
Ovce	35,746	36,410	38,240	37,490	37,180	41,189
Ovce za priplod	26,797	27,200	28,690	28,244	28,462	31,483
Svinje	291	299	335	319	435	390
Krmače i suprasne nazimice	96	100	112	103	172	145
Konji	368	351	372	337	334	323
Kobile i ždrebne omice	103	96	128	119	116	107
Perad (u hilj./tis. grla)	747	873	1,089	1,281	1,359	1,459
Koke nesilice (u hilj./tis. grla)	93	120	137	191	181	189
Koze	1,517	1,760	2,091	2,132	2,904	2,583
Košnice pčela	11,708	13,110	13,696	14,654	17,444	16,680
Proizvodnja mlijeka, vune, jaja i meda						
Broj muženih krava	6,398	6,193	6,046	5,859	6,291	5,910
Kravlje mlijeko (hilj./tis. litara)	20,078	19,598	20,796	23,964	27,668	22,558
Po muženoj kravi (litara)	3,138	3,165	3,438	4,090	4,398	3,817
Broj muženih ovaca	10,484	10,470	11,145	11,952	12,132	15,225
Ovčije mlijeko (hilj./tis. litara)	325	345	364	674	798	993
Po muženoj ovci (litara)	31	33	33	56	66	65
Broj muženih koza	916	1,000	1,253	1,224	1,478	1,332
Kozije mlijeko (hilj./tis. litara)	142	171	181	235	290	253
Po muženoj kozi (litara)	155	171	145	192	197	190
Broj striženih ovaca	25,555	25,280	28,930	29,110	29,152	32,280
Vuna (tona)	46	46	54	50	50	54
Po ovci (kilograma)	1.8	1.8	1.9	1.7	1.7	1.7
Broj kokoši nosilica (hilj./tis.)	113	103	116	170	147	147
Jaja (hilj./tis. komada)	16,442	18,315	19,631	28,958	26,489	23,392
Po kokoši (komada)	145	177	169	170	181	160
Med (tona)	101	152	65	172	89	114
Po košnici (kilograma)	8.6	11.6	4.8	11.8	5.1	6.8

PROIZVODNJA I PRODAJA SUMSKIH SORTIMENATA

u hilj./tis. m³

	Proizvodnja					Prodaja				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
UKUPNO	142	136	143	135	135	138	140	144	135	135
Trupci četinarara/četinjača	54	53	61	57	61	51	55	63	58	61
Jamsko drvo četinarara/četinjača	7	8	9	8	7	9	9	11	8	7
Ostalo dugo drvo četinarara/četinjača	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prostorno drvo četinarara/četinjača	17	23	22	20	13	14	20	20	18	13
Ostalo dugo drvo liščara/listača	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prostorno drvo liščara/listača	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-
Ogrjevno drvo četinarara/četinjača	0	0	1	1	0	0	2	2	1	0
Ogrevno drvo liščara/listača	53	40	37	37	40	50	38	35	36	40
Ostalo grubo obrađeno drvo ¹⁾	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-

¹⁾ Uključuje sitno tehničko drvo, cijepane drvene motke i kolje

GRAĐEVINARSTVO

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka u građevinarstvu su redovna statistička istraživanja:

Godišnji izvještaj za građevinske objekte

Polugodišnji izvještaj o cijenama stanova novogradnje

Tromjesečni izvještaj o građevinskim radovima u inozemstvu.

Mjesečni izvještaj o izdatim odobrenjima za građenje

Obuhvat

Obuhvaćaju se sve djelatnosti opisane u KD-u u području F – Građevinarstvo, koje uključuje pripreme radove na gradilištu (uklanjanje postojećih građevina i zemljane radove), podizanje zgrada i izgradnju ostalih građevina (niskogradnja i dr.), instalacijske i završne radove, te iznajmljivanje građevinskih mašina i opreme s rukovateljem.

Obuhvaćaju se radovi na novim građevinama (novogradnja), rekonstrukcije, veliki popravci i redovno održavanje postojećih građevina.

Razvrstavanje građevina i radova izvršeno je prema Klasifikaciji vrsta građevinskih objekata.

Obje navedene klasifikacije u skladu su s odgovarajućim klasifikacijama koje propisuje Statistički ured EU (NACE Rev. 1, Classification of Types of Construction – CC, final version).

Podaci o vrijednosti izvršenih građevinskih radova, stambenoj izgradnji i završenim građevinama na području F BiH dati su na osnovu rezultata sljedećih istraživanja:

- Godišnjeg izvještaja o građevinskom objektu koji ispunjavaju izvještajne jedinice-pravne osobe koje su po KD-u u Registru poslovnih subjekata razvrstane u područje F – Građevinarstvo, kao i dijelovi pravnih osoba koji nisu razvrstani u to područje ali imaju dijelove koji obavljaju građevinske radove.

Podaci o građevinama koje grade pravne osobe temelje se na tehničkoj dokumentaciji građevina i na godišnjim obračunskim situacijama.

Vrijednost izvršenih građevinskih radova obuhvaća vrijednost rada i utrošenog građevinskog materijala i proizvoda za ugrađivanje, goriva itd. Isključena je vrijednost zemljišta za gradnju, projektantskih usluga, poreza.

Prikupljaju se samo podaci o vrijednosti radova u zemlji i u inozemstvu koje je izvještajna jedinica ostvarila s vlastitim tj. neposredno angažiranim radnicima, bez obzira na to je li radove izvodila kao glavni izvođač radova ili podizvođač drugih poslovnih subjekata, a ne uključuju se radovi vlastitih podizvođača.

Podaci o broju i površini stanova obuhvaćaju: stanove u novim zgradama koje su podignute na gradilištima na kojima nije bilo nikakve građevine ili je postojala, ali je prethodno srušena, nove stanove u dograđenim dijelovima zgrada, te stanove nastale prenamjenom nestambenog prostora u stambeni.

Stanovi koji se obnavljaju zbog ratnih oštećenja prikazuju se kao novi stanovi samo u slučaju ako su građeni od temelja, bilo da su prethodno potpuno porušeni ili da su ostale djelimično sačuvane konstrukcije ili samo pročelja zgrada.

Da ne bi došlo do višestrukog iskazivanja podataka o broju i površini stanova, iskazuju se samo stanovi koje izvještajne jedinice grade kao glavni izvođači, tj. po neposrednom ugovoru sa investitorom ili za vlastite potrebe (prodaja za tržište).

Sa statističkim istraživanjem Polugodišnji izvještaj o cijenama novih stanova pratimo podatke o cijeni kvadratnog metra stambene površine završenih stanova i stanova u gradnji u višestambenim zgradama.

U prosječnu cijenu m² novoizgrađenog stana ulaze prosječne vrijednosti, ne uzimaju se u obzir promjene u gradnji u različitim vremenskim periodima tj. faktori koji utiču na lokaciju objekta, kvalitet gradnje i drugi parametri koji definiraju cijenu.

Podaci o građevinskim radovima u inozemstvu prikupljeni su od izvještajnih jedinica – pravnih osoba koje su po KD u Registru razvrstane u područje F-Građevinarstvo, kao i pravnih osoba koje nisu razvrstane u to područje, ali imaju dijelove koji izvedu građevinske radove u inozemstvu.

Vrijednost izvršenih građevinskih radova daje se na bazi obračuna koji se podnose inozemnim investitorima, te evidencije o radnicima na inozemnim gradilištima.

Podaci o izdatim odobrenjima za građenje dobijeni su na osnovu Mjesečnog izvještaja o izdatim odobrenjima za građenje. Izvještaj popunjavaju odgovarajuća upravna tijela-organi nadležni za izdavanje odobrenja za građenje (odjeli, službe, odsjeci, sektori ili ministarstva) na općinskom/gradskom, kantonalnom ili entitetskom nivou.

Definicije

Grđevine su objekti povezani sa tlom (podzemna i nadzemna gradnja, vodogradnja) za koje se obavljaju građevinski radovi, napravljeni od građevinskih materijala i gotovih proizvoda za ugradnju.

Zgrade su stalne građevine koje imaju krovšte i vanjske zidove, izgrađene su kao samostalne cjeline koje pružaju zaštitu od vremenskih i drugih vanjskih utjecaja, a namijenjene su za stanovanje, obavljanje neke djelatnosti ili za smještaj i čuvanje životinja, robe, opreme za različite proizvodne i uslužne djelatnosti.

Stambene zgrade su građevine u kojima je 50% ili više ukupne korisne podne površine zgrade namijenjeno u stambene svrhe.

Nestambene zgrade su građevine koje nemaju stambene površine ili je manje od 50% ukupne korisne podne površine zgrade namijenjeno u stambene svrhe.

Površina zgrade je zbir/zbroj površina svih etaža u zgradi koje su obuhvaćene vanjskim zidovima.

Korisna površina stana je podna površina stana mjerena unutar zidova stana.

Zapremina zgrade je zbir/zbroj zapremina svih natkrivenih dijelova zgrade uključujući vanjske zidove.

Ostale građevine su sve građevine koje nisu zgrade, npr. ceste, mostovi, tuneli, željezničke pruge, luke, brane, magistralni i gradski (lokalni) cjevovodi, električni i telekomunikacijski vodovi, složene građevine za industriju i proizvodnju električne energije, sportski tereni i dr.

Novogradnja je izgradnja nove građevine na mjestu gdje prije nije bilo nikakve građevine ili je postojala, ali je uklonjena.

Rekonstrukcija je izvođenje građevinskih radova na postojećoj građevini radi povećanja postojećeg prostora (dogradnja i nadogradnja) radi povećanja kapaciteta i poboljšanja uvjeta korištenja, radi prilagođavanja novoj namjeni i sl.

Dogradnja i nadogradnja prikazani su zajedno sa radovima novogradnje ukoliko se radi o kompletnoj novoj stambenoj ili poslovnoj jedinici. Dogradnja sobe ili neke druge prostorije, tj proširenje postojećeg stana ili nekog poslovnog prostora iskazuje se zajedno s ostalim rekonstrukcijama samo u vrijedonosnom izrazu.

Veliki popravci su građevinski radovi kojima se obnavljaju dotrajali bitni dijelovi građevina, bez promjene konstrukcijskog sastava, veličine, kapaciteta i namjene objekta ili rasporeda prostorija.

Radovi redovnog održavanja su građevinski radovi manjeg kapaciteta koji se povremeno obavljaju radi osiguranja normalne upotrebe/uporabe građevina.

Stan je građevinska cjelina namijenjena za stanovanje koja se sastoji od jedne ili više soba s pomoćnim prostorijama (kuhinja, kupaoonica, ostava/smočnica itd.) ili bez pomoćnih prostorija, te može imati jedan ili više posebnih ulaza sa stubišta ili direktno/izravno s ulice ili dvorišta.

Prilikom razvrstavanja stanova prema broju soba uzete su u obzir prostorije namijenjene za stanovanje koje su od drugih prostorija stana odvojene stalnim zidovima, imaju direktnu/izravnu svjetlost i površina poda iznosi najmanje 4 m². Prostorije koje to nemaju, kao i kuhinje i druge pomoćne prostorije, nisu uračunate u broj soba, ali je njihova površina uračunata u ukupnu korisnu površinu stana.

Stan ima instalacije električne struje, vodovoda ili centralnog grijanja, ako najmanje u jednoj od prostorija stana postoje odgovarajuće instalacije, bez obzira na to jesu li vezane za javnu komunalnu mrežu ili neke druge objekte.

VRIJEDNOST IZVRŠENIH RADOVA PREMA VRSTI INVESTITORA U FEDERACIJI BiH, 2016

	Ukupno	Pravne osobe	Fizičke osobe
Vrijednost izvršenih radova, hilj KM	210,723	208,308	2,415
	100.0	98.9	1.1

VRIJEDNOST IZVRŠENIH GRAĐEVINSKIH RADOVA

hilj.KM

	2015			2016		
	Ukupno	Visoko-gradnja	Nisko-gradnja	Ukupno	Visoko-gradnja	Nisko-gradnja
Ukupno	207,134	118,141	88,993	210,723	136,341	74,382
Centar	39,952	28,958	10,994	26,285	19,387	6,898
Hadžići	21,457	4,887	16,570	14,941	8,129	6,812
Iliđža	38,255	24,879	13,376	27,770	24,387	3,383
Ilijaš	6,632	5,182	1,450	9,837	8,435	1,402
Novi Grad	44,292	25,258	19,034	60,744	42,826	17,918
Novo Sarajevo	34,386	15,191	19,195	33,550	15,281	18,269
Stari Grad	10,449	6,315	4,134	18,818	5,149	13,669
Trnovo	3,469	2,390	1,079	7,846	5,859	1,987
Vogošća	8,242	5,081	3,161	10,932	6,888	4,044

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o prijevozu, pratećim djelatnostima u prijevozu te poštanskim i telekomunikacijskim uslugama dobiveni su obradom tromjesečnih i godišnjih statističkih izvještaja, prikupljenih od poslovnih subjekata koji su prema Klasifikaciji djelatnosti (KDBiH 2010) registrirani u područje H-Prijevoz i skladištenje i oblasti J61 - Telekomunikacije.

Podaci o cestovnom prijevozu putnika i robe odnose se na rad poslovnih subjekata koji obavljaju cestovni prijevoz putnika autobusima i cestovni prijevoz robe cestovnim teretnim vozilima.

Podaci o gradskom prijevozu odnose se na rad poslovnih subjekata koji obavljaju gradski prijevoz (tramvajima, autobusima i trolejbusima) u gradskim i prigradskim naseljima.

Podaci o željezničkom prijevozu putnika i robe prikupljeni su od JP Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine.

Podaci o poštanskim i telekomunikacijskim uslugama prikupljeni su od poslovnih subjekata razvrstanih u djelatnost poštanske aktivnosti i djelatnost telekomunikacija.

Godišnji izvještaj o telekomunikacijskoj opremi, mreži i uslugama usklađen je sa zahtjevom Statistics on Communication and Information Services (COINS), odnosno preporukama EUROSTAT-a - Methodological Manual for Statistics on Telecommunication Services.

Podaci o pratećim djelatnostima u zračnom prijevozu obuhvaćaju rad aerodroma/zračnih luka: prihvat aviona/zrakoplova, putnika i robe. Obuhvaćeni su domaći i strani avioni/zrakoplovi.

Podaci o prometnim nezgodama, poginulim i povrijeđenim osobama, preuzeti su od Kantonalnih ministarstava unutrašnjih/unutarnjih poslova.

Podaci o dužini magistralnih cesta te podaci o broju mostova i tunela na magistralnim cestama prikupljeni su od Direkcije cesta Federacije BiH, a podaci o dužini regionalnih cesta te podaci o broju mostova na regionalnim cestama prikupljeni su od Direkcija cesta pri Kantonalnim ministarstvima.

Federalni zavod za statistiku preuzima od Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH originalnu bazu podataka o registriranim cestovnim motornim vozilima u obliku slogova na magnetnom mediju koju statistički obrađuje i objavljuje.

Definicije

Pod pojmom prijevoz podrazumijeva se kretanje putnika ili robe od jednog mjesta (mjesto ukrcanja/utovara) do drugog mjesta (mjesto iskrcanja/istovara) i predstavlja rad prijevoznih preduzeća/poduzeća.

Putnik je svaka osoba koja putuje u željezničkom, cestovnom i zračnom prijevoznom sredstvu, isključujući uslužno osoblje voza, autobusa, tramvaja, aviona/zrakoplova i teretnih prijevoznih sredstava.

Pod robom se podrazumijeva svaka roba koja se prevozi željezničkim, cestovnim i zračnim prijevoznim sredstvima.

Prijevoz putnika i/ili robe dijeli se na unutrašnji/unutarnji i međunarodni (s obzirom na prijelaz državne granice).

Unutrašnji/Unutarnji prijevoz obuhvaća prijevoz putnika i/ili robe obavljen između mjesta ukrcanja i/ili utovara i mjesta iskrcanja i/ili istovara unutar granica naše zemlje.

Međunarodni prijevoz obuhvaća prijevoz putnika i/ili robe između mjesta ukrcanja i/ili utovara u našoj zemlji i mjesta iskrcanja i/ili istovara u inozemstvu i obrnuto.

Putnički i/ili tonski kilometar je jedinica mjere koja predstavlja prijevoz jednog putnika i/ili jedne tone robe na udaljenosti od jednog kilometra.

Tranzit obuhvaća prijevoz putnika i/ili robe obavljen između mjesta ukrcanja i/ili utovara i mjesta iskrcanja i/ili istovara izvan granica naše zemlje.

Željeznički prijevoz

Željeznički prijevoz je oblik prijevoza koji se odvija željezničkim šinama isključivo uz upotrebu/uporabu željezničkih vozila.

Željeznička pruga je dio prostora opremljen za obavljanje prijevoza.

Kolosijek je par šina po kojima mogu voziti željeznička vozila.

Pruga je jedan ili više susjednih kolosijeka koji čine put između dvije tačke. Gdje se dio mreže sastoji od dvije ili više glavnih pruga koje vode jedna uz drugu, tu ima onoliko pruga koliko i puteva kojima kolosijeci isključivo pripadaju.

Eksploataciona dužina pruge je ukupna dužina pruge za putnički prijevoz, prijevoz robe ili oboje.

Elektrificirana pruga je pruga s jednim ili više elektrificiranih voznih kolosijeka.

Dijelovi pruga koji se nalaze uz stanice/postaje koje su elektrificirane samo kako bi se omogućilo manevrisanje i koji nisu elektrificirani do sljedećih stanica/postaja, računaju se kao neelektrificirane pruge.

Željeznička vozila su pokretna vozna sredstva isključivo šinska, koja se kreću ili svojom vlastitom snagom (vučna vozila) ili koja vuče drugo prijevozno sredstvo (putnički vagoni, priključni vagoni, službeni vagoni, teretni vagoni).

Vučno vozilo je prijevozno sredstvo opremljeno sa pogonskim uređajem i motorom, ili samo motorom, namijenjeno jedino za vuču drugih vozila ("lokomotiva") ili i za vuču drugih vozila i za prijevoz putnika i robe ("motorna vozila").

Lokomotiva je vučno željezničko vozilo sa snagom od 110 kW i više na vučnoj kuki opremljeno s pogonskim uređajem i motorom ili samo motorom, isključivo korišteno za vuču željezničkih vozila.

Električna lokomotiva je lokomotiva s jednim električnim motorom ili s više njih koja dobiva struju primarno od nadzemnog kontaktnog voda ili šina za napajanje strujom ili od akumulatora koje nosi lokomotiva.

Dizelska lokomotiva je lokomotiva čiji je glavni izvor snage dizelski motor, bez obzira na vrstu prijenosa.

Motorni vagon (motorna garnitura) je željezničko vozilo (vagon) s motorom namijenjeno za prijevoz putnika ili robe željeznicom.

Putnički vagon je željezničko vozilo za prijevoz putnika koje nije motorno vozilo ili priključno vozilo.

Broj sjedala i ležaja je broj sjedala i ležajeva raspoloživih u putničkom vozilu, kad obavlja uslugu za koju je namijenjeno.

Teretni vagon je željezničko prijevozno sredstvo namijenjeno za prijevoz tereta.

Vagoni koji ne pripadaju željezničkom preduzeću/poduzeću, ali su mu na raspolaganju za vožnju pod određenim uslovima/uvjetima, zajedno s vagonima koje je željezničko preduzeće/poduzeće iznajmilo trećim osobama su vagoni u privatnom vlasništvu.

Voz/Vlak-kilometar je jedinica mjere koja predstavlja kretanje voza/vlaka na udaljenosti od jednog kilometra. Posmatra se udaljenost koja je stvarno prijeđena.

Vučni vozni kilometar je jedinica mjere koja predstavlja svako kretanje vučnog vozila na udaljenosti od jednog kilometra. Uključeno je kretanje samoga vučnog vozila. Manevarska su kretanja isključena.

Vučeni bruto-tonski kilometar je jedinica mjere koja predstavlja kretanje na udaljenosti od jednog kilometra jedne tone vučenog vozila (i motornog vozila) i sadržaja. Uključena je masa motornog vozila, dok je masa lokomotive isključena. Isključeni su manevriranje i druga slična kretanja.

Cestovni prijevoz

Cesta je saobraćajnica/prometnica namijenjena kretanju cestovnih vozila na čvrstoj podlozi, osim šina ili pista za avione/zrakoplove, otvorena za javni promet, u prvom redu namijenjena za kretanje cestovnih motornih vozila na točkovima.

Autocesta je posebno projektovana i izgrađena cestovna saobraćajnica/prometnica sa zaštitnim pojasom u sredini, namijenjena za promet motornih vozila koja:

- ima posebne kolovozne trake za oba smjera kretanja odvojene uskim i dugim razdjelnim pojasom
- ne ukršta se u istom nivou sa drugom cestom, željezničkom ili tramvajskom prugom
- posebno je označena kao autocesta i rezervirana je za promet određenih kategorija cestovnih motornih vozila.

Od 2009. godine u ukupnu dužinu cesta uključene su i autoceste.

Magistralna cesta je javna cesta koja povezuje cjelokupan ili veći dio prostora države Bosne i Hercegovine, Federacije BiH i integrira ga u evropsku/europsku mrežu cesta, a čine međusobno zavisnu/ovisnu prometnu mrežu.

Regionalna cesta je javna cesta koja povezuje naselje i lokalitete unutar jednog ili više kantona, integrira cjelokupni prostor kantona i čine međusobno zavisnu/ovisnu prometnu mrežu jednog ili više kantona priključenih na mrežu magistralnih cesta.

E-cesta je međunarodna mreža E-cesta uspostavljena Evropskim/Europskim sporazumom o glavnim cestama za međunarodni prijevoz u Ženevi 15. novembra/studenog 1975. godine i njegovim amandmanima.

Gradski cestovni prijevoz je prijevoz koji se obavlja po gradskim cestama i tramvajskim prugama.

Broj sjedala u autobusima, trolejbusima i tramvajima uključujući vozačevo je broj sjedala koja su na raspolaganju u prijevoznom sredstvu kada ono obavlja prijevoz za koji je u prvom redu namijenjeno.

Cestovno motorno prijevozno sredstvo je cestovno prijevozno sredstvo opremljeno pogonskim motorom koji je njegovo jedino sredstvo pokretanja, obično se koristi za prijevoz osoba ili robe ili za vuču vozila koja se koriste za prijevoz osoba ili roba.

Putničko cestovno motorno prijevozno sredstvo je prijevozno sredstvo namijenjeno u prvom redu za prijevoz jedne ili više osoba.

Putničko vozilo je putničko prijevozno sredstvo, namijenjeno za prijevoz putnika i nema više od devet sjedećih mjesta (uključujući vozačevo).

Autobus je cestovno motorno prijevozno sredstvo namijenjeno prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo sjedalo). Statistika također uključuje minibus namijenjene prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo).

Trolejbus je cestovno prijevozno sredstvo namijenjeno prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo) povezano s električnim vodičima.

Tramvaj je prijevozno sredstvo namijenjeno prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo) koje se kreće po tračnicama, povezano s električnim vodičima ili koje pokreće dizelski motor.

Motocikl je prijevozno sredstvo na dva točka s bočnom prikolicom ili bez nje, uključujući motorni skuter ili cestovno prijevozno sredstvo kojemu masa vozila ne prelazi 400 kg. Uključena su i sva vozila sa zapreminom od 50 ccm i više, kao i vozila ispod 50 ccm koja ne odgovaraju definiciji mopeda.

Teretno cestovno motorno prijevozno sredstvo je prijevozno sredstvo namijenjeno za prijevoz robe (kamion) ili bilo koja kombinacija cestovnih vozila namijenjenih za prijevoz robe (tj. kamion s prikolicom ili prikolicama, i cestovni tegljač s poluprikolicom i s prikolicom ili bez nje).

Kamion je cestovno motorno prijevozno sredstvo namijenjeno, u prvom redu, za prijevoz robe.

Cestovni tegljač je cestovno prijevozno sredstvo namijenjeno, u prvom redu, za vuču drugih cestovnih vozila koja nemaju vlastiti pogon (uglavnom poluprikolice).

Broj registriranih cestovnih motornih vozila podrazumijeva ukupan broj motornih vozila sa dozvolom za prometovanje u referentnom periodu. Ukupan broj registriranih cestovnih motornih vozila uključuje: prvu registraciju, nove registracije, pre-registracije i produženje registracije.

Prva registracija uključuje sva vozila prvi put registrirana u zemlji (nova vozila, također i uvezena polovna vozila koja se prvi put registriraju u zemlji).

Nove registracije uključuju prvi put registrirana nova vozila u referentnom periodu. Uvezena polovna vozila nisu uključena.

Prometna nezgoda sa nastradalom osobom je svaka saobraćajna/prometna nesreća/nezgoda koja uključuje najmanje jedno vozilo koje se kreće po javnoj ili privatnoj cesti na kojoj je dozvoljen javni pristup, a čija je posljedica najmanje jedna ozlijeđena ili poginula osoba.

Poginula osoba - Svaka osoba poginula odmah ili umrla unutar 30 dana zbog povrede zadobivene u prometnoj nezgodi.

Ozlijeđena osoba - Svaka osoba koja je preživjela ali koja je zadobila ozljedu zbog nesreće/nezgode i kojoj je potrebno medicinsko liječenje.

Mostovi su građevine za prelaz preko prirodnih (rijeka, jezero, more, doline) ili umjetnih (cesta, željeznica, kanal i sl.) zapreka, tako da prolaz ispod njih bude slobodan.

Zračni prijevoz

Promet aviona/zrakoplova na aerodromima/u zračnim lukama obuhvata broj operacija slijetanja i polijetanja na posmatranim aerodromima/zračnim lukama domaćih i stranih aviona/zrakoplova. Odnosi se samo na usluge komercijalnih letova.

Promet putnika na aerodromima/u zračnim lukama obuhvata broj putnika prispjelih na posmatrane aerodrome/zračne luke i otpremljene domaćim i stranim avionima/zrakoplovima. Obuhvaćeni su putnici i teret čija zračna putovanja počinju ili završavaju na aerodromu/u zračnoj luci koja izvještava. Isključeni su putnici u tranzitu.

Promet tereta na aerodromima/u zračnim lukama obuhvata količinu tereta prispjelu na posmatrane aerodrome/zračne luke i otpremljenu domaćim i stranim avionima/zrakoplovima. Odnosi se samo na robne i poštanske pošiljke, a isključuje prtljag putnika.

Pošta i telekomunikacije

Pismonosne i paketne pošiljke obuhvaćaju broj pismonosnih pošiljaka prispjelih u unutrašnjem/unutarnjem prometu i prispjelih i otpremljenih u međunarodnom prometu.

Pismonosna pošiljka jest vrsta pošiljke u poštanskom prometu u koju ubrajamo obična pisma, dopisnice, tiskovine, preporučene pismonosne pošiljke i pisma s označenom vrijednošću.

Pošiljka ubrzane pošte (EMS) je posebna poštanska usluga koja korisnicima omogućuje najbrži prijenos pismonosnih i paketnih pošiljaka.

Telekomunikacijska usluga jest usluga prijenosa, slanje ili primanje znakova, signala, pisanog teksta, slika, govora i zvukova ili priopćenja bilo koje prirode koja se pruža žičanim, svjetlosnim, bežičnim ili drugim elektromagnetskim sistemom/sustavom uključujući omogućavanje upotrebe/uporabe tih sistema/sustava kao cjeline ili djelomično davanjem u najam, prodajom ili na drugi način.

Nepokretna mreža jest telekomunikacijska mreža kod koje je međusobna povezanost svih elemenata ostvarena žičano.

Pokretna mreža jest telekomunikacijska mreža kod koje je međusobna povezanost nekih elemenata ostvarena bežično te se time omogućuje uspostavljanje veza i u uvjetima fizičkoga kretanja korisnika usluga te mreže.

SMS poruke (Short Message Service) jesu kratke tekstualne poruke.

PRIJEVOZ PUTNIKA I ROBE

	2013	2014	2015	2016	2017
CESTOVNI PRIJEVOZ ROBE					
Pređeni kilometri vozila, u hilj./tis.	6,272	4,466	5,103	5,784	16,295
Prevezeno tona robe, u hilj./tis.	73	31	32	34	165
Tonski kilometri, u hilj./tis.	45,951	28,062	32,548	49,590	154,477
CESTOVNI PRIJEVOZ PUTNIKA					
Pređeni kilometri vozila, u hilj./tis.	12,252	12,248	12,297	12,259	12,930
Prevezeni putnici, u hilj./tis.	2,567	2,555	2,545	2,551	2,575
Putnički kilometri, u hilj./tis.	271,198	271,979	277,669	277,290	275,745
GRADSKO - PRIGRADSKI PRIJEVOZ					
Pređeni kilometri ukupno, u hilj./tis.	12,503	12,061	11,949	11,928	11,953
Tramvaji	2,318	2,318	2,291	2,168	2,060
Autobusi	8,504	8,247	8,155	8,132	8,381
Trolejbusi	1,681	1,496	1,503	1,628	1,512
Prevezeni putnici, u hilj./tis.	98,927	96,465	95,876	95,487	94,230
Tramvaji	42,734	42,857	42,844	42,396	41,861
Autobusi	39,386	37,146	36,563	36,797	36,280
Trolejbusi	16,807	16,462	16,469	16,294	16,089

CESTOVNI PRIJEVOZ PUTNIKA

	Prevezeni putnici, 000					Putnički kilometri, 000			
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016
Ukupno	2,567	2,555	2,545	2,551	2,575	271,199	271,979	277,669	277,290

CESTOVNI PRIJEVOZ ROBE

	Prevezena roba, 000					Tonski kilometri, 000			
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016
Ukupno	226	59	34	127	165	76,101	50,841	45,967	132,069

REGISTRIRANA CESTOVNA MOTORNA I PRIKLJUCNA VOZILA

	Putnička vozila					Autobusi			
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016
Ukupno	113,268	117,116	120,981	126,554	129,690	407	455	445	471

REGISTRIRANA CESTOVNA MOTORNA I PRIKLJUČNA VOZILA PREMA

GODINAMA STAROSTI, 2017

Starost vozila	Ukupno	Motocikli	Putnička vozila	Autobusi	Teretna vozila	Ostala vozila
Ukupno	143,915	1,394	129,690	477	11,991	363
do 1 godine	2,961	92	2,352	17	486	14
1-2	3,636	79	2,967	12	555	23
3-5	9,263	139	7,792	25	1,290	17
6-10	29,034	402	25,294	86	3,199	53
11-15	43,977	344	40,182	140	3,239	72
15+	55,044	338	51,103	197	3,222	184
Centar	23,713	385	21,528	37	1,715	48
do 1 godine	809	60	673	4	70	2
1-2	952	21	862	1	67	1
3-5	2,488	46	2,255	2	183	2
6-10	6,447	98	5,859	7	470	13
11-15	6,616	73	6,026	15	487	15
15+	6,401	87	5,853	8	438	15
Hadžići	7,986	46	6,869	3	1,045	23
do 1 godine	54	2	22	-	30	-
1-2	98	-	31	-	61	6
3-5	310	3	131	-	176	-
6-10	845	10	602	-	232	1
11-15	2,295	8	2,057	1	229	-
15+	4,384	23	4,026	2	317	16
Ilidža	23,974	188	20,897	33	2,749	107
do 1 godine	451	7	337	2	101	4
1-2	524	7	372	3	137	5
3-5	1,318	14	1,024	2	274	4
6-10	4,469	58	3,641	8	745	17
11-15	7,725	55	6,847	11	778	34
15+	9,487	47	8,676	7	714	43
Ilijaš	6,095	35	5,454	6	552	48
do 1 godine	26	-	17	-	9	-
1-2	41	1	24	-	11	5
3-5	123	3	72	-	46	2
6-10	614	14	477	3	113	7
11-15	1,822	7	1,664	1	147	3
15+	3,469	10	3,200	2	226	31
Novi Grad	37,663	25	33,942	368	3,046	39
do 1 godine	705	3	531	9	160	2
1-2	894	14	670	6	201	3
3-5	2,040	64	1,685	17	318	2
6-10	7,092	81	6,082	58	870	1
11-15	11,692		10,701	105	803	6
15+	15,240	75	14,273	173	694	25

nastavak

Starost vozila	Ukupno	Motocikli	Putnička vozila	Autobusi	Teretna vozila	Ostala vozila
----------------	--------	-----------	-----------------	----------	----------------	---------------

Novo Sarajevo	23,206	228	21,341	15	1,574	48
do 1 godine	594	9	517	1	63	4
1-2	782		716	-	40	1
3-5	1,955	24	1,750	2	176	3
6-10	5,634		5,119	7	438	6
11-15	7,058	59	6,564	4	426	5
15+	7,183	47	6,675	1	431	29
Stari Grad	11,572	182	10,840	6	528	16
do 1 godine	210	8	180	-	21	1
1-2	230	9	206	-	14	1
3-5	702	27	634	1	40	-
6-10	2,501	63	2,311	-	127	-
11-15	3,606	43	3,399	2	158	4
15+	4,323	32	4,110	3	168	10
Trnovo	750	3	703	-	43	1
do 1 godine	4	-	4	-	-	-
1-2	3	-	2	-	1	-
3-5	10	-	9	-	-	1
6-10	61	-	57	-	4	-
11-15	223	2	210	-	11	-
15+	449	1	421	-	27	-
Vogošća	8,956	59	8,116	9	739	33
do 1 godine	108	3	71	1	32	1
1-2	112	2	84	2	23	1
3-5	317	4	232	1	77	3
6-10	1,371	14	1,146	3	200	8
11-15	2,940	20	2,714	1	200	5
15+	4,108	16	3,869	1	207	15

REGISTRIRANA CESTOVNA MOTORNA I PRIKLJUČNA VOZILA

	Teretna vozila					Motocikli				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Ukupno	11,065	10,906	11,338	11,465	11,991	1,149	1,164	1,153	1,250	1,394

REGISTRIRANA CESTOVNA MOTORNA I PRIKLJUČNA VOZILA (nastavak)

	Kombinirana					Ostala vozila				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Ukupno	304	287	185	242	-	126	419	199	222	363

VANJSKA TRGOVINA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Prema konceptima, definicijama i preporukama UN1) kao izvor podataka za statistiku vanjske trgovine mogu se koristiti: carinske deklaracije, anketiranje preduzeća, registri Porezne uprave, administrativni registri, registri deviznog tržišta i sl..

Osnovni izvor podataka za statistiku vanjske trgovine Federacije BiH je Jedinствена carinska isprava (JCI) koju deklarant (poslovni subjekt ili druga ovlaštena osoba, npr špediter) podnosi carinarnici prilikom carinjenja robe. Za prikupljanje i kontrolu ispravnosti carinskih deklaracija odgovorna je Uprava za indirektno/neizravno oporezivanje BiH, koja propisuje oblik, sadržaj, način ispunjavanja i podnošenja isprava u carinskom postupku.

Federalni zavod za statistiku preuzima od Agencije za statistiku BiH, originalnu carinsku bazu podataka Uprave za indirektno / neizravno oporezivanje BiH u obliku slogova na magnetnom mediju i dalje ih statistički obrađuje i publicira.

Obuhvat podataka

U praćenju tokova međunarodne trgovine robama postoje dva pristupa, koji su blisko povezani sa konceptima ekonomske i statističke teritorije i korišćenja carinskih procedura. Kako se prikupljanje podataka temelji na carinskim procedurama, u mnogim zemljama usvojen je princip da se statistička granica podudara sa carinskom granicom, odnosno da statistička teritorija koincidira sa carinskom teritorijom.

Postoje dva trgovinska sistema i to: Sistem opće trgovine (General Trade System) i Sistem specijalne trgovine (Special Trade System). Glavna razlika između dva koncepta leži u tretiranju roba koje prolaze kroz carinska skladišta i komercijalne slobodne zone.

U statistici vanjske trgovine Federacije BiH koristi se proširena definicija Specijalnog sistema trgovine što je u punom skladu sa preporukama Eurostata.2) Prema ovom sistemu u statistiku vanjske trgovine uključuju se: redovan izvoz i uvoz, unutarnja i vanjska obrada, te robe koje ulaze ili napuštaju slobodne industrijske zone.

Prema sistemu specijalne trgovine robe koje iz inozemstva ulaze u carinska skladišta, slobodne komercijalne zone ili na druge prostore pod carinskom kontrolom i nadzorom neće biti registrirane kao uvoz, niti će biti registrirane kao izvoz ukoliko odatle budu ponovo izvezene. Robe iz carinskih skladišta, slobodnih komercijalnih zona i ostalih prostora pod carinskom kontrolom, prema sistemu specijalne trgovine, bit će registrirane kao redovan uvoz tek onda kada uđu na slobodno unutarnje tržište.

U statistiku vanjske trgovine ne uključuju se robe u tranzitu, niti privremeni izvoz i uvoz bez promjene vrijednosti.

Prema tome, u podatke o izvozu i uvozu robe uključeni su:

- redovan izvoz
- izvoz na vanjsku obradu
- izvoz nakon unutarnje obrade
- redovan uvoz
- uvoz nakon vanjske obrade
- uvoz na unutarnju obradu

Nomenklature i klasifikacije

- **Harmonizirani sistem - HS**

Prikupljanje statističkih podataka o vanjskotrgovinskom prometu zasniva se na međunarodnoj nomenklaturi robe: Harmonizirani sistem–HS, koju je razradila Svjetska carinska organizacija WCO.3) Tarifna oznaka HS ima šest cifara. Prva i druga cifra su redni broj glave, treća i četvrta su redni broj tarifnog broja unutar glave, a peta i šesta su konkretnija oznaka vrste robe. Svakih pet godina radi se revizija HS.

- **Kombinirana nomenklatura CN**

Države Evropske unije proširile su HS 6 uvođenjem sedme i osme cifre tako da je CN kodirana osmofarskim arapskim brojevima i primjenjuje se od 1991. godine. Za razliku od HS, CN se mijenja svake kalendarske godine.

• Carinska tarifa BiH

Zakonom o carinskoj tarifi BiH, član 2 (Službeni glasnik BiH, broj 1/98) BiH je prihvatila nomenklaturu HS 6. Odlukom o primjeni člana 2 Zakona o carinskoj tarifi BiH (Službeni glasnik BiH, broj 6/98) tarifna oznaka carinske tarife BiH ima deset cifara.

Istom je odlukom prihvaćena i usklađenost sedme i osme cifre sa nomenklaturom EU, dok deveta i deseta cifra služe za potrebe daljnega raščlanjivanja u okviru specifičnih potreba BiH. HS, odnosno CN integrirane su u strukturi carinske baze podataka i vezane su sa: Standardnom međunarodnom trgovinskom klasifikacijom – SMTK Rev. 4,4) Klasifikacijom djelatnosti KD BiH 2010 koja je usklađena sa statističkom klasifikacijom ekonomskih aktivnosti EU - NACE Rev. 25) i Međunarodnom klasifikacijom ekonomske namjene proizvoda - BEC Rev. 4. CT BiH podliježe godišnjoj reviziji u cilju usklađivanja sa izmjenama CN-a.

• Geonomenklatura EU

U skladu sa međunarodnim standardima kao nomenklatura država koristi se Geonomenklatura EU, ISO (alfa kod) 3166.

Podaci o izvozu iskazani su prema zemlji namjene / odredišta robe, a u uvozu prema zemlji porijekla robe. To znači da se kod izvoza registrira zemlja posljednjeg odredišta (destinacije) u kojoj se roba troši ili dalje potpuno prerađuje, a kod uvoza ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom ili doradom dovedena u stanje u kom se uvozi.

Obrada podataka o vanjskotrgovinskoj razmjeni Federacije BiH radi se prema Klasifikaciji djelatnosti, SMTK, BEC i ISO 3166.

Način transporta na granici

U BiH se koristi zvanična lista transportnih šifara koja je u skladu sa transportnim šiframa EU prema Regulativi Evropskoga povjerenstva (EC) br, 1917/2000 od 7.9.2000., član 10, paragrafi 1 do 4.

Transportne šifre se odnose na način transporta na granici, odnosno na aktivno sredstvo transporta kojim:

- robe napuštaju statističku teritoriju BiH u slučaju izvoza,
- ulaze na statističku teritoriju BiH u slučaju uvoza.

Konverzija valute

Podaci o izvozu i uvozu izraženi su vrijednosno u konvertibilnim markama i u EUR-ima. Vrijednosti izražene u drugim valutama preračunavaju se u konvertibilne marke i EUR-e primjenom tekućih dnevnih kurseva/tečajeva koji vrijede na dan carinjenja, a utvrđuje ih Centralna banka BiH. Sve su vrijednosti obračunate na osnovi pariteta franko BiH granica: FOB cijene za izvoz i CIF cijene za uvoz.

1) UN, International Merchandise Trade Statistics: Concepts and Definitions 2010, United Nations Statistical Papers, Series M, No. 52, Rev 3, New York, 2010.

2) Statistics on the Trading of Goods: User guide, EC, Eurostat, November 2002.

3) World Customs Organization (WCO)

4) Standard International Trade Classification (SITC), Rev. 4

5) Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE), Rev. 2

IZVOZ I UVOZ U 2017.

	Izvoz		Uvoz		Trgovinski bilans u hilj./tis. KM	Pokrivenost uvoza izvozom u procentima
	hilj./tis. KM	Struktura u %	hilj./tis. KM	Struktura u %		
Kanton Sarajevo	1,518,529	20.9	4,406,798	35.4	-2,888,268	34.5
Neraspoređeno po kantonima	8,686	0.1	50,444	0.4	-41,757	17.2

IZVOZ I UVOZ PO ZEMLJAMA NAMJENE, PORIJEKLA- TOP 10

Zemlje	Izvoz, 000 KM	Zemlje	Uvoz, 000 KM
UKUPNO	1,518,529	UKUPNO	4,406,798
Njemačka	297,441	Hrvatska	865,279
Hrvatska	137,256	Njemačka	465,636
Srbija	137,338	Srbija	454,469
Turska	112,320	Italija	426,369
Španija	107,095	Kina	383,768
Rusija	93,073	Turska	202,993
Crna Gora	69,471	Slovenija	169,592
Češka	66,696	Austrija	134,259
Italija	63,183	Češka	101,437
Slovenija	44,461	Mađarska	99,724
Ostale zemlje	390,195	Ostale zemlje	1,103,272

UNUTRAŠNJA/UNUTARNJA TRGOVINA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Od januara 2018. godine, referentna baza za izračunavanje indeksa trgovine na malo, distributivne trgovine i ostalih uslužnih djelatnosti je 2015. godina (2015=100). U skladu s Uredbom Vijeća EZ-a o kratkoročnim poslovnim statistikama br. 1165/98., izvršen je preračun vremenskih serija trgovine na malo, distributivne trgovine i ostalih uslužnih djelatnosti na novu bazu godinu (2015=100).

Podaci o prometu u distributivnoj trgovini prema glavnoj (pretežnoj) djelatnosti poslovnog subjekta dobiveni su iz statističkog istraživanja Tromjesečni izvještaj distributivne trgovine za pravne osobe (obrazac K KPS TRG 02).

Podaci o prometu ostalih uslužnih djelatnosti dobiveni su iz statističkog istraživanja Kvartalni indikatori za ostale uslužne djelatnosti (obrazac K KPS USL 01).

Podaci o ostvarenom prometu u trgovini na malo dobiveni su iz istraživanja Mjesečni izvještaj trgovine na malo (obrazac M KPS TRG 01).

Istraživanja se provode na osnovu/temelju Zakona o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. Novine FBiH“ br.63/03 i 9/09).

Metodologija istraživanja se temelji na Uredbi Vijeća EZ-a o kratkoročnim poslovnim statistikama br. 1165/98 (aneksi C i D), 1158/05., 1503/06. i 1893/06

Obuhvat

Jedinice posmatranja/promatranja u statističkom istraživanju Tromjesečni izvještaj distributivne trgovine za pravne osobe su poslovni subjekti koji su prema glavnoj djelatnosti registrovani /registrirani u području G – Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (KD BiH 2010). Obuhvaćeni su i poslovni subjekti koji su prema glavnoj razvrstani u druge djelatnosti ali se bave i distributivnom trgovinom (specijalna lista jedinica po vrsti djelatnosti).

Jedinice posmatranja/promatranja u statističkom istraživanju Ostale uslužne djelatnosti su poslovni subjekti (pravne osobe/lica) koji su prema glavnoj (pretežnoj) djelatnosti prema KD BiH 2010 registrovani/registrirani u područjima H53 – Poštanske i kurirske djelatnosti; J – Informacije i komunikacije, M – Stručne, naučne i tehničke djelatnosti (isključujući granu 70.1 i oblasti 72 i 75) i N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (isključujući oblast 77 i grane 81.1 i 81.3).

Jedinice posmatranja/promatranja u statističkom istraživanju Mjesečni izvještaj trgovine na malo su poslovni subjekti (pravne osobe) koji su prema glavnoj djelatnosti registrirani u trgovini na malo (područje G, oblast/odjeljak 47 KD BiH 2010). Obuhvaćeni su i izabrani poslovni subjekti koji su prema glavnoj djelatnosti razvrstani u druge djelatnosti, ali obavljaju i djelatnost trgovine na malo (specijalna lista).

Obrtnici nisu obuhvaćeni ovim istraživanjima.

Statistička istraživanja K KPS TRG 02, K KPS USL 01 i M KPS TRG 01 provode se na bazi uzorka koji je izabran iz Statističkog poslovnog registra Federalnog zavoda za statistiku.

Svi veliki poslovni subjekti (čiji je godišnji prihod 4 miliona/milijuna KM i više) u potpunosti su obuhvaćeni Tromjesečnim istraživanjem distributivne trgovine za pravne osobe, dok su srednji i mali poslovni subjekti izabrani metodom slučajnog stratificiranog uzorka.

Uzorkom ostalih uslužnih djelatnosti su obuhvaćeni svi veliki poslovni subjekti, dok su srednji i mali izabrani metodom slučajnog stratificiranog uzorka.

Uzorkom za Mjesečni izvještaj trgovine na malo obuhvaćeni su svi veliki i srednji poslovni subjekti (čiji je godišnji promet 2 miliona/milijuna KM i više), a ostali poslovni subjekti su izabrani metodom slučajnog stratificiranog uzorka.

Na osnovu/temelju rezultata dobivenih uzorkom ocjenjuje se cijeli skup.

Podaci distributivne trgovine, ostalih uslužnih djelatnosti i trgovine na malo uključuju promet poslovnih subjekata registriranih u Federaciji BiH, bez obzira da li je promet njihovih jedinica ili jedinica u sastavu ostvaren na teritoriji Republike Srpske ili Brčko Distrikta.

Podaci o sajmovima dati su na bazi godišnjeg izvještaja organizatora sajma (obrazac TRG - 23).

Prezentacija indeksa

Rezultati statističkih istraživanja distributivne trgovine i ostalih uslužnih djelatnosti objavljuju se u obliku prilagođenih i neprilagođenih nominalnih indeksa, što znači da nije isključen utjecaj promjene cijena.

Rezultati statističkog istraživanja trgovine na malo se objavljuju u obliku prilagođenih i neprilagođenih nominalnih i realnih indeksa.

Nominalni indeksi prikazuju kretanje prometa u tekućim cijenama, a realni indeksi pokazuju kretanje prometa u stalnim cijenama. Realni indeksi dobiveni su deflacioniranjem nominalnih vrijednosti prometa prilagođenim indeksom potrošačkih cijena (bez električne energije i distribucije vode).

Verižni indeksi prezentiraju se u sezonski prilagođenom obliku indeksa, a tzv. godišnji indeksi prezentiraju se u kalendarski prilagođenom obliku indeksa.

Radi održavanja dosljednosti i kontinuiteta s prethodno objavljenim podacima, indeksi se i dalje iskazuju i u obliku izvornih, neprilagođenih indeksa.

Sezonsko i kalendarsko prilagođavanje vrši se u aplikaciji J Demetra + (verzija 2.2.0) metodom TRAMO SEATS na seriji tromjesečnih podataka distributivne trgovine od I kvartala 2006.godine , na seriji tromjesečnih podataka za ostale uslužne od I kvartala 2010.godine i na seriji mjesečnih podataka trgovine na malo od januara 2011.godine.

Definicije

Promet obuhvata vrijednost svih prodatih roba i usluga na tržištu u referentnom periodu bez obzira na to jesu li naplaćene i nezavisno od toga od koje djelatnosti je ostvaren. Iz prometa se isključuje porez na dodanu vrijednost (PDV), prodaja osnovnih sredstava, te drugi vanredni i finansijski prihodi.

Indeksi prometa trgovine na malo iskazuju se na dva načina:

Za ukupan promet koji ostvaruju svi poslovni subjekti kojima je trgovina na malo glavna djelatnost (prema KD BiH 2010 registrirani u oblast 47).

Za promet od trgovine na malo koji iskazuju svi poslovni subjekti koji obavljaju djelatnost trgovine na malo, bez obzira na glavnu djelatnost .

Trgovačke struke predstavljaju pretežni robni asortiman prodaje u trgovini na malo. Grupe proizvoda koji se pretežno prodaju razvrstane su na osnovu KD BiH 2010

Trgovina na veliko je aktivnost kupovine i preprodaje robe industrijskim, trgovačkim, profesionalnim korisnicima i ustanovama i drugim poslovnim subjektima koji se bave trgovinom na veliko ili na malo. Također, uključuje se i tranzitni promet robe (prodaja robe koja se po nalogu prodavača direktno isporučuje kupcu bez prethodnog uskladištenja te robe kod prodavača) i izvoz.

Trgovina na malo obuhvaća vrijednost prodatih roba krajnjim potrošačima odnosno stanovništvu za vlastitu potrošnju ili za upotrebu/uporabu u domaćinstvu/kućanstvu i obavljenih usluga u posmatranom/ promatranom periodu bez obzira da li su naplaćene ili ne.

Promet od ostalih djelatnosti uključuje promet trgovine koji su ostvarili poslovni subjekti čija je glavna (pretežna) djelatnost izvan trgovine

PDV je indirektni porez na potrošnju, koji se naplaćuje pri svakoj određenoj fazi u proizvodnom i distribucijskom lancu. Obuhvaća porez na dodanu vrijednost koji je obračunat kupcu. Primjenjuje se od 01.01.2006. na osnovu Zakona o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05; 35/05 i 100/08).

Pod **sajmovima** se smatraju sajmovi koji se organiziraju u komercijalne svrhe, a imaju međunarodni, nacionalni ili lokalni karakter. Ne obuhvaćaju se vašari, koji se po narodnoj tradiciji održavaju u pojedinim mjestima.

PROMET U DISTRIBUTIVNOJ TRGOVINI

u hilj/tis. KM

	Ukupan promet bez PDV-a ,2017
Promet od trgovačkih djelatnosti	7,480,795
Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima i popravak motornih vozila i motocikala	329,441
Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima i popravak motornih vozila i motocikla	4,164,714
Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	2,986,640
Ostale djelatnosti:	146,668
Ukupan promet	7,627,463

DOMAĆI SAJMOVI, 2017

Vrsta sajma	Broj sajmova				Izložbeni prostor u m ²	Izlagачi na sajmu			Strane zemlje izlagачi	Broj posjetitelja
	ukupno	prema značaju				ukupno	domaći	strani		
		međunarodni	nacionalni	lokalni						

Ukupno	11	5	6	-	9,971	693	622	71	32	232,500
specijalizirani	7	5	2	-	8,771	533	462	71	32	215,000
opći	4	-	4	-	1,200	160	160	-	-	17,500

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

INDEKSI POTROŠAČKIH CIJENA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Za **indeks potrošačkih cijena, maloprodajne cijene** se prikupljaju na pet lokacija (gradova) u Federaciji Bosne i Hercegovine (Bihać, Mostar, Sarajevo, Tuzla i Zenica) odabranih prema kriteriju broja stanovnika i njihovoj ulozi u geografskom području kojem pripadaju.

Sve cijene prikupljaju uposlenici Federalnog zavoda za statistiku prema utvrđenom vremenskom rasporedu i unaprijed odabranom uzorku prodavnica/prodavaonica, tržnica i ustanova koje pružaju različite usluge stanovništvu. Snimatelji cijena dobivaju jasne specifikacije naziva proizvoda, njegove COICOP šifre i jedinice mjere i na osnovu/temelju tih informacija samostalno biraju konkretan proizvod čiju će cijenu snimati na određenom prodajnom mjestu, u skladu/sukladno sa kriterijem najprodavanijeg proizvoda na datom prodajnom mjestu. Kako bi se osiguralo da snimatelji iz mjeseca u mjesec snimaju cijene istih proizvoda, te kako bi se moglo pratiti koje proizvode snimatelji posmatraju na terenu, u upitnik se unose karakteristike proizvoda, kao što su marka, vrsta i količina proizvoda koji se snima, te informacije o eventualnim zamjenama ovih karakteristika ukoliko ih bude.

Takav način snimanja omogućuje praćenje promjene kretanja cijena između dva perioda, tj. praćenje dinamike kretanja cijena.

Za potrebe indeksa potrošačkih cijena snimanje cijena se vrši sljedećih dana u mjesecu:

- za poljoprivredne proizvode koji se prodaju na tržnicama cijene se prikupljaju dva puta mjesečno, i to u prvoj i trećoj sedmici/tjednu u mjesecu;
- za pogonska goriva cijene se snimaju onoliko puta koliko se njihove cijene mijenjaju u toku mjeseca;
- za sve ostale proizvode cijene se, u skladu/sukladno sa važećim Evropskim/Europskim regulativama, prikupljaju jedanput mjesečno (između 1. i 21. u mjesecu), s tim da se nužno održava isti interval između prikupljanja.

Obuhvat

Indeks potrošačkih cijena u Federaciji Bosne i Hercegovine izračunava se na osnovu reprezentativne liste proizvoda koju čini 601 proizvod. Svakog mjeseca se prikuplja preko 10.000 cijena u 1.142 prodajna mjesta .

Cijene se prikupljaju u više prodajnih mjesta u pet gradova u Federaciji Bosne i Hercegovine: Bihać, Mostar, Sarajevo, Tuzla i Zenica. Kriterij za izborovih gradova je broj stanovnika i njihova uloga u geografskom području kojem pripadaju.

Obuhvaćeni su najvažniji proizvodi i usluge koje kupuje stanovništvo radi finalne potrošnje. Obuhvat dobara i usluga redovno se revidira kako bi se očuvala reprezentativnost liste proizvoda s obzirom na ukuse potrošača i njihove navike u pogledu kupovine.

Definicije

Indeks potrošačkih cijena predstavlja mjeru promjena cijena proizvoda i usluga koje rezidentna domaćinstva/kućanstava kupuju radi zadovoljenja svojih vlastitih potreba.

Proizvod - bilo koji proizvod ili usluga za ličnu/osobnu potrošnju koji se mogu kupiti, grupni naziv za proizvode i usluge.

Reprezentativna stavka - proizvod na najnižem nivou agregacije, odnosno proizvod u prodajnom mjestu na jednoj geografskoj lokaciji za koji se može snimiti cijena .

Ponderi koji se primjenjuju za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena su koeficijenti koji odražavaju relativnu važnost odabranih proizvoda i usluga u ukupnoj potrošnji domaćinstava/kućanstava na teritoriji Federacije BiH. Pomoću njih se izračunavaju elementarni indeksi kao ponderisani prosjeci. Bazirani su na podacima povezanim sa finalnom potrošnjom domaćinstava/kućanstava i na podacima o broju stanovnika.

COICOP klasifikacija-za obračun indeksa potrošačkih cijena upotrebljava se Klasifikacija proizvoda i usluga za ličnu/osobnu potrošnju razvrstanih prema namjeni potrošnje (Classification of Individual Consumption by Purpose-COICOP) na dvanaest osnovnih odjeljaka za koje se izračunavaju indeksi.

INDEKSI CIJENA PROIZVOĐAČA INDUSTRIJSKIH PROIZVODA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Za **indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda** na domaćem i inostranom tržištu cijene se prikupljaju od industrijskih preduzeća/poduzeća, mjesečno putem obrazaca C-41/DOM i C-41/INO.

Obuhvat

Obuhvaćeni su najvažniji proizvodi i usluge koje se proizvode u Federaciji BiH i prodaju na domaćem i inozemnom tržištu.

Za indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda cijene se prikupljaju od subjekata čija je pretežna djelatnost u područjima B (Vadenje ruda i kamena), C (Prerađivačka industrija), D (Proizvodnja i snabdijevanje/opskba električnom energijom, gasom/plinom, parom i klimatizacija) i E (Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnost sanacije okoliša), kao i dijelovi poslovnih subjekata koji se bave industrijskom proizvodnjom a njihovi matični subjekti su registrovani u nekoj drugoj djelatnosti.

Definicije

Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda predstavlja mjeru promjena cijena proizvoda koje industrijska preduzeća/poduzeća proizvode i prodaju na domaćem i inozemnom tržištu. Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda sadrži dva podindeksa, tj. Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu i Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda na inozemnom tržištu. Praćenje prodajnih cijena na ta dva tržišta daje promjene u indeksu cijena proizvođača industrijskih proizvoda ukupne industrije, glavnih industrijskih grupacija, područja i oblasti industrije.

Prodajna cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu je cijena po kojoj proizvođač prodaje svoje proizvode kupcima na domaćem tržištu u najvećim količinama utovareno u vagon (kamion) u mjestu proizvođača, ili je cijena po kojoj proizvođač vrši obračun sa drugim proizvođačima ili trgovinskim preduzećima/poduzećima. U ovu cijenu ulazi regres koji ostvaruje proizvođač, a od cijene se odbija trgovački rabat i popusti koje prodavac odobrava kupcu. PDV i akcize se ne uključuju u cijenu.

Prodajna cijena proizvođača industrijskih proizvoda na inozemnom tržištu je cijena po kojoj proizvođač prodaje svoje proizvode kupcima na inozemnom tržištu u najvećim količinama isporučeno prema ugovorenim paritetima (EXW, FCA, FAS, FOB, CFR, CIF, CPT, CIP, DAF, DES, DEQ, DDU, DDP i dr.). U prodajnu cijenu ulazi regres koji ostvaruje proizvođač, a isključuju se rabat i popusti koje prodavac odobri kupcu. PDV i akcize se ne uključuju u cijenu.

Ponderi za izračunavanje ukupnog indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda predstavljaju relativno učešće vrijednosti prodaje pojedinih proizvoda i na domaćem i na inozemnom tržištu. Ponderi koji se primjenjuju za izračunavanje indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu su koeficijenti koji odražavaju relativno učešće vrijednosti prodaje pojedinog proizvoda u ukupnoj vrijednosti prodaje svih proizvoda na domaćem tržištu. Ponderi koji se primjenjuju za izračunavanje indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda na inozemnom tržištu su koeficijenti koji odražavaju relativno učešće vrijednosti prodaje pojedinog proizvoda u ukupnoj vrijednosti prodaje svih proizvoda na inozemnom tržištu.

Klasifikacija djelatnosti (KD BiH 2010)- Za obračun indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda upotrebljava se Klasifikacija djelatnosti (KD BiH 2010) prema kojoj se poslovni subjekti razvrstavaju u područja B,C,D i E i Nomenklatura industrijskih proizvoda (NIP BiH 2010).

INDEKSI POTROŠAČKIH CIJENA¹⁾

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<u>100.0</u>	107.7	107.4	109.2	113.1	115.4	115.2	114.4	113.6	112.3	114.2
92.9	<u>100.0</u>	99.7	101.4	105.0	107.2	107.0	106.2	105.5	104.3	106.1
93.1	100.3	<u>100.0</u>	101.7	105.4	107.5	107.3	106.6	105.8	104.6	106.4
91.6	98.6	98.3	<u>100.0</u>	103.5	105.7	105.4	104.7	104.0	102.8	104.6
88.4	95.2	94.9	96.6	<u>100.0</u>	102.0	101.8	101.1	100.5	99.3	101.0
86.6	93.3	93.0	94.6	98.0	<u>100.0</u>	99.8	99.1	98.4	97.3	99.0
86.8	93.5	93.2	94.8	98.2	100.2	<u>100.0</u>	99.3	98.6	97.5	99.2
87.4	94.1	93.8	95.5	98.9	100.9	100.7	<u>100.0</u>	99.3	98.2	99.9
88.0	94.8	94.5	96.1	99.5	101.6	101.4	100.7	<u>100.0</u>	98.9	100.5
89.0	95.9	95.6	97.2	100.7	102.8	102.5	101.8	101.2	<u>100.0</u>	101.7
87.5	94.3	94.0	95.6	99.0	101.0	100.8	100.1	99.5	98.3	<u>100.0</u>

1) Indeksi se čitaju samo vodoravno i izračunati su na bazi prosječne prethodne godine

Indeksi potrošačkih cijena obračunati i objavljeni na nivou Federacije Bosne i Hercegovine.

GODIŠNJI INDEKSI POTROŠAČKIH CIJENA

Odjeljak	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ukupan indeks	122.1	124.6	124.3	123.5	122.6	121.2	123.3
Hrana i bezalkoholna pića	133.2	135.7	135.3	131.9	130.8	128.8	130.8
Aklohoholna pića i duhan	142.7	157.6	168.4	180.3	194.2	209.4	220.4
Odjeća i obuća	78.4	72.0	64.9	62.9	59.6	55.4	52.9
Stanovanje, voda, električna energija, gas/plin i drugi energenti	136.5	142.9	144.7	144.5	146.7	146.2	148.3
Najmeštaj, kućanski uređaji i redovno/redovito održavanje kuće	106.5	107.9	108.3	108.4	109.6	108.8	108.2
Zdravstvo	107.2	106.6	102.1	101.5	101.7	101.7	101.4
Prijevoz	120.3	125.3	123.6	122.6	114.8	109.8	117.4
Komunikacije	127.2	125.4	126.2	128.0	129.7	127.2	129.3
Rekreacija i kultura	119.3	120.5	122.1	123.7	123.8	123.5	124.9
Obrazovanje	106.2	105.8	107.3	108.3	112.1	114.2	115.5
Restorani i hoteli	131.0	134.7	135.7	136.3	136.7	135.7	135.6
Ostala dobra i usluge	107.5	109.0	109.5	109.8	109.7	109.5	109.0

TURIZAM

Podaci za statistiku turizama prikupljaju se putem redovnog statističkog istraživanja Mjesečni indikatori statistike smještaja u turizmu (obrazac TU-11).

Izveštajne jedinice su poslovni subjekti (preduzeća, obrtnici, zadruge, ustanove, udruženja itd.) i njihove jedinice u sastavu koji se bave pružanjem smještajnih usluga turistima ili samo posreduju u pružanju tih usluga. Izveštaji se sastavljaju na osnovu evidencija u knjigama gostiju.

Definicije

Turist je svaka osoba koja u mjestu izvan svog uobičajnog okruženja (prebivališta) provede najmanje jednu noć ali ne više od godinu dana u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju, radi odmora ili rekreacije, zdravlja, studija, sporta, religije, porodice/obitelji, poslova, javnih misija i skupova s izuzetkom svrhe zapošljavanja kod poslovnog subjekta - rezidenta u zemlji ili mjestu posjete.

Domaći turist je svaka osoba sa prebivalištem u Bosni i Hercegovini koja izvan mjesta svog prebivališta provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju u Federaciji BiH.

Stranim turistima smatraju se sve osobe koje u Bosni i Hercegovini nemaju stalno prebivalište, a provedu najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju.

Vrsta mjesta. Turističkim mjestom u ovom istraživanju smatra se ono mjesto koje ispunjava sljedeće osnovne uvjete: **atraktivne** (prirodne ljepote, ljekoviti izvori, kulturno-historijski/povijesni spomenici, razne kulturne, zabavne i sportske priredbe), **komunikativne** (mogućnost pristupa, prometne veze) i **receptivne** (objekti za smještaj i uz njih potrebni prateći objekti za pružanje raznih usluga npr. trgovačkih/trgovinskih, zanatskih/obrtničkih, poštanskih i sl., zatim parkovi, kupališta, šetališta itd.).

Turistička se mjesta razvrstavaju u sljedeće vrste:

Sarajevo je mjesto koje posjetitelje privlači prvenstveno kao administrativno - politički centar, a zatim i svojim historijskim / povjesnim, etničkim, ekonomskim, urbanističko - administrativnim i drugim svojstvima.

Primorska mjesta su mjesta duž morske obale.

Ostala mjesta uključuju ostala turistička i neturistička mjesta koja nisu razvrstana ni u jednu od prethodnih vrsta, a raspoložu ugostiteljskim objektima za smještaj.

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA, 2017.

Kanton	Dolasci turista			Noćenja turista		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani
Ukupno	482,497	59,850	422,647	967,370	102,734	864,636

IZVJEŠTAJ O TURISTIČKIM KAPACITETIMA, TURISTIMA I NOĆENJIMA U KANTONU SARAJEVO ZA 2017. godinu

OPIS	OPĆINE									
	UKUPNO	Centar	Novi Grad	Novo Sarajevo	Stari Grad	Ukupno Grad	Hadžići	Iliđža	Ilijaš	Vogošća

Za mjesec decembar

BROJ POSL. JED.	163	21	12	8	88	129	2	26		4
BROJ RASPOL. KAP.	5,418	847	398	458	1,287	2,428	82	2,081		170
BROJ LEŽAJA	11,831	1,732	872	793	2,903	5,531	233	4,810		313
ISKOR. KAPACITETA u %	14.02	19.39	7.06	17.23	18.39	19.31	4.37	10.92		8.37

Za period januar – decembar

BROJ TURISTA	482,497	99,368	27,072	40,044	123,211	289,688	561	173,105		13,503
DOMAĆI	59,850	10,939	4,844	7,831	12,283	35,897	339	15,743		4,058
STRANI	422,647	88,422	22,228	32,220	110,928	253,791	222	157,362		9,445

BROJ NOĆENJA	967,370	206,368	40,384	81,950	276,346	605,050	1,834	320,148		26,750
DOMAĆI	102,734	18,908	7,269	13,523	20,504	60,206	1,234	24,790		7,777
STRANI	864,638	187,460	33,115	68,427	255,842	544,844	600	295,358		18,973

ZAPOSLENOST, NEZAPOSLENOST I PLAĆE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Zaposlenost

Podaci o ukupnom broju zaposlenih osoba u Federaciji BiH, u 2017. godini, dobiveni su obradom podataka koji su preuzeti iz administrativnog izvora, Porezne uprave Federacije BiH (puni obuhvat). Podaci o broju zaposlenih u pravnim osobama do 2017. godine su rezultat obrade podataka Mjesečnih statističkih istraživanja o zaposlenima i plaći (RAD-1). Broj zaposlenih u obrtu i srodnim djelatnostima se preuzimao od Porezne uprave FBiH.

Podaci o zaposlenima prema stepenu stručnog obrazovanja, starosnim grupama i zaposlenima prema visini neto plaće, dobiveni su na osnovu Godišnjeg statističkog istraživanja o zaposlenima i plaći (Rad-1G), sa stanjem 31. mart/ožujak. U broj zaposlenih prema strukturama uključeni su zaposleni u pravnim osobama. Nisu uključeni zaposleni u obrtu i srodnim djelatnostima kao ni zaposleni u odbrani.

Godišnji prosjek broja zaposlenih izračunat je kao aritmetička sredina mjesečnih stanja.

Nezaposlenost

Podaci o nezaposlenima preuzimaju se od Federalnog Zavoda za zapošljavanje.

Neto i bruto plaća

Podaci o prosječnoj mjesečnoj isplaćenju neto i bruto plaći dobiveni su na osnovu podataka prikupljenih mjesečnim statističkim istraživanjem o zaposlenima i plaćama. Istraživanjem su obuhvaćene pravne osobe svih oblika vlasništva, tijela državne vlasti svih nivoa, ustanove i druge organizacije.

Istraživanje o plaćama obuhvaća isplaćene neto i bruto plaće zaposlenih koji imaju zasnovan radni odnos, bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena.

U obračun nisu uključene plaće pripadnika odbrane, kao ni plaće zaposlenih u obrtu i srodnim djelatnostima.

Definicije

Zaposleni obuhvaćaju zaposlenike u pravnim osobama i obrtu i srodnim djelatnostima i vlasnike obrta i srodne djelatnosti.

Zaposlenici su osobe koje su zasnovale radni odnos sa poslodavcem (pravnom ili fizičkom osobom), bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena.

Vlasnik obrta ili srodne djelatnosti je osoba koja je vlastitim sredstvima osnovala obrt ili srodnu djelatnost, u kojoj u svoje ime i za svoj račun sama ili uz pomoć zaposlenika obavlja djelatnost.

Nezaposlene osobe su osobe bez zaposlenja, sposobne za rad, starosne dobi od 15 do 65 godina, evidentirane u biroima za zapošljavanje.

Neto plaća obuhvaća isplaćenu plaću za obavljenu rad, kao i naknade plaća po osnovu radnog odnosa za: godišnji odmor, plaćeni dopust, državne praznike i neradne dane utvrđene zakonom, bolovanja koja idu na teret poslovnog subjekta, plaćeno odsustvo sa posla, zastoje u poslu bez krivnje zaposlenog.

Neto plaća ne obuhvaća ostala lična primanja kao što su: topli obrok, prevoz, regres, solidarna pomoć, jednokratna novčana pomoć i slično. Ne uključuju se ni primanja po ugovoru o povremenim i privremenim poslovima, naknade za autorska djela, otpremnine i jubilarne nagrade, ostale beneficije zaposlenih, te naknade za bolovanja koja ne idu na teret poslodavca.

U neto plaću ne ulazi akontacija poreza na dohodak.

Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plaća po zaposlenome izračunava se dijeljenjem ukupnih isplata brojem zaposlenih koji su primili isplate.

Bruto plaća obuhvaća neto plaću plus zakonom propisana obavezna izdvajanja iz bruto plaće (doprinosi iz bruto plaće i akontacija poreza na dohodak).

Nominalni indeksi neto i bruto plaća izračunavaju se iz podataka o prosječnim mjesečnim iznosima neto i bruto plaća za odgovarajuće godine.

Realni indeksi neto i bruto plaća izračunavaju se dijeljenjem nominalnih indeksa neto i bruto plaća sa indeksom potrošačkih cijena .

ZAPOSLENE, NEZAPOSLENE OSOBE I NETO PLAĆE PO OPĆINAMA - godišnji prosjek 2017.

	Zaposleni ¹⁾	Nezaposleni ²⁾	Neto plaća u KM	Bruto plaća u KM
Kanton Sarajevo	144,223	67,118	1,053	1,633
Centar Sarajevo	44,399	7,423	1,217	1,896
Hadžići	4,384	5,405	845	1,302
Iliđža	21,726	11,058	876	1,348
Ilijaš	4,031	4,945	661	1,002
Novi Grad Sarajevo	27,533	18,623	917	1,418
Novo Sarajevo	25,493	8,148	1,176	1,831
Stari Grad Sarajevo	10,997	5,960	1,041	1,610
Trnovo	291	482	776	1,183
Vogošća	5,369	5,074	788	1,206

¹⁾ Podaci o ukupnom broju zaposlenih osoba u Federaciji BiH dobiveni su obradom podataka koji su preuzeti iz administrativnog izvora, Porezne uprave Federacije BiH (puni obuhvat). U podatke o ukupnom broju zaposlenih u Federaciji BiH uključen je broj zaposlenih u odbrani, ali nije razvrstan po kantonima.

Izvor: Federalni zavod za zapošljavanje

NEZAPOSLENE OSOBE PREMA STRUČNOJ SPREMI, stanje decembar/prosinac

Općine	Ukupno	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
2013	72,493	8,331	901	21,411	380	451	19,557	422	21,040
2014	71,415	8,224	852	21,565	354	391	19,582	381	20,066
2015	72,545	9,306	825	22,582	349	367	19,297	366	19,453
2016	69,163	8,652	751	21,801	341	316	18,161	348	18,793
2017	66,325	8,764	667	20,833	321	316	17,246	348	17,830
Centar	7,458	1,565	127	2,497	42	27	1,632	35	1,533
Hadžići	5,349	309	14	1,378	1	13	1,660	17	1,957
Ilidža	10,952	1,207	93	3,427	57	61	2,934	95	3,078
Ilijaš	4,872	314	10	1,129	17	12	1,377	31	1,982
Novi Grad	18,203	2,314	182	5,810	96	100	4,921	83	4,697
Novo Sarajevo	8,044	1,702	139	2,847	56	40	1,753	44	1,463
Stari Grad	5,896	813	61	2,066	35	40	1,550	23	1,308
Trnovo	485	29	2	127	1	3	101	-	222
Vogošća	5,066	511	39	1,552	16	20	1,318	20	1,590

Podaci o nezaposlenosti preuzeti su od Federalnog zavoda za zapošljavanje.

OKOLIŠ

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

OTPAD

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o komunalnom otpadu prikupljaju se na osnovu redovnih / redovitih godišnjih izvještaja o prikupljenom i odloženom otpadu koje podnose komunalna preduzeća / poduzeća koja se bave prikupljanjem i odvozom otpada, kao i preduzeća / poduzeća koja upravljaju deponijama i odlagalištima otpada. Izvještaji se zasnivaju na dokumentaciji i evidenciji, a tamo gdje to nije moguće na procjeni.

Podaci o otpadu iz proizvodnih djelatnosti se prikupljaju godišnjim izvještajima koje dostavljaju poslovni subjekti iz područja: vađenje ruda i kamena, prerađivačka industrija, proizvodnja i snabdijevanje / opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija i građevinarstvo.

U skladu sa preporukama i standardima sadržanim u evropskoj Regulativi o statistici otpada 2150/2002/EC, podaci o nastalom otpadu prikupljaju se i predstavljaju prema Klasifikaciji ekonomskih djelatnosti i vrsti otpada. Opasni i neopasni otpad klasifikovan je prema šiframa Evropskog statističkog kataloga otpada (EWC-Stat).

Obuhvatnost i uporedivost podataka

Izvještajima o prikupljenom i odloženom otpadu obuhvaćena su komunalna preduzeća/poduzeća koja se bave prikupljanjem, transportom i odlaganjem otpada, kao i preduzeća koja upravljaju deponijama i odlagalištima otpada.

Podaci o otpadu iz proizvodnih djelatnosti prikupljaju se od preduzeća/poduzeća čija je pretežna djelatnost po Klasifikaciji djelatnosti KD BiH 2010 razvrstana u područja: vađenje ruda i kamena (B), prerađivačka industrija (C), proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija i građevinarstvo (F), a koja imaju deset i više zaposlenih.

Definicije

Otpad je svaki predmet ili materija koju vlasnik odlaže, namjerava ili mora odložiti u skladu sa jednom od kategorija navedenih u Pravilniku o kategorijama otpada prema listama, ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05).

Komunalni otpad predstavlja otpad iz domaćinstava / kućanstava, kao i drugi otpad koji je po svojoj prirodi ili sastavu sličan otpadu iz domaćinstava / kućanstava, a potiče od poslovnih subjekata.

Inertni otpad je otpad koji ne podliježe bitnim fizikalnim, hemijskim/kemijskim i/ili biološkim promjenama, a određen je propisom iz člana/članka 4. Zakona o upravljanju otpadom Federacije BiH.

Neopasni otpad je otpad koji je po sastavu i svojstvima određen kao neopasni otpad propisom iz člana/članka 4. Zakona o upravljanju otpadom Federacije BiH.

Opasni otpad je svaki otpad koji je po sastavu i svojstvima određen kao opasni otpad propisom iz člana/članka 4. Zakona o upravljanju otpadom Federacije BiH.

Proizvodni otpad je otpad koji nastaje u proizvodnom procesu u industriji, obrtu i drugim procesima, a po sastavu i svojstvima razlikuje se od komunalnog otpada. Proizvodnim otpadom ne smatraju se ostaci iz proizvodnog procesa koji se koriste u proizvodnom procesu istog proizvođača.

Proizvođač otpada je svaka osoba čijom aktivnošću nastaje otpad (izvorni proizvođač) i/ili koja prethodnom obradom, miješanjem ili drugim postupkom mijenja sastav ili svojstva otpada.

Prikupljanje otpada je djelatnost sistematskog prikupljanja, i po mogućnosti, sortiranja otpada u cilju olakšanja budućeg tretmana.

Odlaganje otpada je aktivnost koja ima za cilj konačno zbrinjavanje otpada koji se ne može ili ne namjerava ponovo upotrijebiti.

ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODE

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o zaštićenim područjima prirode preuzeti su od Federalnog ministarstva okoliša i turizma.

Definicije

Nacionalni park jest prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i/ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti, obuhvaća jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmijenjenih ekoloških sistema i ponajprije je namijenjen očuvanju izvornih prirodnih vrijednosti.

Spomenik prirode je pojedinačni neizmijenjeni dio ili skupina dijelova žive ili nežive prirode koja ima ekološku, znanstvenu, estetsku ili odgojno - obrazovnu vrijednost. Spomenik prirode može biti geološki (paleontološki, mineraloški, hidrogeološki, strukturno - geološki, naftno - geološki, sedimentološki i dr.), geomorfološki (špilja, jama, soliterna stijena i dr.), hidrološki (vodotok, slap, jezero i dr.), botanički (rijedak ili zbog lokacije važan primjerak biljnog svijeta i dr.), prostorno mali botanički i zoološki lokalitet i drugo.

Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne i nacionalne važnosti, s naglašenim pejzažnim, vaspitno/odgojno - obrazovnim, kulturno - povijesnim i turističko - rekreacijskim vrijednostima.

Značajni krajolik - područje jest prirodni ili kultivirani predio velike ambijentalne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno-historijske vrijednosti ili krajolik očuvanih jedinstvenih obilježja svojstvenih pojedinom području.

NASTALI OTPAD PO PODRUČJIMA KLASIFIKACIJE DJELATNOSTI KD BiH 2010

KD BiH 2010		2012*	2014*	2016
	Ukupno	27,597	23,329	24,462
B	Vađenje ruda i kamena	403	-	-
C	Prerađivačka industrija	24,465	20,511	23,108
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	197	90	122
F	Građevinarstvo	2,531	2,728	1,231

PRIKUPLJENI I ODLOŽENI OTPAD

Kantoni	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	2017
UKUPNO						
ukupno prikupljeno otpada	196,765	198,837	205,810	199,627	180,628	157,802
ukupno odloženo otpada	227,275	243,096	246,961	219,148	206,647	243,175

OBRAZOVANJE

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o dječijim vrtićima, djeci i odgojiteljima prikupljaju se godišnjim izvještajima sa stanjem 01. oktobar/listopad tekuće godine.

Podaci za osnovno i srednje obrazovanje koji se objavljuju, rezultat su redovnog/redovitog godišnjeg istraživanja, stanje 25.09.

Od 2015./2016. školske godine (u godišnjaku 2014./2015.), statističko istaživanje iz osnovnog i srednjeg obrazovanja prelazi na novi način prikupljanja podataka, putem elektronskih obrazaca i dolazi do primjene nove metodologije usklađene sa međunarodnom standardnom klasifikacijom obrazovanja. Uvođenjem nove metodologije dolazi do promjena u prikupljanju i publikovanju podataka, te se podaci prikupljaju samo za početak školske godine sa stanjem 25.09. Shodno tome, od 2014./2015. školske godine podaci za kraj školske godine biće zamijenjeni podacima za početak školske godine.

Kod redovnih/redovitih srednjih škola broj škola prikazan je u ukupnom zbiru redovnih/redovitih srednjih škola. Broj škola po vrstama (gimnazije, tehničke i srodne, stručne/strukovne i umjetničke škole) nismo u mogućnosti iskazati, jer jedna mješovita škola, kao pravni subjekt, može u svom sastavu imati više vrsta škola.

Podaci o upisanim studentima na visokoškolskim ustanovama prikupljaju se na osnovu/temelju obrazaca koje popunjavaju studenti prilikom upisa u zimski semestar svake školske godine.

Podaci o studentima koji su diplomirali, te o broju kandidata koji su stekli naslov magistra ili doktora nauka/znanosti tokom/tijekom kalendarske godine prikupljaju se također na osnovu/temelju obrazaca koje popunjavaju studenti, odnosno kandidati, prilikom diplomiranja odnosno odbrane/obrane magistarskog rada ili doktorske disertacije/dizertacije.

Podaci za doktore nauka/znanosti odnose se na kalendarsku godinu u kojoj je kandidat odbranio/obranio doktorsku disertaciju, a ne na godinu u kojoj je uveden u registar doktora nauka/znanosti.

Podaci o nastavnicima visokoškolskih ustanova prikupljaju se izvještajima o nastavnom osoblju sa stanjem 31. oktobra/listopada tekuće školske godine.

Podaci uključuju sve nastavnike i suradnike u nastavi koji predaju na visokoškolskim ustanovama i koji ne predstavljaju fizički broj osoba, jer nastavnik i suradnik u nastavi može predavati na dva i više fakulteta. Podaci također uključuju i nastavnike i suradnike u nastavi prikazane u ekvivalentu pune zaposlenosti/ angažiranosti (FTE- full time equivalent), koji približno odgovaraju stvarnom broju fizičkih osoba, a dobiveni su kao izračun izražen jedinicom pune zaposlenosti/ angažiranosti.

Za nastavnike i suradnike koji rade s kraćim od punog radnog vremena ili su angažirani po ugovoru o djelu (manje od 90% i više od 10%) izračunava se Ekvivalent pune zaposlenosti (FTE). 1.primjer: 4 osobe zaposlene ili su angažirane ugovorom o djelu školsku godinu samo polovinu radnog vremena ($4 \times 0,5 = 2,0$) 2.primjer: 3 osobe zaposlene ili su angažirane ugovorom o djelu cijelu školsku godinu samo 20% radnog vremena ($3 \times 0,2 = 0,6$) 3.primjer: 1 osoba zaposlena ili je angažirana ugovorom o djelu 1/2 semestara puno r.v. ($1 \times 0,5 = 0,5$) 4.primjer: 2 osobe zaposlene ili su angažirane ugovorom o djelu 3 mjeseca samo 25% r.v. ($2 \times 0,25 = 0,5$).

Redovno/Redovito obrazovanje

Predškolsko obrazovanje je obavezno/obvezno propisana članom 16 Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 88/07) i obuhvaća obrazovanje djece u godini pred polazak u školu.¹⁾

Osnovno obrazovanje traje devet (osam) godina i obavezno/obvezno je za svu djecu od šeste (ili sedme) do petnaeste godine života. Cilj osnovnog obrazovanja je stjecanje općeg znanja, a ostvaruje se prema jedinstvenom nastavno programu.

Prelazak na devetogodišnje osnovno obrazovanje počeo je od školske 2004/2005 godine i povezan je sa promjenama u strukturi i organizaciji osnovnog odgoja i obrazovanja.

Srednje obrazovanje nakon završetka osnovnog školovanja omogućuje stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja. Srednje obrazovanje nije obavezno/obvezno. Vrste srednjih škola, ovisno o vrsti nastavno plana i programa jesu:

- gimnazije – izvode nastavni plan i program u trajanju od četiri godine, a mogu biti opće i specijalizirane; pripremaju učenike za nastavak školovanja na visokoškolskim ustanovama;

- stručne/strukovne škole – izvode nastavni plan i program u trajanju od tri (ili četiri) godine. Na kraju svog školovanja učenici ovih škola polažu završni ispit i osposobljavaju se za tržište rada ili da bi nastavili školovanje u visokoškolskom obrazovanju.
- tehničke i srodne škole – školovanje traje četiri godine. Pripremaju učenike za tržište rada i za nastavak školovanja na visokoškolskim institucijama;
- umjetničke škole – školovanje traje četiri godine, a mogu biti muzičke/glazbene, baletne i likovne. Pripremaju učenike za tržište rada i za nastavak školovanja na umjetničkim akademijama;
- vjerske škole – školovanje traje četiri godine. Pripremaju učenike za tržište rada i za nastavak školovanja na visokoškolskim institucijama.

Više i visoko obrazovanje provodi se na visokoškolskim ustanovama nakon završene srednje škole. Organizirano je kao:

- stručni studij, koji osposobljava studenta za visokostručni ili umjetnički rad, a traje dvije do tri godine
- sveučilišni studij, koji osposobljava studenta za visokostručni ili umjetnički rad i priprema ga za naučni/znanstveni rad, a traje najmanje četiri godine.
- postdiplomski magistarski studij koji studenta, nakon završenog sveučilišnog studija, priprema za stjecanje akademskog naslova magistra.

Posebno obrazovanje

Osnovne muzičke/glazbene i baletne škole pripremaju učenike za nastavak školovanja u srednjim muzičkim/glazbenim i baletnim školama. Učenici tih škola obavezno/obvezno osnovno školovanje stječu paralelno u redovnim/redovitim osnovnim školama.

Osnovno obrazovanje djece i omladine/mladeži s teškoćama u razvoju provodi se u osnovnoj školi u posebnim odgojno-obrazovnim grupama i razrednim odjelima u okviru škole. Iznimno za djecu s većim teškoćama u razvoju osnovno školovanje obavlja se u posebnim ustanovama odgoja i obrazovanja.

Srednje obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju organizira se uz primjenu individualnih postupaka u redovnim/redovitim ili posebnim razrednim odjelima i obrazovnim grupama.

Definicije

Obrazovni sistem/sustav Federacije Bosne i Hercegovine uključuje predškolsko (ISCED 0), osnovno (ISCED 1&2), srednje (ISCED 3&4) i visoko (ISCED 5,6,7&8) obrazovanje. Osnovno i srednje obrazovanje organizirano je kao redovno/redovito obrazovanje i posebno obrazovanje koje uključuje obrazovanje djece i omladine/mladeži s teškoćama u razvoju i osnovno umjetničko obrazovanje koje priprema djecu za nastavak školovanja u srednjim umjetničkim školama.

Dječiji vrtići su ustanove koje pružaju usluge njege, odgoja i zaštite djece predškolske dobi.

U statistici obrazovanja školom se smatra skupina učenika koja pohađa nastavu određene vrste i stepena/stupnja po istovrsnom nastavnom planu i programu, bez obzira na to nalazi li se ta skupina učenika pod posrednim ili neposrednim rukovodstvom jedne uprave ili ima zajedničku upravu s drugim školskim jedinicama različite vrste i stepena/stupnja obrazovanja. Svaka teritorijalno odvojena jedinica (razredni odjel) iste vrste smatra se također školom (školskom jedinicom).

Obzirom da se u osnovnim školama izvodi istovremeno nastava po osmogodišnjem i devetogodišnjem programu obrazovanja, a u nekim kantonima isključivo se obavlja nastava po devetogodišnjem programu, nije izvršena podjela škola na osnovu programa rada. Iz tih razloga prikazuje se broj škola po programu osmogodišnjeg obrazovanja.

Kod redovnih/redovnih srednjih škola broj škola prikazan je u ukupnom zbiru redovnih/redovnih srednjih škola. Broj škola po vrstama (gimnazije, tehničke i srodne, stručne/strukovne i umjetničke škole) nismo u mogućnosti iskazati, jer jedna mješovita škola, kao pravni subjekt, može u svom sastavu imati više vrsta škola.

Visokoškolske ustanove su univerziteti /sveučilišta, (fakultet i umjetnička akademija kao jedinice u njenom sastavu) i visoke škole. Univerzitet/Sveučilište je ustanova koja osniva i provodi univerzitetske/sveučilišne studije u najmanje dva naučna/znanstvena ili umjetnička područja u većem broju polja te interdisciplinarnu studiju kao autonomni i integrirani proces, neposredno ili putem jedinica u sastavu (fakulteta, umjetničkih akademija, instituta). Univerzitetski/Sveučilišni studij osposobljava studente za obavljanje poslova u nauci/znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito te ih osposobljava za razvoj i primjenu naučnih/znanstvenih i stručnih dostignuća.

Univerzitetsko/Sveučilišno obrazovanje obuhvaća dodiplomski, diplomski i poslijediplomski studij. U skladu/sukladno s europskim sistemom prijenosa bodova (ECTS) jednom godinom studija se u pravilu stječe 60 ECTS bodova.

Dodiplomski univerzitetski/sveučilišni studij, koji u pravilu traje tri do četiri godine i kojim se stječe od 180 do 240 ECTS bodova, osposobljava studente za diplomski studij, te im daje mogućnost zapošljavanja na određenim stručnim poslovima.

Diplomski univerzitetski/sveučilišni studij traje u pravilu jednu do dvije godine. Njime se stječe 60 do 120 ECTS bodova, te ukupan broj bodova koji se stječu na dodiplomskom i diplomskom studiju iznosi najmanje 300 ECTS bodova.

ISCED 2011 – International Standard Classification of Education – Međunarodna standardizirana klasifikacija obrazovanja koristi se prema preporuci UNESCO-a, OECD-a, EUROSTAT-a i drugih međunarodnih organizacija za prikazivanje svih podataka o obrazovanju i omogućuje usporedivost podataka o obrazovanju na međunarodnom nivou/razini.

ISCED ima dvije glavne ukrštene varijable: stepen/stupanj obrazovanja i područje obrazovanja.

Stupnjevi/stepeni obrazovanja, koji odgovaraju u školskom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine jesu:

ISCED 0 - predškolsko obrazovanje djece od treće godine do polaska u osnovnu školu;

ISCED 1 - niže osnovno obrazovanje od I - IV razreda prema osmogodišnjem programu; odnosno od I - V razreda prema devetogodišnjem programu obrazovanja;

ISCED 2 - više osnovno obrazovanje od V - VIII razreda prema osmogodišnjem programu; odnosno od VI - IX razreda prema devetogodišnjem programu obrazovanja;

ISCED 3 - srednje obrazovanje;

ISCED 4 - postsrednje obrazovanje (specijalistički programi za odrasle)

ISCED 5 - više obrazovanje po starom načinu studiranja (VI stepen)

ISCED 6 - VII stepen po starom programu studiranja(trajanje 4-5 godina), I ciklus po novom programu.

ISCED 7 - visoko obrazovanje po starom programu VII stepen (trajanje 5-6 godina), II ciklus "master" po novom programu i integrirani I i II ciklus po novom programu.

ISCED 8 - naučni/znanstveni stepen - doktorat

1) Okvirni zakon o predškolskom obrazovanju u BiH nije implementiran u svim kantonima u FBiH.

REDOVNO/REDOVITO OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE, 2016./2017

	Škole	Učenici			Nastavno osoblje	
		svega	učenice	završili školu	svega	žene
Redovne osnovne škole	89	37,077	18,124	3,872	2,627	2,056
Škole za djecu sa posebnim potrebama	4	259	101	28	78	59
Redovne srednje škole	35	15,926	7,961	2,992	1,545	1,058
Škole za učenike sa posebnim potrebama	3	133	44	28	49	36
Vjerske škole	1	499	281	111	29	14
Osnovne muzičke škole	4	1,337	815	-	114	81
Osnovne baletske škole	...	40	30	-	-	-

Napomena: Prema novoj metodologiji obrazovanja od 2014./15. školske godine nastavnici područnih škola i drugih programa unutar matične škole se prikazuju zbirno u matičnoj školi.

VISOKO OBRAZOVANJE

		Broj visokoškolskih ustanova	Upisani studenti		
			Ukupno	Žene	Od toga redovni/redoviti studenti
UNIVERZITET SARAJEVO	2014/15	36	34,069	19,424	27,221
	2015/16	37	34,673	19,988	28,189
	2016/17	38	32,214	18,827	25,449
	2017/18	37	28,755	16,855	22,997
PRIVATNE VISOKOŠKOLSKE ORGANIZACIJE	2014/15	28	30,866	18,177	24,020
	2015/16	28	31,172	18,563	24,711
	2016/17	23	28,302	17,282	22,037
	2017/18	25	24,829	15,251	19,527
VJERSKI VISOKOŠKOLSKE USTANOVE	2014/15	8	3,203	1,247	3,201
	2015/16	9	3,501	1,425	3,478
	2016/17	12	3,127	1,373	3,023
	2017/18	9	3,172	1,424	3,062
	2014/15	3	711	173	340
	2015/16	3	757	175	350
	2016/17	3	785	172	389
	2017/18	3	754	180	408

	Diplomirani studenti, 2017			
	Ukupno	Žene	Od toga redovni/redoviti studenti	žene
Grad Sarajevo	5,116	3,130	3,296	2,025
Javne visokoškolske ustanove	4,507	2,829	2,797	1,772
Privatne visokoškolske ustanove	516	276	447	237
Vjerske Visokoškolske Ustanove	93	25	52	16

Napomena: Podaci za 2017/18 su prethodni.

KULTURA, UMJETNOST I SPORT METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori podataka

Podaci iz oblasti kulture i umjetnosti koji se objavljuju u ovom godišnjaku rezultat su agregiranja podataka uporedivih godišnjih istraživanja koja provodi Federalni zavod za statistiku.

Obuhvat

Podaci o subjektima iz oblasti kulture i njihovim aktivnostima, odnose se na kalendarsku godinu.

Definicije

Muzej je stalna neprofitabilna ustanova u službi društva, koja se bavi sistematskim prikupljanjem, čuvanjem, naučnom obradom, objavljivanjem i izlaganjem (ekspozicijom) kulturnog i prirodnog naslijeđa (baštine), a koja je otvorena javnosti s ciljem proučavanja, dokumentiranja, obrazovanja, zabave i interaktivne komunikacije.

Osnovne funkcije muzeja su: prikupljanje, čuvanje, izlaganje, naučno proučavanje, objavljivanje i animacija.

Muzejska zbirka je skup muzejskih predmeta, sistematski sakupljenih tokom određenog vremena i sa određenog prostora.

Muzejsku djelatnost obavljaju: muzeji, memorijalni muzeji, spomen-područja koja se bave muzejskom djelatnošću, muzeji na otvorenom, muzejske spomen-kuće, pinakoteke, gliptoteke i sl.

Muzejski zbirni fond je skup muzejskih zbirki.

Stalna postavka je javno izlaganje muzejskih predmeta i jedan od osnovnih oblika komunikacije muzeja.

Muzeji opće namjene imaju više tematski različitih zbirki, koje se odnose na uže ili šire područje - mjesto, grad, entitet.

Posebni/ specijalizirani muzeji prikupljaju građu određene vrste i mogu biti:

- društveno-historijski
- prirodnjački
- ekonomsko-tehnički
- umjetnički

Umjetničke galerije koje imaju muzejsku građu, smatraju se muzejima.

Biblioteka je sređena zbirka štampanog, pisanog ili drugim sredstvima umnoženog materijala i drugih dokumenata, uključujući grafičke i audio-vizuelne dokumente, koji su pristupačni stanovništvu.

Vrste biblioteka

Nacionalne biblioteke su biblioteke koje prikupljaju, obrađuju, čuvaju i daju na korišćenje cjelokupnu bibliotečku građu sa područja zemlje i koje na osnovi zakona primaju i čuvaju obavezan primjerak, bez obzira na njegov naziv. Nacionalna biblioteka može obavljati i druge zadatke, npr. da izdaje nacionalnu bibliografiju, da posjeduje reprezentativni fond strane literature uključujući i literaturu o svojoj zemlji, da bude bibliografski informativni centar, da izdaje retrospektivnu nacionalnu bibliografiju, da razvija saradnju između biblioteka i unapređuje njihov rad. Biblioteke koje nose naziv "nacionalna biblioteka", ali koje ne odgovaraju definiciji ne treba svrstavati u kategoriju nacionalnih biblioteka. Međutim, ukoliko univerzitetska biblioteka vrši funkciju nacionalne biblioteke, treba je svrstati u ovu kategoriju, bez obzira na njen naziv.

Biblioteke visokoškolskih ustanova su biblioteke namijenjene prvenstveno studentima i nastavnom osoblju univerziteta i drugih visokoškolskih ustanova, a pomažu naučnoistraživački i nastavni rad tih ustanova. Ove biblioteke mogu biti pristupačne i široj javnosti. One mogu biti:

Univerzitetske biblioteke, ili grupa biblioteka koje mogu biti smještene u posebne prostorije (različito locirane), ali imaju zajedničkog upravnika. Zadatak univerzitetske biblioteke je da pomaže naučnoistraživački i nastavni rad na univerzitetu, da nabavlja i obrađuje bibliotečku građu od značaja za cijeli univerzitet, da tu građu daje na korišćenje, da razvija bibliografsku - informativnu djelatnost i saradnju između biblioteka visokoškolskih ustanova.

Biblioteke fakulteta, umjetničkih akademija, visokih škola, instituta i katedri u okviru univerziteta, a koje nisu pod rukovodstvom ili administrativnom upravom univerzitetske biblioteke. Bibliotečki fond tih biblioteka odnosi se većim dijelom na jednu određenu naučnu granu (npr. medicina, pravo, ekonomija itd.) ili grupu srodnih grana, a prvenstveno su namijenjene studentima i nastavnom osoblju s ciljem provedbe nastavnih programa i naučnog rada. Mogu biti pristupačne i široj javnosti.

Školske biblioteke (srednja i osnovna škola, predškolska ustanova) su jedinice odgojno-obrazovnog sistema škole. Njihova je zadaća da unapređuju sve oblike i metode odgojno-obrazovnog procesa, pomažu u stručnom usavršavanju nastavnika i učenika i stvaraju naviku čitanja i korištenja bibliotečkih usluga.

Specijalne biblioteke su biblioteke u sastavu predstavničkih organa i organa uprave, naučnoistraživačkih institucija (izuzev biblioteka univerzitetskih instituta), naučnih i stručnih društava ili udruženja, muzeja, galerija, arhiva, kao i biblioteke društvenih organizacija, preduzeća, komora ili drugih institucija i manastirske biblioteke. Bibliotečki fond specijalnih biblioteka najvećim dijelom se odnosi na jednu oblast ili granu; prirodne nauke društvene nauke, poljoprivrede, medicina, tehnika, pravo, historija i sl. One zadovoljavaju potrebe za bibliotečkom građom i obavještenjima, u prvom redu članova matične ustanove, i pomažu im da u stručnom i istraživačkom radu unutar određenog specijaliziranog područja dobiju pouzdana obavještenja i primarne dokumente.

Narodne biblioteke besplatno ili uz minimalnu naknadu opslužuju široku javnost određenog područja.

Arhiv je ustanova u kojoj se trajno čuva, stručno obrađuje i daje na korištenje arhivska građa.

Opći arhiv je ustanova/preduzeće koja obavlja arhivsku djelatnost na javnoj arhivskoj građi iz svih društvenih oblasti.

Specijalni/specijalizirani arhiv je ustanova/preduzeće ili organizaciona jedinica (u sastavu), koja obavlja arhivsku djelatnost na arhivskoj građi određenog tvorca ili određene grane djelatnosti (diplomatski, vojni, univerzitetski, pozorišni i sl.).

Privatni arhiv je ustanova/preduzeće koje obavlja arhivsku djelatnost a osnivač mu je pravno ili fizičko lice.

Zbirka - skup dokumenata različite provenijencije prema temama, vrstama dokumenata i sl.

Arhivska građa - pisani, crtani, štampani, fotografirani, filmovani, tonografirani izvorni ili reproducirani materijal od posebnog značaja za istoriju, kulturu i druge društvene potrebe, koji je nastao radom vladinih organa i organizacija, društveno - političkih organizacija i njihovih organa, građanskih pravnih lica i pojedinaca, bez obzira gdje je i kada nastao i da li se nalazi u ustanovama zaštite ili van njih.

Galerija je prostor u kojem su izložena umjetnička djela. Pod pojmom umjetničko djelo ovdje podrazumijevamo djela likovne umjetnosti. U galerijama se obično izlažu slike ali i skulpture, fotografije, ilustracije, instalacije i djela primijenjene umjetnosti.

Filharmonija ili simfonijski orkestri su muzički sastavi profesionalnih muzičara koji izvode simfonijski i koncertni program. Organizacijski mogu biti samostalni ili u sastavu neke druge ustanove.

Profesionalni orkestri su sastavi profesionalnih muzičara koji izvode simfonijski i koncertni program (umjetnička muzička djela). Organizacijski mogu biti samostalni ili u sastavu neke druge ustanove.

Ansambli mogu biti gudački, duhački, džez, rok, itd. U džez ansamblima su obično uključeni duhački instrumenti: saksofoni, trube, tromboni i sl., nešto od pratećih instrumenata kao električna gitara, klavir i sl., zatim bas gitara ili kontrabas, kao i bubnjevi odnosno neki drugi instrument iz grupe udaraljki. U rok ansamblima koji se obično nazivaju rok bendovi uvijek su zastupljene gitare, klavijature (sintisajzer i sl.), te ritam sekcija koju čine bas gitara i bubnjevi.

Muzički ansambl je grupa ljudi koji izvode instrumentalnu ili vokalnu muziku. U svakom muzičkom stilu različite norme su razvijene za veličine i sastave različitih ansambala, kao i za repertoar pjesama ili muzičkih djela koje ti ansambli izvode.

Festival je događaj koji se odvija u više dana na jednom ili više pozornica/mjesta uz mnoge dodatne sadržaje. Po svom karakteru može biti muzički, filmski, literarni, likovni, itd.

Profesionalno pozorište koje ima više stalnih scena (posebno izdvojenih, kao i malu scenu) na kojima profesionalni ansambl daje pozorišne predstave ispunit će zaseban obrazac za svaku izdvojenu scenu. Ukoliko se na jednoj sceni daje više vrsta djela (drama, opera i balet), tu scenu treba smatrati jednim pozorištem.

Profesionalno pozorište za djecu je pozorište koje redovito daje predstave za djecu.

Profesionalno pozorište za mlade je pozorište koje redovito daje predstave za mlade.

Amaterskim pozorištem smatra se pozorište u čijem su ansamblu pretežno glumci amateri, a organizaciono je samostalno ili u sastavu kulturno-umjetničkog društva, doma kulture ili druge ustanove - preduzeća.

Festival folklor je scenski prikaz folklor na sceni s pratećim programima folklornih umjetnosti, koji traje najmanje 3 dana uzastopno i u kojem sudjeluju najmanje 3 skupine iz 3 različite države (osim državno-domaćina) po odabiru krovnih udruga folklor iz tih država.

Smotra folklor predstavlja zajednički scenski nastup svih društava određenog nivoa (općina, kantona, entiteta, država, uz obavezno praćenje svih nastupa od strane tima stručnjaka, organiziran okrugli stol, gdje zapisnike stručnog kolegija krovna organizacija koristi za praćenje rada društava i selekciju programa i društava za nastupe na smotrama višeg nivoa (s općinskog na kantonalni itd.).

Druge manifestacije, revijalne smotre i koncerti su sve druge manifestacije koje nemaju obavezu pozivanja svih društava iz okruženja, ili (festivali) iz određenih država po odlukama njihovih tijela, i nemaju timove stručnjaka, niti organizuju okrugli stol.

Kulturna dobra mogu biti nepokretna i pokretna.

Prema fizičkim, umjetničkim, kulturnim, naučnim i historijskim svojstvima, **nepokretna kulturna dobra** su:

- spomenici kulture
- prostorne kulturno-historijske cjeline
- arheološka nalazišta
- znamenita mjesta.

Pokretna kulturna dobra su:

- umjetnička djela i historijski predmeti
- arhivska građa
- filmska građa
- stara i rijetka knjiga.

Prirodno dobro

upisane u registar zaštićenih prirodnih dobara, a odnose se na zaštitne kategorije (zaštićena prirodna područja, nacionalne parkove, spomenike prirode, područja upravljanja staništem, zaštićene pejzaže, zaštićena područja za upravljanje resursima), uključujući i vodene površine koje su u njihovom sastavu, zaštićene minerale i fosile, te zaštićene vrste biljaka, gljiva i životinja, uključujući mrtve primjerke divljih vrsta, njihove dijelove i derivate, zaštićene na temelju Zakona o zaštiti prirode, posebnih zakona i međunarodnih ugovora čija je zemlja potpisnica i Bosna i Hercegovina.

Separat zaštite naslijeđa u oblasti prostornog i urbanističkog planiranja - elaborat koji predstavlja informaciono-dokumentacionu osnovu za izradu dokumenata prostornog uređenja, a sadrži relevantne informacije o kulturno-historijskom i prirodnom naslijeđu i smjernice za njegovo korištenje, zaštitu i očuvanje; Segment dokumenta prostornog uređenja, koji predstavlja zaokruženu cjelinu i sadrži relevantne informacije o kulturno-historijskom i prirodnom naslijeđu u obuhvatu dokumenta i smjernice za njegovo korišćenje, zaštitu i očuvanje.

Vlastiti program – označava programske segmente koji se sastoje od vlastite produkcije, koprodukcije i kupljenih/ nabavljenih programa.

Vlastita produkcija – označava programske segmente koje je korisnik dozvole u potpunosti proizveo sam, uz pomoć svojih materijalnih i ljudskih resursa, ili koji su proizvedeni od strane nezavisne produkcijske kuće po narudžbi i na račun korisnika dozvole.

Koprodukcija – označava programske segmente u čijoj je produkciji dijelom učestvovao korisnik dozvole sa svojim materijalnim i ljudskim resursima.

Kupljeni/nabavljeni program – označava programske segmente za koje korisnik dozvole ima osigurana prava na emitiranje i radiodifuziju.

Reemitirani program – označava program koji jedna rtv-stanica emitira u radiodifuziji, a druga rtv-stanica ga u isto vrijeme u potpunosti preuzima u svrhu emitiranja u radiodifuziji.

Razmijenjeni program – označava dijelove programa koji razmjenjuju dvije ili više rtv-stanica.

Dugometražni je svaki film koji može da služi kao osnovni program jedne projekcije, tj. najmanje dužine trajanja 60 minuta.

Kratkometražni je svaki film dužine trajanja do 60 minuta.

Kinom - se smatra sala ili otvoreni prostor opremljen uređajima za javno prikazivanje filmova. Kina mogu raditi kao samostalni subjekti ili u sastavu preduzeća za prikazivanje filmova, kulturno-obrazovnih ustanova, škola i drugih institucija.

Dugometražni je svaki film koji može da služi kao osnovni program jedne projekcije, tj. najmanje dužine trajanja 60 minuta.

Domaće kinematografsko djelo je kinematografsko djelo koje ispunjava sljedeće uslove:

- da je kinematografsko djelo proizveo domaći producent samostalno ili u saradnji sa jednim ili više domaćih ili inozemnih koproducenta,
- da je osoba koja se bavi djelatnošću proizvodnje, distribucije, javnog prikazivanja i iznajmljivanja kinematografskih djela registrirana za obavljanje kinematografske djelatnosti,
- da su većina članova autorskog dijela ekipe državljanji Bosne i Hercegovine,
- da je tematika kinematografskog djela iz kulturnog prostora Bosne i Hercegovine, ili
- da je kinematografsko djelo proizvedeno u koprodukciji sa inozemnim koproducentom u skladu sa odredbama Evropske konvencije o filmskoj koprodukciji.

Promet kinematografskog djela obuhvaća:

- otkup, prodaju, distribuciju i poddistribuciju domaćeg kinematografskog djela,
- otkup, prodaju, distribuciju i poddistribuciju inozemnog kinematografskog djela,
- presnimavanje,
- umnožavanje,
- iznajmljivanje i
- javno prikazivanje kinematografskog djela.

Centri za kulturu su ustanove koje se bave djelatnošću organizacije predstava, kino-prikazivačkom djelatnošću, organizacijom koncerata, izložbi itd.

Sportske organizacije su dobrovoljne organizacije građana koje se osnivaju radi bavljenja sportom, sudjelovanja na sportskim natjecanjima, sportske rekreacije i obuke. Registrirane su kod zakonom određenog tijela državne uprave, odnosno lokalne samouprave navedenih sportskih grana i organizacija .

Šahovske organizacije su dobrovoljne organizacije građana koje su osnovane radi bavljenja šahom, sudjelovanja na šahovskim natjecanjima i afirmacije šaha, a registrirane su kod šahovskog saveza Bosne i Hercegovine.

Lovačka društva jesu dobrovoljne organizacije građana koje se bave lovom, uzgojem i zaštitom divljači te očuvanjem biološke ravnoteže u prirodnim staništima divljači. Registrirana su kod lovačkog saveza Federacije BiH.

Centri za sport i rekreaciju pružaju usluge građanima iz područja sporta i rekreacije, upravljaju sportskim objektima i održavaju iste.

Sportski objekti jesu zatvoreni i otvoreni bazeni, dvorane, stadioni i drugi objekti te prirodne uređene površine koje udovoljavaju uvjetima za bavljenje određenom granom (ili granama) sporta.

POZORIŠTA / KAZALIŠTA

	Pozorišta / kazališta	Predstave	Posjetitelji	Zaposleni
--	-----------------------	-----------	--------------	-----------

Profesionalna pozorišta/kazališta

2016	2	244	60,508	254
Centar Sarajevo	2	244	60,508	254

Amaterska pozorišta/kazališta

2016	1	20	6,400	9
Centar Sarajevo	1	20	6,400	9

Pozorišta/kazališta za mlade

2016	2	137	21,470	58
Centar Sarajevo	2	137	21,470	58

KINA

	Kina	Predstave	Posjetitelji	Zaposleni
2016	4	8,182	304,854	51
Centar	2	8,113	294,774	42
Ilijaš	1	3	80	1
Novi Grad	1	66	10,000	8

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Prikupljanje zdravstveno – statističkih podataka obaveza je Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH i kantonalnih zavoda za javno zdravstvo.

Evidencije se vode upisivanjem podataka u osnovnu medicinsku dokumentaciju (obavezni individualni i zbirni obrasci), a služe kao izvor podataka za statistička istraživanja u području zdravstva Federacije BiH za sva tri nivoa/razine: primarni, sekundarni i tercijarni.

Evidencije trebaju da vode zdravstvene ustanove bez obzira na vrstu vlasništva, zdravstveni radnici/djelatnici privatne prakse, apoteke/ljekarne i druge ovlaštene institucije. Podaci se dostavljaju kantonalnim zavodima za javno zdravstvo u pravilu jednom godišnje za proteklu godinu za zbirne izvještaje, a kontinuirano za individualne listiće.

Radi osiguravanja jedinstvenog sistema/sustava statističkih istraživanja pri vođenju evidencija primjenjuju se, na federalnom nivou, jedinstvena metodološka načela i statistički standardi (definicije, klasifikacije, nomenklature).

Podaci se prikupljaju u skladu sa preporukama i definicijama Svjetske zdravstvene organizacije i redovno/redovito objavljuju u međunarodnim zdravstvenim publikacijama.

Podaci o zdravstvenim i drugim radnicima zaposlenim u zdravstvu odnose se samo na one medicinske i nemedicinske radnike koji su zaposleni na neodređeno vrijeme u zdravstvenoj ustanovi koja podnosi izvještaj.

Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (Sl.novine FBiH 46/10, član 125) sve privatne stomatološke ordinacije sa područja FBiH obavezne su dostavljati izvještaje o svom radu nadležnoj zdravstvenoj ustanovi, u skladu sa propisima o evidencijama u oblasti zdravstva.

Podaci o zaraznim i parazitarnim oboljenjima u potpunosti su preuzeti od Službe za epidemiologiju Zavoda za javno zdravstvo FBiH, a registrirani broj oboljelih se temelji na «Prijavi oboljelog – umrlog od zarazne bolesti».

Definicije

Zdravstvena djelatnost na primarnom nivou/razini obuhvaća djelatnost opće medicine, zdravstvenu zaštitu predškolske i školske djece, higijensko-epidemiološku zaštitu, zaštitu zdravlja usta i zuba, hitnu medicinsku pomoć, medicinu rada, zaštitu zdravlja žena, patronažnu i farmaceutsku djelatnost.

Obavlja se u zdravstvenim ustanovama bez obzira na vrstu vlasništva: domovima zdravlja, ustanovama za hitnu medicinsku pomoć, ustanovama za zdravstvenu njegu u kući, apotekama/ljekarnama te ordinacijama privatne prakse.

Zdravstvena djelatnost na sekundarnom nivou/razini obuhvaća specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu te bolničku zdravstvenu zaštitu koja se provodi u općim i specijalnim bolnicama i lječilištima.

Zdravstvena djelatnost na tercijarnom nivou/razini obuhvaća obavljanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz specijalističkih djelatnosti u kliničkim ustanovama i državnim zdravstvenim zavodima.

Zdravstveni radnici/djelatnici su osobe koje imaju obrazovanje stečeno na medicinskom, stomatološkom ili farmaceutsko-biokemijskom fakultetu te na višim i srednjim školama zdravstvenog usmjerenja.

Bolnica je zdravstvena ustanova opremljena za 24-časovnu ljekarsku i sestrinsku njegu bolesnika, uspostavljanje dijagnoze, tretman i rehabilitaciju oboljelih i povrijeđenih osoba, obično oba, i medicinske i hirurške slučajeve; opremljena sa profesionalno obučanim medicinskim osobljem u čijem sastavu se obično nalazi bar jedan ljekar. Bolnice mogu, mada nije neophodno, pružati usluge i vanbolničkim pacijentima.

Broj bolnica uključuje opće bolnice, specijalne bolnice, akutne i hronične bolnice.

Prema kriterijima OECD akutna bolnica je bolnica sa prosječnim brojem dana ležanja 30 ili manje (Indikator Svjetske zdravstvene organizacije br: 992760).

Pod bolničkom posteljom smatra se postelja opremljena za potpuni cjelodnevni smještaj pacijenata, smještena u dijelovima bolnice u kojima je obezbjeđena kontinuirana zdravstvena njega pacijenata. Broj bolničkih postelja predstavlja mjerilo kapaciteta bolnice.

**ZDRAVSTVENI RADNICI/DJELATNICI U BOLNICAMA, ISPISANI BOLESNICI I BOLESNIČKI DANI
ISPISANIH BOLESNIKA**

	2013	2014	2015	2016	2017
--	------	------	------	------	------

Broj zaposlenih doktora medicine u bolnicama

Kanton Sarajevo	840	853	865	807	726
-----------------	-----	-----	-----	-----	-----

Broj zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom, višom i srednjom stručnom spremom u bolnicama^{u)}

Kanton Sarajevo	2,134	2,044	2,084	1,981	1,750
-----------------	-------	-------	-------	-------	-------

Broj ispisanih bolesnika

Kanton Sarajevo	59,781	58,600	56,578	56,678	57,614
-----------------	--------	--------	--------	--------	--------

Broj bolesničkih dana ispisanih bolesnika u hilj./tis.

Kanton Sarajevo	552,526	537,063	505,171	474,041	435,340
-----------------	---------	---------	---------	---------	---------

RADNICI ZAPOSLENI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA PREMA STEPENU STRUČNE SPREME I PROFILU

	2013	2014	2015	2016	2017
Ukupno zaposleni	7,868	7,872	7,821	7,711	7,608
Dr medicine	1,433	1,479	1,424	1,390	1,350
od toga specijalisti	1,142	1,136	1,120	1,101	1,097
Dr stomatologije	259	263	253	257	257
Mr farmacije	186	185	179	175	182
Zdravstveni radnici sa VSS ¹⁾	59	89	116	184	252
Zdravstveni tehničari	3,757	3,759	3,643	3,554	3,455
Zdravstveni suradnici	134	147	141	138	144
Administrativno osoblje	1,161	1,088	1,204	1,202	1,195
Niža sprema	879	862	861	811	773

DJELATNOST OPĆE MEDICINE, 2017

	Zdravstveni radnici				Posjete-pregledi, hilj./tis.			
	ljekari	ljekari specijalisti	sa višom stručnom spremom	sa srednjom stručnom spremom	prva posjeta	ponovna posjeta	kućne posjete lekara	
Kanton Sarajevo	-	-	-	-	-	-	-	-

DJELATNOST ZAŠTITE PREDŠKOLSKE DJECE, 2017

	Zdravstveni radnici				Posjete-pregledi, hilj./tis.			
	ljekari	ljekari specijalisti	sa višom stručnom spremom	sa srednjom stručnom spremom	prva posjeta	ponovna posjeta	sistematski pregledi	kontrolni pregled
Kanton Sarajevo	36	36	11	62	99,955	107,341	34,374	5,311

DJELATNOST ZAŠTITE ŠKOLSKE DJECE, 2017

	Zdravstveni radnici/djelatnici				Posjete-pregledi, hilj./tis. <i>Visits examinations, 000</i>			
	ljekari	ljekari specijalisti	sa višom stručnom spremom	sa srednjom stručnom spremom	prva posjeta	ponovna posjet	sistematski pregledi	kontrolni pregled
Kanton Sarajevo	19	7	9	30	86,787	78,330	13,923	111

BROJ BOLNIČKIH I STACIONARNIH POSTELJA

	2013		2014		2015		2016		2017	
	bolničke postelje	stacionari	bolničke postelje	stacionari	bolničke postelje	stacionari	bolničke postelje	stacionari	bolničke postelje	stacionari
Kanton Sarajevo	2,303	-	2,294	-	2,215	-	2,125	-	2,076	-

PRAVOSUĐE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o učiniteljima kaznenih dijela, učiniteljima privrednih prijestupa i privrednih/gospodarskih sporova rezultat su redovnih statističkih istraživanja iz oblasti pravosuđa. Podaci o sudovima i sudijama, tužiteljstvima, tužiteljima, advokatima i advokatskim pripravnicima dobijeni su od Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, Ustavnog suda FBiH i Advokatske komore FBiH.

Obuhvatnost podataka je potpuna, jer se statističkim istraživanjima obuhvataju svi punoljetni i maloljetni učinitelji kaznenih dijela, učinitelji privrednih sporova uključujući kaznena dijela učinjena od nepoznatih učinitelja protiv kojih je podnijeta prijava nadležnom tužilaštvu/tužiteljstvu.

Definicije

Punoljetni učinitelji kaznenih dijela su osobe koje su u vrijeme učinjenja kaznenog djela imale navršених 18 godina života, protiv kojih je postupak po kaznenoj prijavi i prethodni postupak završen i optužene osobe protiv kojih je kazneni postupak pravomoćno završen.

Optužena punoljetna osoba je osoba protiv koje je sudu podnesena optužnica, optužni prijedlog ili privatna tužba, protiv koje je kazneni postupak pravomoćno završen odlukom kojom se obustavlja kazneni postupak, donosi oslobađajuća ili odbijajuća presuda, određuje se prisilni smještaj za neuračunljivu osobu ili se počinitelj proglašava krivim.

Osuđena osoba jeste punoljetna osoba proglašena krivom prema kojoj su izrečene sankcije: zatvor, novčana kazna, mjere sigurnosti, sudska opomena i osoba proglašena krivom bez izricanja kazne.

Maloljetni učinitelji kaznenih dijela su osobe koje su u vrijeme učinjenja djela imale navršених 14 a nisu navršile 18 godina života, prema kojima postupak po kaznenoj prijavi nije pokrenut (prijava odbačena) pripremni postupak obustavljen ili je podnesen prijedlog za izricanje sankcija. Kazneni postupak pred vijećem pravomoćno je završen odlukom kojom se postupak pred vijećem obustavlja ili se izriču sankcije.

Optužena maloljetna osoba je osoba prema kojoj je krivični/kazneni postupak pred vijećem pravomoćno završen odlukom, kojom je obustavljen postupak pred vijećem ili je izrečena sankcija (maloljetnički zatvor ili odgojne mjere).

Pravila u postupku u privrednim/gospodarskim sporovima primjenjuju se u sporovima koji proizilaze iz međusobnih privrednih odnosa vlasnika radnji i drugih pojedinaca, koji u obliku registriranog zanimanja obavljaju neku privrednu djelatnost.

OPTUŽENE I OSUĐENE PUNOLJETNE I MALOLJETNE OSOBE

PREMA KAZNENOM DJELU

Kaznena djela protiv	Punoljetni počinitelji				Maloljetni počinitelji			
	Kaznene prijave		Optužbe		Kaznene prijave		Optužbe	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
UKUPNO	1,139	3,602	1,066	1,173	59	76	2	6
Života i tijela	69	196	72	90	8	6	-	3
Slobode i prava čovjeka i građanina	79	436	27	32	2	4	-	-
Radnih odnosa	-	7	-	2	-	-	-	-
Spolne slobode i morala	9	14	5	4	1	-	-	-
Braka, porodice/obitelji i mladež	70	344	64	61	3	2	-	-
Zdravlja ljudi	110	347	238	286	1	5	-	1
Privrede/Gospodarstva, poslovanja i sigurnosti platnog prometa	26	35	10	17	-	-	-	-
Okoliša, poljoprivrede i prirodnobara	21	33	21	18	-	2	-	-
Imovine	327	1,249	278	296	33	26	1	1
Opće sigurnosti ljudi i imovine	31	63	25	23	2	1	-	-
Sigurnosti javnog prometa	85	72	130	112	-	5	-	1
Pravosuđa	33	131	21	17	1	-	-	-
Javnog reda i pravnog prometa	168	434	122	153	7	13	1	-
Podmićivanja i službene i druge odgovorne funkcije	94	197	17	22	-	-	-	-
Oblasti poreza	-	5	2	2	-	-	-	-
Oružanih snaga Federacije BiH	1	1	-	2	-	-	-	-
Terorizam	-	-	-	-	-	-	-	-
Čovječnosti i međunarodnog prava	-	-	-	-	-	-	-	-
Sistema elektronske obrade podataka	-	4	-	-	-	-	-	-
Ustavnog poretka Federacije BiH	-	1	-	2	-	-	-	-
Ostala djela	16	33	34	34	1	12	-	-

OPTUŽENE PUNOLJETNE I MALOLJETNE OSOBE PREMA VRSTI ODLUKE

Vrsta odluke	Punoljetne osobe		Vrsta odluke	Maloljetne osobe	
	2016	2017		2016	2017
UKUPNO	1,066	1,173	UKUPNO	2	6
Proglašene oc	960	1,069	Obustavljen postupak	-	-
Sporazum o p	16	31	Izrečena mjera	-	-
Odbačenih pri	2	-	sigurnosti		
Prekid postup	1	1	Izrečena sankcija	2	6
Obustavljen p	7	7			
Oslobođene o	75	50			
Optužba odbij	2	14			
Mjere sigurnos	3	1			
Ustupljen predmet					